

Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2022

DATUM
2023-05-29
ERT DATUM
2023-06-12

DIARIENR
2022/165
ER BETECKNING
Fi2020/02999/K

Regeringen
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Uppdrag att följa utvecklingen av statens styrning av kommuner och regioner

Statskontoret fick den 25 juni 2020 i uppdrag av regeringen att 2020–2023 översiktligt redovisa och analysera utvecklingen av statens styrning av kommuner och regioner och deras verksamheter. Statskontoret har även haft motsvarande uppdrag under perioden 2018–2020 (Fi2017/04702/K).

Statskontoret överlämnar härmed rapporten *Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2022* som är vår tredje årliga redovisning inom ramen för det nya regeringsuppdraget. Huvuddelen av rapporten publicerade vi den 31 mars 2023 på vår webbplats. Nu publicerar vi en version som även innehåller en förteckning över samtliga riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommunsektorn 2022 (bilaga 10). I år redovisar Statskontoret också en fördjupad analys av utvecklingen i rapporten *Att styra de självstyrande – en analys av statens styrning av kommuner och regioner*.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Erik Nyberg samt utredarna Marcus Koch, föredragande, och Karl Holzwardt Kristiansson var närvarande vid den slutgiltiga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Marcus Koch

Innehåll

Sammanfattning	9
1 Uppdrag och genomförande	11
1.1 Statens styrning och det kommunala självstyret	11
1.2 Hur vi har tolkat uppdraget	11
1.3 Vi beskriver utvecklingen med hjälp av tolv indikatorer	13
1.4 Projektgruppen och kvalitetssäkring	16
1.5 Rapportens disposition	16
2 Regelstyrning av kommuner och regioner	17
2.1 Vi har identifierat 36 nya eller ändrade regleringar under 2022	17
2.2 Utvecklingen av regelstyrningen följer tidigare års mönster	19
2.3 Flera nya eller ändrade lagar och förordningar får ekonomiska konsekvenser för kommunsektorn	20
2.4 Regelstyrningen riktar sig främst till kommunsektorns verksamheter	21
3 Statsbidrag till kommuner och regioner	23
3.1 Vi kartlägger tre olika typer av statsbidrag	24
3.2 Staten har betalat ut ungefär 286 miljarder kronor till kommunsektorn under 2022	24
3.3 Totalt 182 riktade statsbidrag till kommunsektorn	30
3.4 Fler bidrag har tillkommit än upphört under 2022	32
4 Överenskommelser, nationella samordnare och inriktningsdokument	37
4.1 Mjukare styrformer kompletterar den tvingande styrningen	37
4.2 Under 2022 gällde 24 överenskommelser	38
4.3 En ny nationell samordnare har tillsatts under 2022	39
4.4 Strategier, handlingsplaner och handlingsprogram	40
5 Regeringens uppdrag till myndigheter	43
5.1 Vi kartlägger uppdrag som direkt påverkar kommuner och regioner	43
5.2 Nästan 160 uppdrag påverkar kommunsektorn	44

6	Statliga myndigheters styrning	49
6.1	Det är 40 myndigheter som styr kommuner och regioner	49
6.2	Drygt 30 myndigheter uppger att de har förändrat sin styrning av kommunsektorn under 2022	51
7	Tillsatta utredningar	55
7.1	Regeringen har tillsatt 53 utredningar under 2022 som rör kommunsektorn	55
7.2	Sju utredningar är kopplade till pandemin, men flera beror också på en ökad krisberedskap	57
	Referenser	59
	Bilagor	
1.	Regeringsuppdraget	61
2.	Metodbeskrivning	67
3.	Lagar och förordningar	77
4.	Statsbidrag	85
5.	Överenskommelser	99
6.	Regeringsuppdrag till myndigheter	101
7.	Myndigheternas styrning	117
8.	Tillsatta utredningar	121
9.	Samlade styrmedel	125
10.	Statsbidragsförteckning	127

Tabell- och figurförteckning

Tabell 1.	Antal nya och väsentligt ändrade styr signaler 2020–2022.	10
Tabell 2.	Styrmedel, indikatorer och metodval.	13
Figur 1.	Utbetalda statsbidrag till kommunsektorn 2010–2022 (miljarder kronor).	25
Figur 2.	Andel av statsbudgetens totala utgifter som utgjordes av statsbidrag till kommuner och regioner 2010–2022.	26
Figur 3.	Utbetalda statsbidrag till kommuner 2015–2022 per kategori av statsbidrag (miljarder kronor).	27
Figur 4.	Utbetalda statsbidrag till regioner 2015–2022 per kategori av statsbidrag (miljarder kronor).	28
Figur 5.	Andel av kommunernas och regionernas intäkter som utgörs av statsbidrag 2015–2021.	29
Tabell 3.	Antal riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommuner och regioner 2018–2022.	30
Tabell 4.	Antal uppdrag till myndigheter som påverkar kommuner och regioner under 2022, efter uppdragstyp, både särskilda uppdrag och uppdrag i regleringsbrev.	45
Tabell 5.	Antal särskilda regeringsuppdrag och uppdrag i regleringsbrev som påverkar kommuner och regioner, uppdelat per myndighet.	47
Tabell 6.	Antal statliga myndigheter som uppger att de styr kommunsektorn med olika styrmedel 2020.	50
Tabell 7.	Nya och väsentligt förändrade styrmedel under 2022 (antal myndigheter).	52
Tabell 8.	Antal tillsatta utredningar under 2022 som rör statens styrning av kommuner och regioner per departement.	56
Tabell B1.	Bortfallsanalys.	75
Tabell B2.	Nya lagar och förordningar med betydande påverkan på kommuner och regioner som har börjat gälla under 2022.	77
Tabell B3.	Väsentliga förändringar i lagar och förordningar under 2022 med betydande påverkan på kommuner och regioner.	80
Tabell B4.	Utbetalda kostnadsersättningar till kommuner respektive regioner inom olika utgiftsområden 2022 samt procentuell förändring 2021–2022 (miljoner kronor).	85
Tabell B5.	Utbetalda riktade statsbidrag till kommuner respektive regioner inom olika utgiftsområden 2022 samt procentuell förändring 2021–2022 (miljoner kronor).	86

Tabell B6.	Antal kostnadsersättningar och riktade statsbidrag till kommuner respektive regioner efter utgiftsområde 2022.	87
Tabell B7.	Nya riktade statsbidrag och kostnadsersättningar 2022.	88
Tabell B8.	Riktade statsbidrag och kostnadsersättningar som har upphört 2022.	90
Tabell B9.	Väsentliga förändringar av riktade statsbidrag och kostnadsersättningar 2022.	92
Tabell B10.	Giltiga överenskommelser 2022 per utgiftsområde.	99
Tabell B11.	Regeringsuppdrag till statliga myndigheter enligt särskilt beslut under 2022 som vi bedömer påverkar kommuner och regioner.	101
Tabell B12.	Uppdrag i myndigheternas regleringsbrev 2022 som vi bedömer påverkar kommuner och regioner.	111
Tabell B13.	Myndigheter som uppger att de styr över verksamheter i kommuner och regioner 2020.	117
Tabell B14.	Förändring av myndigheternas styrmedel 2022.	119
Tabell B15.	Tillsatta utredningar 2022 vars uppdrag vi bedömer rör statens styrning av kommuner och regioner.	121
Tabell B16.	Totalt antal styrsignaler per styrmedel, 2018–2022.	125
Tabell B17.	Samtliga riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommunsektorn 2022.	130

Sammanfattning

Statskontoret har på regeringens uppdrag kartlagt statens styrning av kommuner och regioner under 2022. Kartläggningen omfattar styrning från riksdagen, från regeringen och från statliga myndigheter. Syftet med kartläggningen är att ge regeringen ett underlag som beskriver hur omfattande den statliga styrningen är och hur den har utvecklats. Vi redogör för detta utifrån ett antal styrmedel som påverkar kommunsektorn. Kommunsektorn är den gemensamma beteckningen på kommuner och regioner.

Vi har identifierat 36 nya eller ändrade regleringar som tydligt påverkar kommunsektorn

Vår kartläggning visar att 36 nya eller väsentligt ändrade lagar och förordningar har börjat att gälla under 2022 som vi bedömer påverkar kommuner eller regioner på ett betydande sätt.

Liksom under tidigare år handlar de nya och ändrade regleringarna framför allt om att staten har ökat kraven på kommunsektorn eller ökat kommunsektorns skyldigheter. Men vi ser också exempel på nya eller ändrade regleringar som syftar till att göra det enklare för kommuner och regioner eller till att utöka deras möjligheter.

Staten har betalat ut ungefär 286 miljarder kronor i statsbidrag till kommunsektorn under 2022

Vår kartläggning visar att staten har betalat ut lite mindre än 286 miljarder kronor i statsbidrag till kommunsektorn under 2022. Staten har betalat ut mindre medel till kommunsektorn under 2022 än under 2021. En anledning till det är att medlen som staten har betalat ut med anledning av coronapandemin är mindre 2022. I ett längre perspektiv har de utbetalda medlen till kommunsektorn ökat. Staten betalade till exempel under 2012 ut drygt 135 miljarder kronor till kommunsektorn, vilket motsvarade ungefär 17 procent av de totala utgifterna i statsbudgeten. Under 2022 står de utbetalda medlen till kommunsektorn för nästan en fjärdedel av utgifterna i statsbudgeten.

Under 2022 har regeringen infört 16 nya statsbidrag till kommunsektorn, samtidigt som 11 bidrag har upphört att gälla. Flest nya statsbidrag har tillkommit inom områdena hälso- och sjukvård och social omsorg. Samtidigt har också flest statsbidrag upphört inom samma område.

Vår kartläggning visar att det under 2022 fanns 182 riktade statsbidrag och 26 kostnadsersättningar som går till kommunsektorn. Antalet riktade statsbidrag har legat på ungefär samma nivå sedan 2020.

Fler nya styrsignaler under 2022 än under 2021

Vår kartläggning visar att staten totalt sett införde fler nya styrsignaler 2022 än den gjorde under 2021. Det beror till stor del på att staten under 2022 har tillsatt betydligt fler statliga utredningar som rör statens styrning av kommuner och regioner jämfört med 2021. Om vi bortser från ökningen av tillsatta utredningar så är antalet nya styrsignaler ungefär lika många som under 2021.

Tabell 1. Antal nya och väsentligt ändrade styrsignaler 2020–2022.

Styrmedel	2020	2021	2022
Nya lagar och förordningar	17	16	17
Ändrade lagar och förordningar	25	19	19
Nya statsbidrag	29	22	16
Väsentligt ändrade statsbidrag	34	44	46
Nya regeringsuppdrag till myndigheter	175	153	158
Nya överenskommelser	4	3	1
Nya nationella samordnare	5	0	1
Nya inriktningsdokument	5	4	8
Nya statliga utredningar	39	30	53
Totalt	333	291	319

Anmärkning: En tabell med antal styrsignaler exklusive styrning till följd av coronapandemin finns i bilaga 9.

Den statliga styrningen som beror på coronapandemin har minskat under 2022. Vi har identifierat knappt 20 åtgärder som staten under 2022 har genomfört som beror på pandemin. Under 2021 var antalet drygt 60. Men antalet utredningar som regeringen har tillsatt med anledning av pandemin har ökat. För flera av dessa är pandemin en av anledningarna till att regeringen har tillsatt utredningen, men en annan anledning är det förändrade omvärldsläget och ett ökat fokus på krisberedskap.

Utvecklingen följer till stor del tidigare års mönster

Även om antalet styrsignaler har ökat så följer utvecklingen av den statliga styrningen i stora delar tidigare års styrmönster. De flesta av de nya och förändrade styrsignalerna riktar sig mot områdena hälso- och sjukvård, social omsorg och utbildning. Det gäller för nästan samtliga av de styrmedel som ingår i vår kartläggning. Men samtidigt har staten styrt kommuner och regioner inom nästan alla politikområden. Så har det sett ut även under tidigare år.

1 Uppdrag och genomförande

Statskontoret har på regeringens uppdrag kartlagt hur staten styr kommuner och regioner. Denna rapport är vår sjätte redovisning och gäller styrningen under 2022. Syftet med Statskontorets kartläggning är att den ska fungera som ett underlag för regeringen för att den ska kunna följa hur statens styrning av kommuner och regioner förändras.

I det här kapitlet beskriver vi bakgrunden till uppdraget, hur vi har tolkat uppdraget och vilka indikatorer vi ska redovisa. Vi redogör också för hur vi har genomfört uppdraget.

1.1 Statens styrning och det kommunala självstyret

Den svenska förvaltningsmodellen kännetecknas av ett starkt kommunalt självstyre. Samtidigt är det riksdagen, regeringen, statliga myndigheter och EU som sätter ramarna för kommunala verksamheter genom exempelvis lagar, förordningar och myndighetsföreskrifter. Kommuner och regioner påverkas därmed av styrning från flera håll. Staten styr också inom olika politikområden och sektorer, vilket innebär att olika departement inom Regeringskansliet hanterar olika delar av styrningen.

Statskontoret har i tidigare rapporter konstaterat att statens styrning av kommunsektorn ökat i omfattning och detaljeringsgrad.¹ För att ge kommunsektorn bättre förutsättningar att bedriva en effektiv verksamhet har regeringen sagt att den vill förbättra styrningen av kommuner och regioner.² Regeringen har tidigare, bland annat inom ramen för tillsitsreformen, konstaterat att den vill att de styrsignaler som kommunsektorn får ska vara tydliga och innehålla så lite detaljreglering som möjligt. I stället för detaljstyrning vill regeringen styra strategiskt. Styrningen ska vara anpassad till kommunsektorns verksamhet och den ska bygga på tillit och en helhetssyn på de kommunala verksamheterna.

1.2 Hur vi har tolkat uppdraget

Syftet med denna rapport är att ge regeringen ett underlag som visar hur den statliga styrningen av kommuner och regioner har förändrats under 2022. Vi tolkar uppdraget som att vi så långt det är möjligt ska beskriva hur omfattande både den nya styrning som tillkommit under 2022 har varit, och den styrning som väsentligt

¹ Se t.ex. Statskontoret (2019). *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting – en analys*.

² Prop. 2021/22:1. *Budgetpropositionen 2022*. Utgiftsområde 25. Allmänna bidrag till kommuner.

förändrats under 2022 har varit. Vi gör detta genom att kartlägga olika styrmedel som påverkar de verksamheter som kommuner och regioner ansvarar för. I vår kartläggning har vi sorterat dessa styrmedel under följande kategorier:

- lagar och förordningar
- statsbidrag
- överenskommelser, nationella samordnare och inriktningsdokument
- regeringsuppdrag till myndigheter
- myndigheternas styrning
- tillsatta utredningar.

De olika kategorierna hänger ibland ihop, vilket innebär att en och samma styr-signal kan ingå i flera olika kategorier. Till exempel kan ett nytt nationellt inriktningsdokument innehålla en åtgärd i form av ett nytt statsbidrag som regleras av en ny förordning.

1.2.1 Skillnader i Statskontorets redovisningar

Statskontoret har sedan 2017 översiktligt redovisat och analyserat hur statens styrning av kommunsektorn förändras.³ Statskontorets nuvarande uppdrag att översiktligt redovisa och analysera hur statens styrning av kommunsektorn förändras under perioden 2020–2023 skiljer sig delvis från Statskontorets redovisning för perioden 2017–2019. Sedan 2020 kartlägger vi tillsatta statliga offentliga utredningar i stället för publicerade betänkanden som rör statens styrning av kommuner och regioner. Vi redovisar sedan 2020 också hur mycket medel staten betalar ut till kommunsektorn inom ramen för respektive statsbidrag. Samtidigt har vi slutat att kartlägga riksdagens och Lagrådets yttranden.

³ Statskontoret (2018). *Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och landsting 2017*.

Statskontoret (2019). *Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och landsting 2018*.

Statskontoret (2020). *Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2019*.

Statskontoret (2021). *Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2020*.

Statskontoret (2022). *Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2021*.

1.3 Vi beskriver utvecklingen med hjälp av tolv indikatorer

Vi använder tolv indikatorer för att redovisa hur statens styrning av kommuner och regioner har förändrats (tabell 2). Vi har sorterat indikatorerna utifrån vilken kategori av styrmedel de gäller. För att undersöka hur styrningen har förändrats har vi bland annat studerat olika slags dokument, till exempel regleringsbrev, samt bearbetat uppgifter från flera aktörer. I bilaga 2 beskriver vi våra metodval och avgränsningar mer utförligt.

Tabell 2. Styrmedel, indikatorer och metodval.

Indikator	Metod och material
Lagar och förordningar	
Nya och väsentligt ändrade lagar och förordningar med betydande påverkan på kommunsektorns verksamheter och funktionssätt, samt i vilken utsträckning grunden för regleringen härrör från EU.	Dokumentstudier med utgångspunkt i Regeringskansliets publikation "Viktigare lagar och förordningar".
Statsbidrag	
Den andel av statsbudgetens utgifter som utgörs av statsbidrag till kommuner och regioner.	Egna beräkningar utifrån Ekonomistyrningsverkets (ESV) uppgifter om utfallet för statens budget 2022 och ESV:s uppgifter om utbetalda medel till kommunsektorn under 2022.
Nivån på utbetalda generella bidrag, riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommuner och regioner.	Egna beräkningar utifrån ESV:s uppgifter om utbetalda medel till kommunsektorn under 2022.
Andel av kommunernas och regionernas intäkter som utgörs av statsbidrag.*	Uppgifter från Statistiska centralbyrån (SCB) och räkenskapsammandraget för 2021, som bygger på uppgifter ur kommunernas och regionernas bokslut.
Nya eller väsentligt förändrade statsbidrag samt statsbidrag som upphört.	Genomgång av budgetpropositionerna. Vi har även hämtat information från myndigheters webbplatser, regleringsbrev och regeringens webbplats.
Det totala antalet riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommunsektorn, med uppgifter om fördelning efter utgiftsområde, storlek och eventuellt slutår, samt användningsområden för de riktade statsbidragen och eventuella villkor kopplade till dessa bidrag.	Genomgång av regleringsbrev för 2022 utifrån vår statsbidragsförteckning. Vi har även hämtat information från myndigheters webbplatser. Uppgifter om de riktade statsbidragens användningsområden och eventuella villkor bygger på de dokument som reglerar respektive statsbidrag (förordning, överenskommelse eller regeringsbeslut).
Överenskommelser, nationella samordnare och inriktningsdokument	
Nya eller väsentligt förändrade överenskommelser, nationella samordnare och inriktningsdokument.	Sökning med hjälp av nyckelord i budgetpropositionen samt på regeringens och Sveriges Kommuner och Regioners webbplats.

Indikator	Metod och material
Regeringsuppdrag till myndigheter	
Regeringsbeslut om uppdrag till statliga myndigheter som direkt påverkar kommuner och regioner.	Genomgång av samtliga regeringsuppdrag genom särskilda beslut från 2022 utifrån ärendeförteckningarna för regeringens sammanträden. Genomgång av uppdrag i regleringsbrev till ett urval av myndigheter.
Myndigheternas styrning	
Nya eller förändrade bemyndiganden att meddela föreskrifter som är riktade mot kommunsektorn.	Enkät till ett urval myndigheter.
Vilka statliga myndigheter som styr verksamheter i kommuner och regioner och vilka styrmedel dessa myndigheter använder.	Statskontorets enkät till ett urval myndigheter 2020. Frågor via mejl till myndigheter som har inrättats under 2022.
Nya eller väsentligt förändrade myndighetsföreskrifter, allmänna råd och stöd och vägledningar, samt utvecklingsarbete som myndigheterna genomför och som gäller hur de styr kommunsektorn.	Enkät till ett urval myndigheter.
Tillsatta utredningar	
Tillsatta statliga offentliga utredningar som rör statens styrning av kommuner och regioner.	Genomgång av samtliga kommittédirektiv från 2022 och ärendeförteckningarna för regeringens sammanträden.

*För denna indikator redovisar vi utvecklingen under 2021 eftersom det inte finns tillgängliga uppgifter för 2022.

Anmärkning: Genomgången av kommittédirektiv är gjord utifrån www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv.

1.3.1 Vi redovisar åtgärder som staten har genomfört med anledning av coronapandemin

För åren 2020 och 2021 har vi redovisat vilka åtgärder som staten har genomfört med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19 (hädanefter benämnt coronapandemin eller pandemin) och som påverkar kommuner och regioner. Våra redovisningar visar att coronapandemin har haft en stor påverkan på kommuner och regioner, inte minst i deras roller som ansvariga för vård och omsorg. Från och med 1 april 2022 är sjukdomen inte längre klassad som allmän- och samhällsfarlig av Folkhälsomyndigheten. Men vi kommer även i årets rapport redovisa vilka åtgärder som staten har genomfört med anledning av pandemin. Skälen till det är dels att pandemin fortfarande pågick i början av året och att den därför har påverkat styrningen, dels för att vi på ett tydligare sätt ska kunna jämföra styrningen i år med de två föregående åren.

Vi tolkar det som att styrningen beror på pandemin om regeringen i beslutsunderlag eller i andra officiella dokument, som till exempel pressmeddelanden, har uttryckt att pandemin är en anledning till åtgärden. Denna kartläggning gör vi för följande styrmedel:

- lagar och förordningar
- statsbidrag
- överenskommelser
- nationella samordnare
- inriktningsdokument
- regeringsuppdrag till myndigheter
- tillsatta statliga utredningar.

1.3.2 Vi jämför med tidigare år när det är möjligt och relevant

Vårt uppdrag är att ta fram ett underlag som beskriver hur den statliga styrningen av kommuner och regioner har förändrats under 2022. När vi redovisar hur styrningen har förändrats under 2022 jämför vi med hur styrningen sett ut tidigare år, när det är möjligt och relevant. Men det går inte att dra några långtgående slutsatser genom att bara jämföra hur antalet styrsignaler skiljer sig mellan olika år. Till exempel har regeringens styrning av kommuner och regioner under 2020, 2021 och 2022 påverkats av coronapandemin.

1.3.3 Förteckningen över samtliga statsbidrag kommer publiceras senast den 30 juni

Statskontoret ska också redovisa en förteckning över samtliga statsbidrag som går till kommunsektorn. Förteckningen ska bland annat innehålla uppgifter om hur mycket medel som staten betalat ut till kommunsektorn inom ramen för respektive statsbidrag, vilket som är det sista året som respektive statsbidrag betalas ut, och en fördelningsnyckel som beskriver hur respektive bidrag ska fördelas. Vi kommer publicera den förteckningen genom att komplettera denna rapport med ytterligare en bilaga senast den 30 juni 2023.

Vi uppdaterar förteckningen varje år genom att lägga till nya statsbidrag som vi har identifierat, ta bort statsbidrag som har upphört, och uppdatera uppgifterna om de statsbidrag som finns kvar sedan tidigare år. Vi hämtar uppgifter om hur mycket medel som staten har betalat ut inom ramen för respektive bidrag dels från Ekonomistyrningsverkets (ESV) uppgifter om hur mycket medel som har betalats ut till kommunsektorn under 2022, dels genom kompletterande information från myndigheter som betalar ut bidrag.

1.4 Projektgruppen och kvalitetssäkring

Rapporten har utarbetats av en projektgrupp som har bestått av Marcus Koch (projektledare), Karl Holzwardt Kristiansson och Eero Carroll. Rapporten har kvalitetssäkrats enligt Statskontorets interna rutiner.

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Regeringskansliet (Finansdepartementet) har fått möjlighet att faktagranska ett utkast på rapporten.

1.5 Rapportens disposition

I kapitel 2 beskriver vi hur riksdagen och regeringen styr kommuner och regioner med hjälp av lagar och förordningar.

I kapitel 3 beskriver vi riksdagens och regeringens styrning genom statsbidrag till kommunsektorn.

I kapitel 4 beskriver vi regeringens styrning med överenskommelser, nationella samordnare och nationella inriktningsdokument.

I kapitel 5 beskriver vi regeringens styrning genom regeringsuppdrag till myndigheter.

I kapitel 6 beskriver vi myndigheternas styrning av kommuner och regioner.

I kapitel 7 beskriver vi vilka statliga offentliga utredningar som rör statens styrning av kommuner och regioner som regeringen har tillsatt under 2022.

2 Regelstyrning av kommuner och regioner

I detta kapitel redogör vi för hur riksdagens och regeringens styrning av kommuner och regioner genom lagar och förordningar har förändrats under 2022. Styrningen genom lagar och förordningar brukar kallas regelstyrning. Regelstyrningen har en stark effekt på kommunsektorn.

Sammanfattande iakttagelser

- Vi har identifierat 36 nya eller väsentligt ändrade lagar och förordningar som trätt i kraft under 2022 och som vi bedömer påverkar kommuner och regioner på ett betydande sätt.
- De nya och ändrade lagarna och förordningarna handlar framför allt om ökade krav eller skyldigheter för kommunsektorn. Vi ser också exempel på nya eller ändrade regleringar som syftar till att göra det enklare för kommuner och regioner eller utöka deras möjligheter.
- Sju av de nya regleringar som har börjat att gälla under 2022 är ett resultat av EU-lagstiftning.
- Flest nya eller ändrade lagar och förordningar som påverkar kommunsektorn har trätt i kraft inom Utbildnings-, Justitie- och Infrastrukturdepartementets politikområden.
- Vi har inte identifierat några nya eller ändrade regleringar som har trätt i kraft under 2022 med anledning av coronapandemin.

2.1 Vi har identifierat 36 nya eller ändrade regleringar under 2022

Enligt vår kartläggning har 17 nya lagar eller förordningar börjat att gälla under 2022 som vi bedömer påverkar kommuner eller regioner på ett betydande sätt. Vi har också identifierat 19 väsentliga ändringar i befintliga regleringar som vi bedömer får en betydande påverkan på kommunsektorn.⁴ Med betydande påverkan menar vi till exempel att regleringen har förändrat kommunsektorns kostnader, uppgifter eller vilka krav staten ställer på kommunsektorn. Det kan exempelvis handla om att staten beslutar om en ny skyldighet inom socialtjänsten eller för skolhuvudmän.

⁴ Med de nya regleringarna följer i flera fall även ändringar i befintliga lagar och förordningar. En ändrad reglering berör ofta flera lagar och förordningar.

Sex av de nya förordningarna gäller nya riktade statsbidrag till kommunsektorn. Dessa beskriver vi mer ingående i kapitel 3, eftersom de skiljer sig från den övriga regelstyrningen. En sådan skillnad är att det är frivilligt för kommuner och regioner att ta del av dem.

Antalet nya och ändrade regleringar är ett sätt att beskriva hur regelstyrningen utvecklas. Samtidigt är de enskilda ändringarna av olika karaktär och påverkar kommunsektorn på olika sätt och i olika stor utsträckning. Regelstyrning som får en betydande påverkan på kommunsektorn kan innebära både lättnader och ökade krav på kommuner eller regioner. I bilaga 3 finns en sammanställning över samtliga nya eller ändrade regleringar och en kort beskrivning av hur de påverkar kommunsektorn.

2.1.1 De nya och ändrade regleringarna rör flera olika politikområden

Riksdagens och regeringens regelstyrning under 2022 avspeglar bredden i kommunsektorns ansvar. Under 2022 har nya lagar och förordningar som vi bedömer påverkar kommunsektorn trätt i kraft inom åtta departements politikområden. Flera av de nya regleringarna har börjat gälla inom Infrastruktur-, Finans- och Justitiedepartementets områden. Ett exempel är en ny förordning (2022:315) om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa tjänster inom vägtransportområdet. Nya lagar och förordningar har också börjat gälla inom Arbetsmarknads-, Kultur-, Miljö-, Social- och Utrikesdepartementets politikområden.

Flest ändringar inom befintliga regelverk berör Utbildnings- och Justitiedepartementets politikområden. Riksdagen har till exempel under 2022 beslutat om sju ändringar i skollagen som vi bedömer har en betydande påverkan på kommunsektorn. Det har också skett ändringar av regleringar inom Social-, Finans- och Arbetsmarknadsdepartementets politikområden.

2.1.2 Sju nya regleringar härrör från EU

Sju av de nya regleringar som började gälla 2022 och som vi bedömer påverkar kommunsektorn är ett resultat av EU-lagstiftning. Det gäller till exempel lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation samt en tillhörande förordning. Den nya lagen ersätter den tidigare lagen om elektronisk kommunikation, och genomför EU:s direktiv om att inrätta en europeisk kodex för elektronisk kommunikation. Enligt regeringens proposition kommer den nya regleringen leda till att kommuner och regioner kan bli skyldiga att låta operatörer sätta upp utrustning för radiokommunikation till exempel vid fasader eller i vissa byggnader.

2.1.3 Inga nya eller ändrade regleringar med anledning av pandemin

Vi har inte identifierat några nya eller ändrade regleringar som riksdagen och regeringen har fattat beslut om på grund av pandemin under 2022. Vi har inte heller hittat några exempel på tillfälliga coronarelaterade regleringar som har förlängts under 2022. Under 2020 och 2021 trädde sammanlagt 14 nya regleringar och 7 ändrade regleringar med betydande påverkan på kommunsektorn i kraft med anledning av pandemin.

2.2 Utvecklingen av regelstyrningen följer tidigare års mönster

Vi bedömer att den nya och ändrade regelstyrningen under 2022 följer tidigare års mönster. Liksom tidigare år handlar det framför allt om att staten har ökat kraven eller skyldigheterna för kommunsektorn. Utöver det ser vi också exempel på nya eller ändrade regleringar som syftar till att göra det enklare för kommunerna och regionerna eller utöka deras möjligheter.

2.2.1 Främst ökade krav och skyldigheter för kommunsektorn

Vi bedömer att ungefär hälften av de nya eller ändrade regleringarna som har börjat gälla under 2022 och som vi bedömer har en betydande påverkan på kommunsektorn innebär ökade krav eller skyldigheter. Flera av dessa nya regleringar gäller inom Infrastrukturdepartementets politikområde. Det handlar till exempel om den nya lagen (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data. Den nya lagen ställer krav på bland annat kommuner och regioner att göra data tillgänglig i ett format som lämpar sig för vidareutnyttjande, och begränsar till viss del kommunernas och regionernas möjligheter att ta ut avgifter för detta.

Flera av ändringarna innebär också ökade krav eller skyldigheter för kommuner inom skolområdet. Riksdagen har till exempel beslutat om en ändring i skollagen (2010:800) som innebär att huvudmännen blir skyldiga att erbjuda en ny verksamhet inom grundskolan som kallas extra studietid. Ändringen innebär också att den så kallade lovskolan som är reglerad i skollagen utökas med 25 timmar.

Kommunerna har också fått ökade krav inom Justitiedepartementets politikområde. Riksdagen har till exempel beslutat om ändringar i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. och lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. som innebär att Migrationsverket ska få anvisa kommuner att ordna boende för personer som har uppehållstillstånd med tillfälligt skydd.

Vi bedömer att fem av de nya eller ändrade regleringarna innebär nya skyldigheter för regionerna. Det handlar till exempel om de ändringar i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och patientlagen (2014:821) som innebär att patienter ska välja vårdcentraler eller liknande vårdenheter genom att lista sig hos den valda utföraren. Ändringarna innebär att regionerna blir skyldiga att erbjuda patienter ett elektroniskt system för listning.

2.2.2 Vissa nya eller förändrade regleringar innebär förenklingar eller att kommunsektorn får utökade möjligheter

Vi ser också exempel på nya eller ändrade regleringar som vi bedömer innebär förenklingar eller att kommunsektorn får utökade möjligheter.

Regeringen har till exempel infört en tillfällig förordning (2022:297) med anledning av kriget i Ukraina. Förordningen innebär att kommunala ankomstboenden för personer som söker asyl eller uppehållstillstånd med tillfälligt skydd inte behöver följa vissa krav i plan- och bygglagen (2010:900) och plan- och byggförordningen (2011:338). Ett annat exempel är att riksdagen har beslutat om ändringar i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling. Vi bedömer att ändringarna kan innebära förenklingar för kommuner och regioner, bland annat genom att direktupphandlingsgränsen för sociala tjänster höjs.

Ett exempel som innebär att kommunerna får utökade möjligheter är de ändrade reglerna i bland annat kommunallagen (2017:725). Ändringarna ger kommuner möjlighet att använda sig av automatiserat beslutsfattande inom vissa typer av förvaltningsärenden. Ett annat exempel är en regeländring som ger kommuner möjlighet att besluta om tillträdesförbud till bibliotek och badanläggningar.

2.3 Flera nya eller ändrade lagar och förordningar får ekonomiska konsekvenser för kommunsektorn

Ungefär hälften av de nya eller ändrade regleringarna som har börjat gälla under 2022 får ekonomiska konsekvenser för kommunerna eller regionerna. När staten beslutar om att kommunsektorn ska få nya eller utökade skyldigheter så ska den kommunala finansieringsprincipen gälla, det vill säga att staten ska finansiera de kostnader som kommuner och regioner får till följd av sådana ändringar. På motsvarande sätt kan staten minska finansieringen om den fattar beslut som minskar kommunsektorns skyldigheter.

Av de nya och ändrade regleringar som vi bedömer påverkar kommunsektorn bedömer regeringen att femton kommer att medföra ökade kostnader för kommunsektorn. Vår kartläggning visar att regeringen kompenserar nio av dessa genom finansieringsprincipen. Ett exempel är de ökade krav som ställs på kommunernas socialnämnder till följd av de lagändringar som syftar till att stärka principen om barnets bästa för barn som vårdas enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Kommunerna kompenserar totalt med ungefär nio miljoner kronor per år för de ökade kraven på att följa upp barns situation efter att deras vård enligt LVU har upphört.⁵

För två av de andra sex nya och ändrade regleringarna som regeringen bedömer innebär ökade kostnader kompenserar kommunsektorn på andra sätt. Ett exempel är de ökade kostnader på grund av att lärare enligt en ändring i skollagen ska sätta

⁵ Prop. 2021/22:178. *Barnets bästa när vård enligt LVU upphör – lex lilla hjärtat.*

betyg på ett nytt sätt. Enligt regeringen kommer kommunerna i det fallet ersättas med ett sökbart statsbidrag.⁶ För de återstående fyra av de nya eller ändrade regleringar som regeringen bedömer innebär ökade kostnader får kommunsektorn ingen kompensation. Det beror bland annat på att regeringen bedömer att kostnaderna bara ökar marginellt, eller på att ändringarna inte är direkt riktade mot kommunsektorn.

Regeringen bedömer därutöver att en regeländring innebär minskade kostnader för kommunsektorn, och att en innebär att kommunsektorns intäkter kommer att öka. Till följd av ändringar i det föräldraskapsrättsliga regelverket bedömer regeringen att socialnämnderna i färre fall kommer behöva utreda föräldraskap. Mot bakgrund av det föreslår regeringen att kommunernas finansiering minskas med 26 miljoner kronor 2022, och därefter med sex miljoner kronor per år.⁷

2.4 Regelstyrningen riktar sig främst till kommunsektorns verksamheter

Staten kan med hjälp av lagar och förordningar styra kommunsektorn på olika nivåer. Regelstyrningen kan bland annat rikta sig till kommunerna och regionerna som organisationer, till verksamheterna de ansvarar för, eller direkt till personalen som arbetar i verksamheterna.

Vi bedömer att de nya eller ändrade regleringarna under 2022 framför allt riktar sig till de verksamheter som kommunsektorn ansvarar för. Ett exempel är en ändring i socialtjänstlagen (2001:453) som innebär att kommunerna får krav på sig att erbjuda personer som har hemtjänst en fast omsorgskontakt.

Vi ser också några exempel på att staten styr kommunernas och regionernas organisationer som helhet. Det gäller till exempel den tidigare nämnda lagen (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data. Därutöver ser vi ett exempel på regelstyrning som riktar sig direkt mot personalen i kommunsektorns verksamheter. Det handlar om den tidigare nämnda ändringen i skollagen som innebär att lärare ska sätta betyg på ett nytt sätt.

Även under 2020 och 2021 var regelstyrningen främst inriktad på de verksamheter som kommunsektorn ansvarar för.

⁶ Prop. 2021/22:36. *Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevers kunskaper.*

⁷ Prop. 2020/21:176 *Modernare regler för bekräftelse av föräldraskap, faderskapsundersökningar och för att åstadkomma könsneutral föräldraskapspresumtion.*

3 Statsbidrag till kommuner och regioner

I detta kapitel redovisar vi hur riksdagens och regeringens styrning genom statsbidrag till kommunsektorn har förändrats under 2022. Det är frivilligt för kommuner och regioner att ansöka om de flesta statsbidrag. Men trots det har denna styrning i praktiken en stark styreffekt jämfört med andra styrmedel.

Sammanfattande iakttagelser

- Staten har betalat ut ungefär 286 miljarder kronor i bidrag till kommunsektorn under 2022. Det är mindre än vad staten betalade ut till kommunsektorn under 2021. Men om vi bortser från de medel som är tillskott med anledning av pandemin har staten betalat ut mer medel till kommunsektorn än under tidigare år.
- Vi har identifierat och bedömt att det under 2022 fanns 182 riktade statsbidrag och 26 kostnadsersättningar till kommunsektorn. Antalet riktade statsbidrag har legat på en jämn nivå sedan 2020. De flesta riktade statsbidrag finns inom områdena hälso- och sjukvård och social omsorg samt utbildning.
- Vår kartläggning visar att 16 nya statsbidrag riktade till kommunsektorn har tillkommit under 2022. Dessutom har 11 bidrag upphört, och 46 bidrag har förändrats väsentligt.
- Flest nya statsbidrag har tillkommit inom hälso- och sjukvård och social omsorgsområdet. Samtidigt har också flest statsbidrag upphört inom samma område.
- Tre av de bidrag som har upphört under 2022 är sådana som regeringen tidigare har inrättat med anledning av coronapandemin.
- Vi bedömer att tre statsbidrag har förändrats väsentligt med anledning av pandemin. Därutöver har regeringen minskat bidragsramen för flera statsbidrag som tidigare har inrättats eller utökats med anledning av pandemin.

I avsnitt 3.1 redovisar vi de definitioner av statsbidrag som vi använder i rapporten. I avsnitt 3.2 redovisar vi hur mycket medel som staten har betalat ut till kommuner och regioner. I avsnitt 3.3 redovisar vi uppgifter om samtliga statsbidrag till kommunsektorn. I avsnitt 3.4 redovisar vi antalet nya statsbidrag till kommunsektorn, statsbidrag som har upphört och statsbidrag som är väsentligt förändrade.

3.1 Vi kartlägger tre olika typer av statsbidrag

Staten ger generella statsbidrag till kommunsektorn framför allt via det kommunal-ekonomiska utjämningsystemet. De tillför också riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommunsektorn. Vi har använt oss av följande definitioner av de olika typerna av bidrag:

Generella statsbidrag får kommunerna och regionerna själva bestämma över när det gäller vilka insatser och verksamheter som de ska använda pengarna till. Staten har då inga krav på hur kommunerna eller regionerna använder bidragen eller på någon viss prestation. Generella statsbidrag syftar till att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner respektive regioner. Dessa bidrag är framför allt medel som betalas ut och fördelas genom det kommunalekonomiska utjämningsystemet.

Riktade statsbidrag är frivilliga för kommuner och regioner att ansöka om eller ta emot. Om de tar del av medlen måste de använda dem till en viss insats eller ett visst ändamål. De riktade statsbidragen har olika syften, men generellt ska de stödja bestämda kommunala eller regionala verksamheter.

Kostnadsersättningar är ersättningar för specifika kostnader som kommuner eller regioner har på grund av att staten har beslutat att kommunerna eller regionerna är skyldiga att utföra eller tillhandahålla något, till exempel en viss tjänst. Men till skillnad från de riktade statsbidragen är kommunerna och regionerna skyldiga att utföra detta, oavsett om de får någon ersättning för det eller inte.

3.2 Staten har betalat ut ungefär 286 miljarder kronor till kommunsektorn under 2022

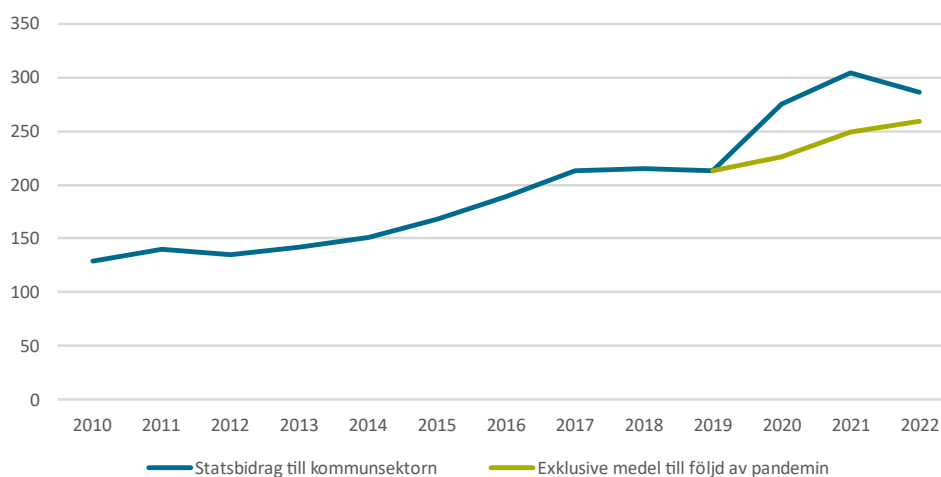
Vår kartläggning visar att staten har betalat ut lite mindre än 286 miljarder kronor till kommunsektorn under 2022.⁸ Vi bedömer att staten har betalat ut minst 26 miljarder kronor av dessa medel med anledning av coronapandemin.⁹

⁸ I våra uppgifter ingår endast medel som staten har betalat ut under 2022. De medel som staten har avsatt för 2022 men som har betalats ut efter årsskiftet ingår inte i vårt underlag.

⁹ Siffran är en uppskattning och bör tolkas med försiktighet. Drygt tre miljarder kronor av medlen är bidrag som regeringen inrättade under 2021 till äldreomsorgen. Bidragen inrättades dels för att åtgärda brister som har blivit synliga under pandemin, dels för att åtgärda brister som har varit kända under en längre tid. De skiljer sig delvis i karaktär från andra bidrag som regeringen har inrättat för att stödja kommunsektorn under pandemin.

Staten har betalat ut mindre medel till kommunsektorn 2022 än under 2021, vilket till viss del beror på att staten 2022 har betalat ut mindre medel som har att göra med coronapandemin än 2021. Om vi bortser från de medel som staten har betalat ut på grund av coronapandemin under de senaste åren, så har staten under 2022 betalat ut mer medel till kommunsektorn än under tidigare år.

Figur 1. Utbetalda statsbidrag till kommunsektorn 2010–2022 (miljarder kronor).

Anmärkning: Figuren gäller alla typer av statsbidrag till kommuner och regioner. I statsbidragen ingår inga medel som staten betalar ut direkt till fristående huvudmän eller andra privata utförare. Utbetalningarna under ett visst år kan också gälla bidrag för andra år.

Källa: Uppgifter från ESV:s realekonomiska fördelning av statens utgifter för transfereringar samt egna beräkningar.

Vår kartläggning visar att staten har betalat ut drygt 79 miljarder kronor i riktade statsbidrag till kommunsektorn under 2022. Det är ungefär 24 miljarder mindre än vad staten betalade ut i riktade statsbidrag under 2021. Minskningen beror till stor del på att flera av de bidrag som regeringen tidigare har inrättat eller utökat på grund av pandemin i år har minskat i omfattning eller har upphört. I ett längre perspektiv har de utbetalade medlen i riktade statsbidrag ökat. Staten har till exempel betalat ut mer än tre gånger så mycket medel i riktade statsbidrag till kommunsektorn 2022 jämfört med 2015.

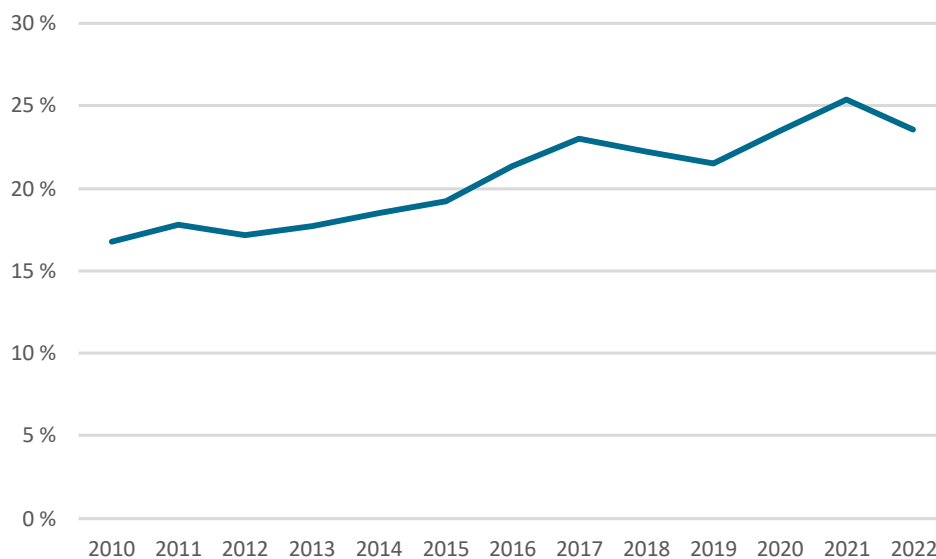
Staten har betalat ut mer medel i generella bidrag och kostnadsersättningar till kommunsektorn under 2022 än under 2021. De generella bidragen har ökat från drygt 153 miljarder kronor 2021 till lite mindre än 157 miljarder kronor 2022. Staten har betalat ut drygt 50 miljarder kronor i kostnadsersättningar under 2022. Det är drygt 2 miljarder mer än vad staten betalade ut i kostnadsersättningar under 2021.

Under 2022 har staten även betalat ut drygt 4,5 miljarder kronor i bidrag till kommunala bolag samt lite mindre än 1,5 miljarder kronor i bidrag till organisationer som är nära knutna till kommuner, till exempel SKR.

3.2.1 Statsbidrag till kommunsektorn står för knappt en fjärdedel av statsbudgetens totala utgifter

Statsbidragen till kommuner och regioner står för lite mindre än en fjärdedel av statsbudgetens totala utgifter 2022. Andelen är ungefär 2 procentenheter mindre än den var under 2021. Men i jämförelse med åren dessförinnan har andelen av statens utgifter som statsbidragen till kommuner och regioner står för ökat 2022.

Figur 2. Andel av statsbudgetens totala utgifter som utgjordes av statsbidrag till kommuner och regioner 2010–2022.

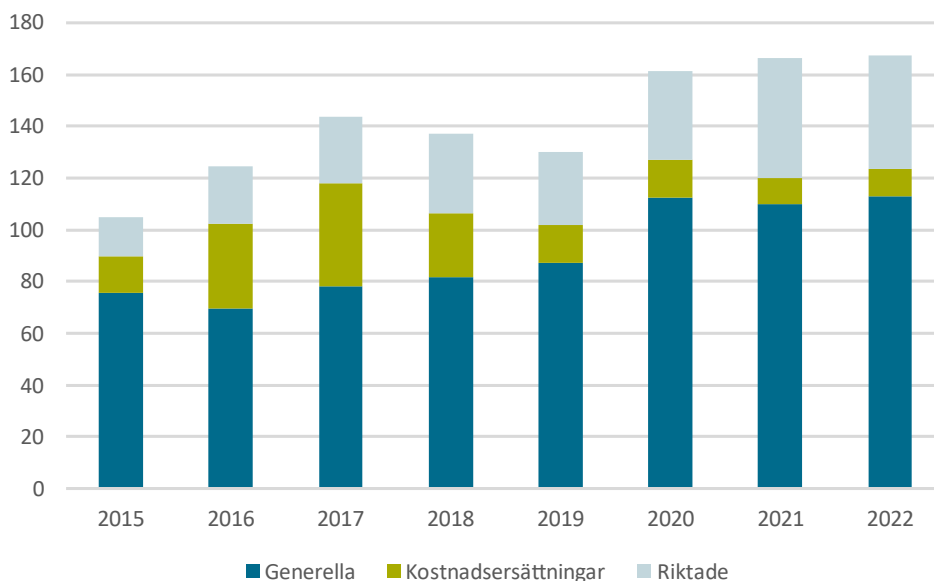
Anmärkning: Figuren gäller alla typer av statsbidrag till kommuner och regioner. I statsbidragen ingår även utbetalda medel till kommunala bolag samt ideella föreningar och organisationer som är nära knutna till kommuner, det vill säga organisationer där kommunen finansierar och fastställer verksamheten (t.ex. SKR). Däremot ingår inga medel som staten betalar ut direkt till fristående huvudmän och andra privata utförare. Med statsbudgetens totala utgifter menar vi utgifterna inom utgiftsområde 1 till 27. Vi har inte tagit med kassamässiga korrigeringar, myndigheters in- och utlåning i Riksgäldskontoret eller utgifterna för ålderspensions-systemet vid sidan av statens budget.

Källa: Uppgifter från ESV:s realekonomiska fördelning av statens utgifter för transfereringar samt uppgifter från ESV om utfallet för statens budget.

3.2.2 Staten har betalat ut ungefär 168 miljarder kronor till kommunerna under 2022

Vår kartläggning visar att staten har betalat ut lite mindre än 168 miljarder kronor i statsbidrag till kommunerna under 2022. Den största delen av de medel som staten har betalat ut till kommunerna under 2022 är generella bidrag – knappt 113 miljarder kronor. Staten har också betalat ut 11 miljarder kronor i kostnadsersättningar och lite mindre än 44 miljarder kronor i riktade statsbidrag.

Figur 3. Utbetalda statsbidrag till kommuner 2015–2022 per kategori av statsbidrag (miljarder kronor).

Anmärkning: Utbetalningarna under ett visst år kan gälla bidrag för andra år. I bilaga 2 redovisar vi vilka anslag och utgiftsområden i statens budget som vi baserar summan av respektive kategori av statsbidrag på. Bland de riktade statsbidragen ingår omkring tio bidrag som staten betalar ut till kommuner i egenskap av arbetsgivare. Dessa skiljer sig något från övriga riktade statsbidrag, men vi har valt att inkludera dem eftersom det handlar om medel för specifika ändamål och för att det sammantaget rör sig om stora belopp.

Källa: Uppgifter från ESV:s realekonomiska fördelning av statens utgifter för transfereringar samt egna beräkningar.

Staten har betalat ut något mer medel i generella bidrag och kostnadsersättningar till kommuner under 2022 än under 2021. En anledning till att kostnadsersättningarna har ökat är att staten till följd av kriget i Ukraina har ökat ersättningarna till kommunerna för vissa kostnader kommunerna har för exempelvis asylsökande.

Staten har betalat ut mindre medel i riktade statsbidrag under 2022 än under 2021. En anledning till att de riktade statsbidragen har minskat är att flera bidrag som staten tidigare inrättat med anledning av coronapandemin har minskat i omfattning eller upphört. Men staten har betalat ut mer medel i riktade statsbidrag under 2022 än åren före 2021.

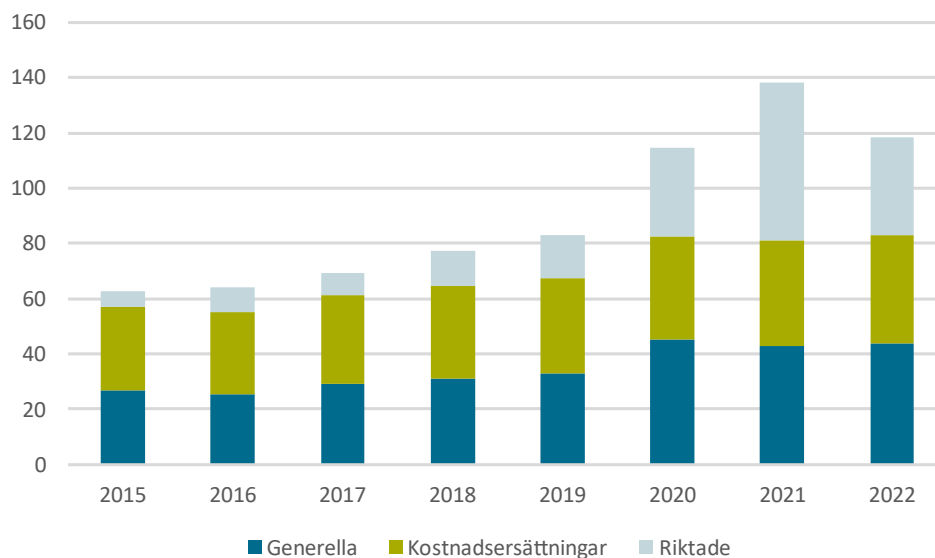
Majoriteten av de riktade statsbidragen till kommunerna, 87 procent, har betalats ut inom följande tre områden:

- utbildning (54 procent)
- hälsovård, sjukvård och social omsorg (22 procent)
- arbetsmarknad (11 procent).

3.2.3 Staten har betalat ut mer än 118 miljarder kronor till regionerna under 2022

Vår kartläggning visar att staten har betalat ut drygt 118 miljarder kronor i statsbidrag till regionerna under 2022. Av dessa är ungefär 44 miljarder generella statsbidrag, 39 miljarder kostnadsersättningar samt 35 miljarder riktade statsbidrag.

Figur 4. Utbetalda statsbidrag till regioner 2015–2022 per kategori av statsbidrag (miljarder kronor).

Anmärkning: Utbetalningarna under ett visst år kan gälla bidrag för andra år. I bilaga 2 redovisar vi vilka anslag och utgiftsområden i statens budget som vi baserar summan av respektive kategori av statsbidrag på. Bland de riktade statsbidragen ingår omkring tio bidrag som staten betalar ut till regioner i egenskap av arbetsgivare. Dessa skiljer sig något från övriga riktade statsbidrag, men vi har valt att inkludera dem eftersom det handlar om medel för specifika ändamål och för att det sammantaget rör sig om stora belopp.

Källa: Uppgifter från ESV:s realekonomiska fördelning av statens utgifter för transfereringar samt egna beräkningar.

Staten har betalat ut mindre medel till regioner under 2022 än den gjorde 2021. Men jämfört med åren före det har staten betalat ut mer medel under 2022. En stor anledning till att de utbetalade medlen är mindre 2022 än 2021 är att de riktade statsbidragen som staten betalar ut med anledning av coronapandemin har minskat. Ett exempel är att staten under 2022 har betalat ut betydligt mindre medel för testning och smittspårning av, samt vaccinering mot, covid-19 jämfört med 2021. Staten har betalat ut ungefär lika mycket medel i generella bidrag och kostnadsersättningar till regionerna under 2022 som under 2021.

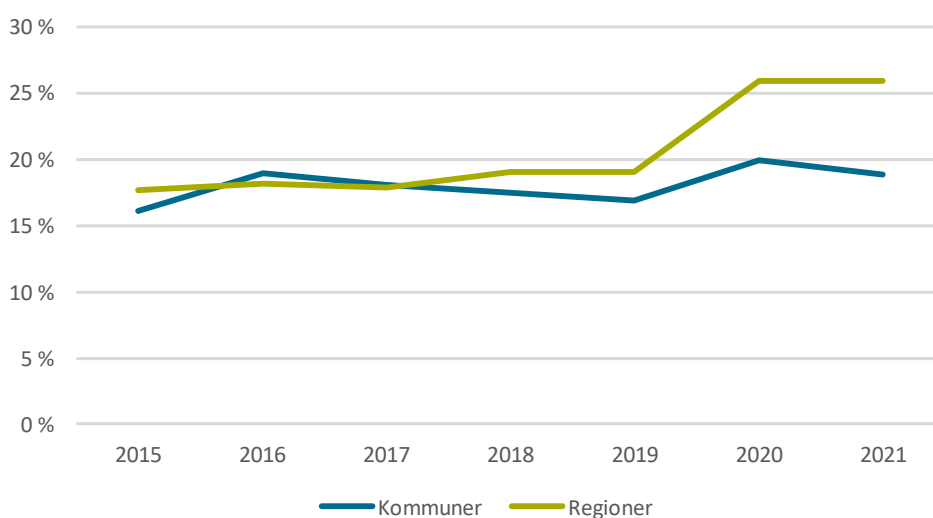
Staten har betalat ut den största delen av både de riktade statsbidragen (87 procent) och kostnadsersättningarna (89 procent) till regionerna inom området hälsovård, sjukvård och social omsorg. Kostnadsersättningarna till regionerna utgörs till största del av bidrag för läkemedelsförmånerna.

3.2.4 Statsbidragen är en viktig inkomstkälla för kommuner och regioner

De generella och riktade statsbidragen samt kostnadsersättningarna utgör tillsammans den näst största inkomstkällan för kommuner och regioner. Den största inkomstkällan är kommunalskatt, som står för ungefär två tredjedelar av intäkterna. Kommunerna finansierar även en del verksamheter via avgifter.

Under 2021 utgjorde statsbidragen lite mindre än en femtedel av kommunernas intäkter. För regionerna utgjorde bidragen drygt en fjärdedel av intäkterna.¹⁰ Under 2020 stod statsbidragen för en större del av både kommunernas och regionernas intäkter än de gjort tidigare. Ökningen berodde till stor del på coronapandemin och andelen av intäkterna som är statsbidrag ökade framför allt för regionerna.¹¹ Under 2021 låg denna andel kvar på samma nivå för regionerna, medan den minskade något för kommunerna.

Figur 5. Andel av kommunernas och regionernas intäkter som utgörs av statsbidrag 2015–2021.

Anmärkning: I figuren ingår inte momsersättningen eller extraordinära intäkter. Den kommunala fastighetsavgiften räknas inte som ett statsbidrag till kommunerna.

Källa: SCB Räkenskapssammandraget 2015–2021 och egna beräkningar.

¹⁰ Uppgifterna gäller 2021 eftersom det inte finns tillgängliga uppgifter för 2022 vid rapportens publicering.

¹¹ Statskontoret (2022). *Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2021*.

3.3 Totalt 182 riktade statsbidrag till kommunsektorn

Vår kartläggning visar att det under 2022 fanns 182 riktade statsbidrag och 26 kostnadsersättningar som går till kommuner eller regioner. Det är lika många riktade statsbidrag som 2021 och tre kostnadsersättningar mer än under det året.

Tabell 3. Antal riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommuner och regioner 2018–2022.

	2018	2019	2020	2021	2022
Antal riktade statsbidrag	186	171	183	182	182
Antal kostnadsersättningar	20	23	23	23	26
Totalt antal bidrag	206	194	206	205	208

Anmärkning: När flera bidrag eller kostnadsersättningar lyder under samma förordning eller annan form av reglering räknar vi det som ett riktat statsbidrag eller en kostnadsersättning. Under 2020 års kartläggning gjordes vissa justeringar som även påverkade uppgifterna om antal bidrag tidigare år. Uppgifterna om antalet bidrag i denna tabell överensstämmer därför inte helt med våra publikationer för åren 2018 och 2019. Under årets kartläggning identifierade vi ett riktat statsbidrag som kom förra året, men som inte fanns med i vår förteckning för 2021. Det innebär att antalet riktade statsbidrag 2021 i den här tabellen inte helt stämmer överens med vår publikation för 2021. Se bilaga 2 för en närmare beskrivning.

Källa: Statskontoret utifrån flera grundkällor och egna beräkningar. Se bilaga 2.

3.3.1 Det finns fortsatt flest statsbidrag inom områdena vård och omsorg samt utbildning

De riktade statsbidragen förekommer inom 18 av de 27 utgiftsområdena. Men de flesta finns inom ett fåtal områden. Knappt hälften av de riktade statsbidragen finns inom de två utgiftsområdena vård och omsorg samt utbildning. Det finns även relativt många (23 stycken) riktade statsbidrag inom utgiftsområdet allmän miljö- och naturvård.

Inom utbildningsområdet har det totala antalet riktade statsbidrag minskat något jämfört med förra året. Inom området allmän miljö- och naturvård har antalet ökat något. Inom vård och omsorgsområdet är antalet oförändrat.

Kostnadsersättningarna finns inom nio utgiftsområden. Även bland dessa bidrag finns det flest inom utgiftsområdena vård och omsorg samt utbildning.

3.3.2 Majoriteten av de riktade statsbidragen går till kommuner

Det finns fler riktade statsbidrag till kommuner än till regioner, 142 respektive 90. Något fler kostnadsersättningar riktar sig till kommunerna än till regionerna. Omkring en fjärdedel av de riktade bidragen och kostnadsersättningarna går till både kommuner och regioner.

Knappt en femtedel av det totala antalet riktade statsbidrag och kostnadsersättningar är sådana som bara ett förutbestämt antal kommuner eller regioner kan ta del av. Flera av dessa bidrag går till enstaka kommuner eller regioner. Ett sådant exempel är ett statsbidrag som betalas ut till Region Stockholm (Karolinska universitetssjukhuset) för att utveckla Svenska Demensregistret, SveDem.

3.3.3 De riktade statsbidragen och kostnadsersättningarna varierar mycket i omfattning

Det är stor skillnad när det gäller hur mycket medel de riktade statsbidragen och kostnadsersättningarna omfattar. De minsta omfattar mindre än 10 miljoner medan de största omfattar miljardbelopp.

Vår kartläggning visar att 79 av de 208 bidragen har en bidragsram på 100 miljoner kronor eller mindre. Drygt en femtedel av det totala antalet bidrag omfattar 30 miljoner kronor eller mindre.

Bland de bidrag där vi har kunnat identifiera exakt hur mycket medel bidraget omfattar finns det 34 riktade statsbidrag och kostnadsersättningar som omfattar en miljard kronor eller mer. Det är färre än under 2021, när det var 38 bidrag som omfattade en miljard kronor eller mer. Flera av de bidrag som omfattar en miljard kronor eller mer finns inom områdena vård och omsorg samt utbildning. Staten satsar till exempel mycket pengar för att stödja hälso- och sjukvårdens omställning till en god och nära vård och för att öka likvärdigheten i skolan.¹² Flera av bidragen är också sådana som regeringen tidigare har inrättat eller utökat för att hjälpa kommunsektorn att hantera coronapandemin.

3.3.4 De riktade bidragen har olika användningsområden

De riktade statsbidragen har många olika syften. Vissa bidrag har breda användningsområden, medan andra bidrag har en snävare inriktning. Det är också vanligt att bidragen har flera olika användningsområden.

Vi ser inga tydliga skillnader när det gäller vad bidragen ska användas till under 2022 jämfört med tidigare år. Det vanligaste användningsområdet för riktade statsbidrag fortsätter att vara att förstärka kapaciteten eller utveckla arbetssätten i en viss verksamhet. Vi uppskattar att drygt en tredjedel av de riktade statsbidragen får användas helt eller delvis i det syftet. Det gäller till exempel statsbidraget (2021:313) för att främja ett hållbart arbetsliv inom vård och omsorg. Det är även vanligt med bidrag som ska användas till att investera i eller köpa in olika typer av materiella resurser, till exempel lokaler, utrustning, maskiner eller läromedel. För knappt en femtedel av de riktade statsbidragen får hela eller delar av bidraget användas till det. Statsbidraget (2018:495) för rening av avloppsvatten från läkemedelsrester är ett sådant exempel.

¹² Överenskommelsen *God och nära vård 2022 – En omställning av hälso- och sjukvården med primärvården som nav & förordning* (2018:49) om statsbidrag för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling.

Vi bedömer att ungefär 20 riktade statsbidrag får användas för att förbättra bemanningen i verksamheter som kommuner eller regioner ansvarar för. Det gäller till exempel ett nytt prestationsbaserat statsbidrag till regioner för att öka antalet AT-tjänster. Ungefär lika många bidrag får användas för att kompetensutveckla personal. Vi har också identifierat fyra bidrag som får användas till lönesatsningar.

Det finns även flera andra användningsområden. Det handlar exempelvis om bidrag som får användas för att tillhandahålla en tjänst eller service åt en specifik målgrupp, bidrag som får användas för att starta en försöksverksamhet eller bidrag som ska gå till forskning och olika former av kunskapscentrum.

3.3.5 Flera bidrag ställer krav på medfinansiering eller samverkan

För ungefär en fjärdedel av de riktade statsbidragen och kostnadsersättningarna har vi identifierat särskilda villkor som är kopplade till bidraget. Vi kartlägger dels om statsbidragen ställer krav på medfinansiering, det vill säga att den som söker bidraget ska finansiera delar av det som bidraget ska användas till. Vi kartlägger även om statsbidragen ställer krav på att den som får bidraget ska samverka med andra aktörer, till exempel andra kommuner eller regioner. Det är ovanligt att regeringen ställer krav på både medfinansiering och samverkan i ett och samma bidrag.

Något färre än 40 riktade statsbidrag ställer krav på medfinansiering. Flera av dessa bidrag finns inom områdena allmän miljö- och naturvård samt utbildning. Ett exempel är statsbidraget (2020:1202) för gröna och trygga samhällen. Stödet ställer krav på att den som söker står för minst 50 procent av kostnaderna för att planera och genomföra de åtgärder som stödet gäller.

Vi bedömer att det finns 15 riktade statsbidrag och kostnadsersättningar som ställer krav på samverkan under 2022. Statsbidrag som ställer krav på samverkan finns framför allt inom områdena utbildning samt hälso- och sjukvård. Ett exempel är statsbidraget (1991:931) till särskilda insatser på skolområdet. Insatserna som finansieras av bidraget ska vara samordnade av flera kommuner, och skolhuvudmannen som arrangerar insatsen måste ha en överenskommelse med andra kommuner för att kunna ta del av bidraget.

3.4 Fler bidrag har tillkommit än upphört under 2022

Vi har identifierat totalt 13 nya riktade statsbidrag och tre nya kostnadsersättningar under 2022. Vi har också identifierat att elva riktade bidrag har upphört under 2022, och att 46 riktade statsbidrag och kostnadsersättningar har förändrats väsentligt. I bilaga 4 redovisar vi vilka statsbidrag som är nya, vilka som har upphört, och vilka som har förändrats väsentligt under 2022.

Sedan Statskontoret började kartlägga statens styrning av kommunsektorn 2017 har flera statsbidrag tillkommit, upphört eller förändrats varje år. Antalet nya statsbidrag under 2022 är färre än antalet nya statsbidrag 2020 respektive 2021. Både

under 2020 och 2021 införde regeringen flera nya statsbidrag med anledning av coronapandemin. Vi har under 2022 bara identifierat ett nytt statsbidrag som regeringen har infört med anledning av pandemin.

3.4.1 Under 2022 tillkom 13 nya riktade statsbidrag och tre nya kostnadsersättningar

Vår kartläggning visar att regeringen har infört 13 nya riktade statsbidrag och tre nya kostnadsersättningar under 2022. Fem nya riktade statsbidrag har tillkommit inom vård- och omsorgsområdet:

- 2 miljarder kronor till regioner för att hantera de uppdämda vårdbehoven efter coronapandemin
- 925 miljoner kronor för ett statsbidrag till regioner för att öka antalet vårdplatser
- 375 miljoner kronor för ett prestationsbaserat statsbidrag till regioner för att öka antalet AT-tjänster. Medlen för detta bidrag kommer inte betalas ut förrän 2023, men regionerna har behövt ansöka om bidraget under 2022.
- 30 miljoner kronor till kommuner för att stärka arbetet med att motverka hemlöshet enligt metoden Bostad först
- 5 miljoner kronor till kommuner för att stärka arbetet med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende.

Nya riktade statsbidrag har också tillkommit inom följande utgiftsområden:

- jämställdhet och nyanlända invandrares etablering
- allmän miljö- och naturvård
- rikets styrelse
- migration
- samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik
- allmänna bidrag till kommuner.

De nya kostnadsersättningarna är dels ett tillfälligt stöd till kommuner inom migrationsområdet. Stödet omfattar 500 miljoner kronor och ska ersätta kommunernas kostnader under 2022 och 2023 för mottagandet av personer som har beviljats tillfälligt skydd i Sverige på flykt från Ukraina. Bland de nya kostnadsersättningarna finns också ett tillfälligt stöd på knappt 300 miljoner kronor till kommuner för deras medverkan i 2022 års allmänna val, samt ett stöd på drygt 480 miljoner kronor till kommuner för subventionering av LVU-placeringar.

3.4.2 Under 2022 upphörde elva riktade statsbidrag

Vår kartläggning visar att elva riktade statsbidrag har upphört under 2022. Fem av bidragen som har upphört finns inom vård- och omsorgsområdet. Ett exempel är statsbidraget till kommuner för att införa insatsförlopp vid demenssjukdom. Därutöver har bidrag upphört inom områdena jämställdhet och nyanlända invandrares etablering, utbildning, samhällsplanering m.m. samt näringsliv.

Tre av de bidrag som har upphört under 2022 är sådana som regeringen tidigare har inrättat med anledning av coronapandemin:

- Statsbidrag till kommuner för avgiftsfria och smittsäkra lovaktiviteter
- Statsbidrag till kommuner för ökade kostnader i samband med provning för högre betyg
- Statligt stöd till hyresvärdar när vissa lokalyresgäster fått rabatt på hyran.

Statskontoret har tidigare konstaterat att det inte är ovanligt att statsbidrag som upphör ersätts av nya, liknande bidrag.¹³ Ett exempel från i år är att ett bidrag för kommunernas arbete med att motverka akut hemlöshet upphörde under 2022. Samtidigt inrättade regeringen under året det tidigare nämnda bidraget till kommuner för att motverka hemlöshet enligt metoden Bostad först.

3.4.3 Under 2022 har 46 statsbidrag förändrats väsentligt

Vår kartläggning visar att 46 riktade statsbidrag och kostnadsersättningar har förändrats väsentligt under 2022. Regeringen har framför allt förändrat bidrag inom utbildningsområdet samt inom vård- och omsorgsområdet.

Drygt 20 av de förändringar som vi har identifierat handlar om att regeringen har ökat bidragsramen väsentligt.¹⁴ Regeringen har ökat bidragsramen för bidrag inom flera olika områden. Några exempel på bidrag som har ökat mycket i omfattning är det riktade statsbidraget till hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar samt kostnadsersättningarna till kommunerna för asylsökande (2017:193) och för att erbjuda hälso- och sjukvård till asylsökande (1996:1357).

Vi har identifierat 19 riktade statsbidrag och kostnadsersättningar som har minskat väsentligt i omfattning under 2022. Tretton av dessa finns inom vård- och omsorgsområdet samt inom utbildningsområdet. Regeringen har till exempel minskat bidragsramen för statsbidraget för undervisning under skollov (2014:47) och statsbidraget för hjälp med läxor eller annat skolarbete utanför ordinarie undervisningstid (2014:144). Dessa har minskat eftersom kommunerna har fått ett utökat åtagande när det gäller extra studietid för elever och när det gäller lovskola.

¹³ Statskontoret (2022). *Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2021*.

¹⁴ Vi bedömer generellt att bidragsramar som har ökat eller minskat med minst 50 miljoner och 10 procent av bidragsramen har förändrats väsentligt.

I och med det utökade åtagandet ökar kommunernas ersättning från den kommunala utjämningen enligt finansieringsprincipen.¹⁵ Ett annat exempel på ett bidrag som minskat väsentligt i omfattning är kostnadsersättningen för insatser för vissa utläningar (2010:1122).

Därutöver visar vår kartläggning att regleringarna har förändrats för 15 statsbidrag under 2022. Att regleringen för bidraget förändras väsentligt kan till exempel innebära att kommunerna eller regionerna nu får använda bidraget till nya verksamheter eller målgrupper, eller att regeringen har förändrat villkoren för hur kommunerna eller regionerna ska redovisa hur de har använt bidraget. Flest sådana förändringar har skett inom utbildningsområdet. Ett exempel på en förändring gäller statsbidraget till särskilda insatser på skolområdet (1991:931). En av ändringarna i bidragets förordning innebär att bidraget från och med februari 2022 även får användas för att inrätta eller utveckla anpassade lärmiljöer för elever med särskilda behov.¹⁶

Under 2022 har regeringen också slagit samman två riktade statsbidrag på skolområdet till ett nytt statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan (2021:848).

3.4.4 Få väsentliga förändringar har skett med anledning av pandemin

Vi bedömer att tre riktade statsbidrag har förändrats väsentligt med anledning av coronapandemin. Regeringen har ökat bidragsramen för den så kallade skolmiljarden till skolhuvudmän, som syftar till att minska de negativa effekterna på elevers kunskapsutveckling och hälsa till följd av coronapandemin. Med anledning av pandemin har regeringen också ökat bidragsramen för statsbidraget (2006:1577) till icke statliga flygplatser, samt förändrat ett villkor i överenskommelsen om genomförande av vaccinering mot covid-19.

Därutöver har regeringen minskat bidragsramen för flera bidrag som tidigare har inrättats eller utökats med anledning av pandemin. Dessa förändringar klassar vi dock inte som åtgärder som regeringen har vidtagit med anledning av pandemin. Regeringen har till exempel minskat bidragsramen väsentligt för:

- Överenskommelse om genomförande av vaccinering mot covid-19, 2022
- Överenskommelse om nationell testning och smittspårning för covid-19, 2022
- Ersättning till regionala kollektivtrafikmyndigheter för minskade biljettintäkter under utbrottet av covid-19 (2020:713)
- Statsbidrag till regioner och kommuner för att ekonomiskt stödja verksamheter inom hälso- och sjukvård respektive socialtjänst till följd av sjukdomen covid-19 (2020:193).

¹⁵ Prop. 2021/2022:1. *Budgetpropositionen 2022*. Utgiftsområde 16. Utbildning och universitetsforskning.

¹⁶ Förordning (2021:1327) om ändring i förordningen (1991:931) om statsbidrag till särskilda insatser på skolområdet.

4 Överenskommelser, nationella samordnare och inriktningsdokument

I detta kapitel redovisar vi hur regeringen under 2022 har styrt kommuner och regioner genom överenskommelser, nationella samordnare och nationella inriktningsdokument.

Kommuner och regioner är inte tvingade att följa denna typ av styrning, men det är ett verktyg som staten kan använda för att påverka områden som kommunsektorn ansvarar för.

Sammanfattande iakttagelser:

- Totalt gällde 24 överenskommelser under 2022. Det är en mer än under 2021.
- För 2022 har regeringen eller en statlig myndighet ingått en ny och tolv omförhandlade överenskommelser. Därutöver har det skett fem tillägg till eller ändringar av befintliga överenskommelser.
- De flesta av överenskommelserna finns fortfarande inom områdena hälso- och sjukvård och social omsorg.
- Regeringen har tillsatt en ny nationell samordnare under 2022 som vi bedömer påverkar kommunsektorn. Det är en nationell samordnare för fler platser för verksamhetsförlagd utbildning i sjuksköterskeutbildningen.
- Regeringen har under 2022 beslutat om nio nya eller väsentligt förändrade nationella inriktningsdokument som vi bedömer påverkar kommuner och regioner.

4.1 Mjukare styrformer kompletterar den tvingande styrningen

Regeringen använder överenskommelser, nationella samordnare och nationella inriktningsdokument bland annat för att sätta fokus på ett visst område eller för att få olika aktörer att samverka kring en fråga. Regeringen får då möjlighet att påverka inriktningen och prioriteringarna inom ett område utan att använda tvingande styrmedel. Överenskommelser, nationella samordnare och inriktningsdokument omfattar i de flesta fall förslag på konkreta åtgärder eller finansiering, till exempel uppdrag till myndigheter och riktade statsbidrag.

4.2 Under 2022 gällde 24 överenskommelser

Totalt fanns det 24 överenskommelser mellan SKR och regeringen eller en statlig myndighet under 2022. Det är en mer än under 2021. Vår kartläggning visar att de flesta av överenskommelserna (13 stycken) fanns inom områdena hälso- och sjukvård och social omsorg. Dessa har träffats mellan regeringen och SKR. Därutöver fanns det tre inom försvars- och krisberedskapsområdet, två var inom utbildningsområdet och området rikets styrelse samt en var inom områdena jämställdhet och nyanlända invandrades etablering, arbetsmarknad och arbetsliv, kommunikationer samt näringsliv.

Trots att överenskommelser är en typ av styrning som inte är tvingande för kommuner och regioner, så kan de ändå ha en stark styreffekt. I en granskning av överenskommelser inom hälso- och sjukvården visar Riksrevisionen att även om överenskommelserna formellt sett är frivilliga, så är det i praktiken mycket svårt för både regionerna och SKR att ställa sig utanför.¹⁷

4.2.1 Stora skillnader mellan överenskommelserna

Det är stora skillnader när det gäller hur länge överenskommelserna gäller och hur mycket medel de omfattar. En del överenskommelser omfattar inga medel alls. Inom områdena hälso- och sjukvård och social omsorg innehåller de allra flesta överenskommelser medel i form av riktade statsbidrag. Många överenskommelser är tidsbegränsade och omförhandlas varje år. De ettåriga överenskommelserna omfattar i flera fall miljardbelopp. Ett exempel är *Överenskommelse om god och nära vård – en omställning av hälso- och sjukvården med primärvården som nav 2022*, som omfattar drygt 6 miljarder kronor.

Ett antal överenskommelser gäller över flera år, i regel 3–5 år. Andra överenskommelser gäller tills vidare. Dessa omfattar i regel mindre pengar eller inga pengar alls. Ett exempel är överenskommelsen *Stärkt innovationsförmåga i offentlig verksamhet* mellan Vinnova och SKR. Överenskommelsen träffades 2018 och gäller tills vidare, men den omfattar inga medel.

4.2.2 En överenskommelse har tillkommit under 2022

En ny överenskommelse har börjat att gälla under 2022. Det är *Överenskommelse om säker digital kommunikation inom offentlig sektor*. Den nya överenskommelsen syftar bland annat till att utveckla och förvalta infrastrukturen för säker digital kommunikation inom den offentliga sektorn. Överenskommelsen omfattar 24 miljoner kronor 2022. Samtliga medel inom ramen för överenskommelsen betalas ut till SKR.

¹⁷ Riksrevisionen (2014:20). *Överenskommelser mellan regeringen och SKL inom hälso- och sjukvården – frivilligt att delta men svårt att tacka nej*.

Därutöver har regeringen eller en statlig myndighet och SKR omförhandlat tolv överenskommelser. Med omförhandlade överenskommelser menar vi nya överenskommelser som bygger vidare på tidigare överenskommelser. Ett exempel på en sådan överenskommelse är *Hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar 2022*.

Under 2022 har det skett fem tillägg till eller ändringar av befintliga överenskommelser. Dessa tilläggs- eller ändringsöverenskommelser är överenskommelser som har reviderats under året, till exempel genom att staten skjutit till mer medel eller att villkoren förändras på något sätt. Ett exempel är att regeringen och SKR i april träffade en tilläggsöverenskommelse om ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården. Tilläggsöverenskommelsens syfte är att regionerna ska använda ledig och tillgänglig kapacitet till väntande patienter, oavsett i vilken region kapaciteten finns.¹⁸

Samtliga överenskommelser som fanns under 2021 fanns även kvar under 2022.

4.2.3 Två ändringar av överenskommelsen om vaccinering mot covid-19

Två av de överenskommelser som gällde under 2022 är sådana som tidigare har tillkommit med anledning av pandemin. Det gäller *Överenskommelse om vaccinering mot covid-19* och *Överenskommelse om nationell testning och smittspårning för covid-19*.

Det har inte tillkommit någon ny överenskommelse med anledning av pandemin under 2022. Men regeringen och SKR har träffat en ändrings- och en tilläggsöverenskommelse när det gäller överenskommelsen om vaccinering mot covid-19. Ändringsöverenskommelsen tillkom i januari 2022, och innehöll en förändrad skrivning med anledning av att Folkhälsomyndigheten förändrade sina rekommendationer för intervallet mellan vaccineringar.¹⁹ Tilläggsöverenskommelsen tillkom i mars med anledning av kriget i Ukraina. Regeringen tillförde i och med den överenskommelsen extra medel för att stödja regionernas arbete med att erbjuda vaccin till ukrainska flyktingar.²⁰

4.3 En ny nationell samordnare har tillsatts under 2022

En nationell samordnare är en person som är utsedd av regeringen och som verkar utanför myndighetsstrukturerna för att genomföra regeringens politik. Regeringen använder sig av nationella samordnare när det är många aktörer som måste samarbeta för att lösa komplexa problem. Nationella samordnare kan också vara ett flexibelt sätt för regeringen att kraftsamla kring en akut situation. Våra kartläggningar från tidigare år har visat att nationella samordnare har varit vanliga framför allt inom Socialdepartementets och Näringsdepartementets områden.

¹⁸ *Tilläggsöverenskommelse om ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården 2022*.

¹⁹ *Genomförande av vaccinering mot covid-19, 2022 – Ändringsöverenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner*.

²⁰ *Genomförande av vaccinering mot covid-19, 2022 – Tilläggsöverenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner*.

Under 2022 har regeringen tillsatt en nationell samordnare som vi bedömer påverkar kommunsektorn. Det gäller en nationell samordnare för fler platser för verksamhetsförlagd utbildning i sjuksköterskeutbildningen. Samordnaren ska stödja universitet och högskolor, hälso- och sjukvårdshuvudmän och vårdgivare i arbetet med att erbjuda platser där sjuksköterskestudenter kan genomföra sin verksamhetsförlagda utbildning (VFU).²¹

Under 2021 tillsatte regeringen ingen ny nationell samordnare, och året dessförinnan tillsatte den fem. Vi har i år inte sett några förändringar i uppdragen för de samordnare som tillsatts tidigare.

4.4 Strategier, handlingsplaner och handlingsprogram

Nationella inriktningsdokument är ett samlingsnamn för strategier, handlingsplaner och handlingsprogram. Det är dokument där regeringen meddelar vad den vill uppnå inom ett visst område.

4.4.1 Nio nya eller väsentligt förändrade nationella inriktningsdokument har tillkommit under 2022

Vår kartläggning visar att det har tillkommit åtta nya strategier och handlingsplaner som påverkar kommuner och regioner under 2022, och att regeringen väsentligt förändrat en sådan strategi. De nya strategierna och handlingsplanerna är:

- *Nationell strategi för elektrifiering – en trygg, konkurrenskraftig och hållbar elförsörjning för en historisk klimatomställning.* Syftet med strategin är att lägga en grund för en omfattande elektrifiering som ska bidra till att Sverige når sina klimatmål. Många av de åtgärder som finns listade i strategin ska genomföras i dialog med kommuner, regioner och elnätsföretag.
- *Strategi för ett starkt biblioteksväsende 2022–2025.* Strategin belyser biblioteksväsendets utmaningar och utvecklingsbehov. Det övergripande målet med strategin är att stödja biblioteken inom det allmänna biblioteksväsendet, bland annat genom att öka samverkan mellan olika nivåer inom biblioteksväsendet.
- *Strategi för att motverka hemlöshet 2022–2026.* Ett syfte med strategin är att göra inriktningen för regeringens insatser för att minska antalet vuxna och barn som befinner sig i hemlöshet tydligare. Ett annat syfte med strategin är att förebygga att människor blir hemlösa. Inom ramen för strategin finns bland annat flera åtgärder som riktar sig mot socialtjänsten, samt ett statsbidrag till kommunerna för att motverka hemlöshet genom metoden Bostad först.

²¹ Kommittédirektiv 2022-06-30. *Samordnat arbete för fler platser för verksamhetsförlagd utbildning i sjuksköterskeutbildningen.*

- *Nationell anhörigstrategi – inom hälso- och sjukvård och omsorg.* Strategin ska bland annat hjälpa kommuner och regioner att stärka anhörigperspektivet i vården och omsorgen samt göra stödet till anhöriga mer individanpassat och likvärdigt över hela landet.
- *Nationellt våldsförebyggande program på området mäns våld mot kvinnor.* Programmet är en del av regeringens strategi 2017–2026 för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, och innehåller flera åtgärder som påverkar kommuner och regioner. Ett exempel är ett förslag på ett kommande uppdrag till Socialstyrelsen om kompetens- och metodutveckling inom socialtjänst och hälso- och sjukvård.
- *Nationell handlingsplan för att implementera den europeiska barngarantin.* Syftet med handlingsplanen är att införa den europeiska barngarantin och på så sätt arbeta för att garantera att barn som behöver det får tillgång till grundläggande samhällstjänster av hög kvalitet. Handlingsplanen riktar sig till bland annat företrädare för kommuner och regioner.
- *Handlingsplan för det statliga genomförandet 2022–2024 av Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030.* Handlingsplanen innehåller tre utvecklingsområden som påverkar den hållbara regionala utvecklingen i hela landet. I handlingsplanen finns flera förslag på insatser som syftar till att förbättra samverkan mellan myndigheter, kommuner och regioner.
- *Sveriges handlingsplan för plast – en del av den cirkulära ekonomin.* Handlingsplanen är en del av den nationella strategin för en cirkulär ekonomi, och innehåller åtgärder som påverkar kommuner. Ett exempel är ett statsbidrag till kommuner för att städa stränder i områden där stora mängder plast flyter i land på havsstränder.

Regeringen har också väsentligt förändrat en strategi under 2022. Det gäller *En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt spel om pengar 2022–2025*. Regeringen föreslog förra året en ny strategi för åren 2021–2025. Strategin byggde på en tidigare överenskommelse, men omfattade till skillnad från tidigare även bland annat narkotikaklassade föreskrivna och icke-föreskrivna läkemedel. En annan skillnad var att det förebyggande arbetet, som både kommuner och regioner bedriver, hade lyfts fram tydligare än det tidigare gjorts i strategin. Men förslaget röstades ner av riksdagen, och regeringen har därför under 2022 återkommit med en reviderad version där den har försökt förtydliga vilka områden som ska prioriteras samt vilka aktörer som ansvarar för dem.²²

²² Regeringen (2022). *En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings och tobakspolitiken samt spel om pengar 2022–2025*. Regeringens skrivelse 2021/22:213.

5 Regeringens uppdrag till myndigheter

I detta kapitel redovisar vi översiktligt de uppdrag som regeringen har gett till statliga myndigheter under 2022 som vi bedömer påverkar kommuner och regioner. Vi har kartlagt uppdrag som regeringen har gett till myndigheter genom särskilda regeringsbeslut och i myndigheternas regleringsbrev. Regeringen kan påverka kommunsektorn indirekt genom att ge uppdrag till myndigheter.

Sammanfattande iakttagelser:

- Regeringen har under 2022 gett myndigheter 158 uppdrag som vi bedömer påverkar kommuner och regioner. Det är ungefär lika många som under 2021 men färre än under 2020.
- De flesta av uppdragen handlar om att en myndighet ska kartlägga eller analysera en kommunal eller regional verksamhet, eller på olika sätt ska sprida kunskap till kommuner eller regioner.
- Socialstyrelsen är den myndighet som har fått flest uppdrag som påverkar kommunsektorn. Skolverket och länsstyrelserna är andra myndigheter som har fått många uppdrag. Sammanlagt har 47 olika myndigheter fått uppdrag som påverkar kommuner och regioner.
- Vi bedömer att sju av uppdragen är åtgärder som regeringen har beslutat om med anledning av coronapandemin. Det är betydligt färre än antalet under både 2020 och 2021.

5.1 Vi kartlägger uppdrag som direkt påverkar kommuner och regioner

Regeringens uppdrag till myndigheter har överlag en begränsad styreffekt på kommuner och regioner, och det är ovanligt att enskilda uppdrag i sig får en stor påverkan på kommunsektorn. Däremot kan den samlade effekten av samtliga uppdrag tydligt påverka kommunsektorn. Vi har därför kartlagt uppdrag som vi bedömer på något sätt direkt påverkar på kommuner eller regioner. Vi har kategoriserat de nya uppdragen utifrån på vilket sätt vi bedömer att de i första hand påverkar kommuner och regioner. Vi delar in uppdragen i följande kategorier:

- kartläggning eller analys av en verksamhet i kommunerna eller regionerna
- kunskapsspridning – att tillhandahålla kunskapsstöd, utbilda och samordna frågor
- tillhandahålla operativt eller praktiskt stöd

- fördela och följa upp statsbidrag
- ta fram nya föreskrifter eller andra styrande kriterier
- en kombination av flera åtgärder

Kategorierna är breda, och innehåller insatser som påverkar kommunerna och regionerna i olika grad. Det betyder också att de har olika styreffekt.

Vi bedömer också vilka uppdrag som lägger särskild tonvikt på samordning eller samverkan. Det kan handla om att en myndighet får i uppdrag att samordna de aktörer som är berörda kring en viss fråga, eller att myndigheten ska genomföra uppdraget i samverkan med bland annat kommuner och regioner.

5.2 Nästan 160 uppdrag påverkar kommunsektorn

Vi bedömer att 112 av totalt knappt 430 *särskilda regeringsuppdrag* till myndigheter under 2022 påverkar kommuner och regioner. Vi bedömer även att 46 *nya uppdrag i myndigheternas regleringsbrev* påverkar kommuner och regioner.²³

De 158 uppdrag som påverkar kommunsektorn under 2022 är ungefär lika många som under 2021, då vi bedömde att 153 uppdrag påverkade kommuner och regioner. Men det är ett lägre antal än 2020.

I samband med 2020 års kartläggning förändrade vi hur vi bedömer uppdrag. Från och med 2020 tar vi bara med uppdrag som vi bedömer *direkt* påverkar kommuner och regioner. Det innebär att antalet uppdrag som vi bedömer påverkar kommunsektorn automatiskt blir färre, eftersom vissa typer av uppdrag som vi tog med till och med 2019 nu inte ingår. Det innebär att det inte går att fullt ut jämföra uppgifterna med åren innan det.²⁴

Uppdragen som vi bedömer påverkar kommunsektorn finns inom nästan samtliga politikområden. Men över hälften av de nya uppdragen kommer från Socialdepartementet. Totalt är det 47 myndigheter som har fått uppdrag som vi bedömer påverkar kommunsektorn.²⁵

²³ En lista över samtliga nya uppdrag som påverkar kommuner och regioner finns i bilaga 6.

²⁴ Se bilaga 2 för en närmare beskrivning.

²⁵ Länsstyrelserna tillsammans räknas här som en myndighet.

5.2.1 Uppdragen handlar oftast om att analysera en verksamhet i kommuner eller regioner eller om att sprida kunskap

De uppdrag som vi bedömer påverkar kommuner och regioner handlar för det mesta om att en eller flera myndigheter ska kartlägga eller analysera någon verksamhet som bedrivs av kommunerna eller regionerna. Det är sammanlagt 54 uppdrag som hör till den kategorin. Näst vanligast är uppdrag som handlar om att en eller flera myndigheter ska sprida kunskap till kommunsektorn, till exempel genom att tillhandahålla kunskapsstöd eller att samordna olika frågor.

Tabell 4. Antal uppdrag till myndigheter som påverkar kommuner och regioner under 2022, efter uppdragstyp, både särskilda uppdrag och uppdrag i regleringsbrev.

Kategori	Antal uppdrag totalt
Kartläggning/analys av en kommunal verksamhet	54
Kunskapspridning (tillhandahålla kunskapsstöd, utbilda och samordna frågor)	43
Tillhandahålla operativt eller praktiskt stöd	21
Fördela och följa upp statsbidrag	6
Ta fram nya föreskrifter eller andra styrande kriterier	3
Kombination av flera	31
Summa totalt	158

Källa: Ärendeförteckningar till regeringssammanträden under 2022 på regeringens webbplats, information om uppdragen på regeringens och myndigheternas webbplatser. Myndigheternas regleringsbrev för 2022, inklusive ändringsbeslut.

I de uppdrag som handlar om att kartlägga eller analysera en kommunal eller regional verksamhet är det vanligt att myndigheterna också ska lämna förslag på åtgärder. Ett exempel är att Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen har fått i uppdrag att kartlägga familjecentraler och andra liknande verksamheter. I uppdraget ingår att lämna förslag på hur verksamhetsformerna kan stödjas och vidareutvecklas. Det kan exempelvis handla om att det hälsofrämjande och förebyggande arbetet kan stärkas och hur verksamhetsformerna kan bidra till språk-utvecklingen hos barn samt på andra sätt kan bidra till att motverka segregation.²⁶

Ett annat exempel är Statskontorets uppdrag att följa upp och analysera regeringens kunskapslyft för barnets rättigheter i statliga myndigheter, regioner och kommuner. Statskontoret ska inom ramen för uppdraget bland annat lämna förslag på hur det går att utveckla strukturen för ett långsiktigt kunskapsstöd till statliga myndigheter, kommuner och regioner i frågor som rör barnets rättigheter.²⁷

²⁶ Regeringsbeslut 2022-06-22. *Uppdrag att genomföra en kartläggning och analys av familjecentraler och andra liknande verksamheter.*

²⁷ Regeringsbeslut 2022-06-30. *Uppdrag att följa upp och analysera kunskapslyftet för barnets rättigheter.*

De uppdrag som handlar om kunskapsspridning innebär ofta att en myndighet ska ta fram ett kunskaps- eller informationsmaterial till kommunala eller regionala verksamheter. De kan även handla om att en myndighet ska utbilda personal inom en särskild verksamhet, eller ta fram en vägledning som är riktad till kommuner eller regioner. Regeringen har till exempel gett i uppdrag till Skolverket att ta fram stöd för skolans personal när det gäller deras befogenheter och ansvar att agera i bland annat svåra situationer.²⁸

5.2.2 Särskild tonvikt på samordning eller samverkan i 15 uppdrag

Vi har identifierat totalt 15 uppdrag under 2022 där regeringen har lagt särskild tonvikt på att en myndighet ska samordna berörda aktörer inom ett område eller samverka med kommuner och regioner.

Regeringen har till exempel gett i uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram underlag för vilka sjukvårdsprodukter som bör omfattas av hälso- och sjukvårdens försörjningsberedskap. Socialstyrelsen ska genomföra uppdraget i samverkan med bland annat kommuner och regioner.²⁹

5.2.3 Socialstyrelsen har fått flest uppdrag

Socialstyrelsen är den myndighet som har fått flest regeringsuppdrag som vi bedömer påverkar kommuner och regioner – totalt 60 uppdrag. Så har det även sett ut i tidigare års kartläggningar. De flesta av myndighetens uppdrag handlar om att sprida kunskap. Ett exempel är att myndigheten ska ta fram och sprida kunskapsstöd och genomföra kompetenshöjande insatser om de nationella minoriteternas rättigheter och de nationella minoritetsspråken. Kunskapsstödet och de kompetenshöjande insatserna ska riktas till beslutsfattare och professioner inom hälso- och sjukvården, socialtjänsten och äldreomsorgen.³⁰ Socialstyrelsen har även fått många uppdrag av utredande karaktär. Ett exempel är att myndigheten har fått i uppdrag att kartlägga och analysera föreskrivningen av antidepressiva läkemedel till äldre.³¹

I likhet med föregående år har även Skolverket och länsstyrelserna fått många uppdrag under 2022 som påverkar kommunsektorn. Skolverket har fått flera olika typer av uppdrag, bland annat utredande, kunskapsspridande och stödjande uppdrag. Även Länsstyrelserna har fått många olika typer av uppdrag, bland annat utredande och stödjande uppdrag.

²⁸ Regleringsbrev för budgetåret 2022 avseende Skolverket.

²⁹ Regeringsbeslut 2022-12-01. *Uppdrag att ta fram underlag för vilka sjukvårdsprodukter som bör omfattas av hälso- och sjukvårdens försörjningsberedskap.*

³⁰ Regeringsbeslut 2022-03-10. *Uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram och sprida kunskapsstöd och genomföra kompetenshöjande insatser om de nationella minoriteternas rättigheter och de nationella minoritetsspråken.*

³¹ Regeringsbeslut 2022-04-28. *Uppdrag att göra en kartläggning och en analys av föreskrivningen av antidepressiva läkemedel till personer 65 år och äldre.*

En skillnad mot föregående år är att Folkhälsomyndigheten har fått färre uppdrag. Under 2022 har myndigheten fått sju uppdrag som vi bedömer påverkar kommuner och regioner. Det är hälften så många som under 2021.

Regeringen har även gett ett flertal gemensamma uppdrag till myndigheter. Ett exempel är uppdraget till Socialstyrelsen, Migrationsverket och Polismyndigheten att tillsammans genomföra ett utvecklingsarbete avseende problematiken med att ensamkommande barn försvinner.³²

Tabell 5. Antal särskilda regeringsuppdrag och uppdrag i regleringsbrev som påverkar kommuner och regioner, uppdelat per myndighet.

Myndighet	Antal uppdrag totalt
Socialstyrelsen	60
Skolverket	18
Länsstyrelserna	13
Övriga	67
Summa totalt	158

Källa: Ärendeförteckningar till regeringssammanträden under 2022 på regeringens webbplats, information om uppdragen på regeringens och myndigheternas webbplatser. Myndigheternas regleringsbrev för 2022, inklusive ändringsbeslut.

5.2.4 Betydligt färre pandemirelaterade uppdrag jämfört med de två föregående åren

Vi bedömer att regeringen under 2022 har gett sju uppdrag till myndigheter med anledning av coronapandemin. Det är färre än fem procent av samtliga regeringsuppdrag som vi har bedömt påverkar kommuner och regioner. Antalet är betydligt färre än de två föregående åren. Under 2020 och 2021 gav regeringen sammanlagt 93 uppdrag till myndigheter med anledning av pandemin. Ett exempel på ett uppdrag som regeringen har gett till en myndighet med anledning av pandemin under 2022 är Folkhälsomyndighetens uppdrag om övervakning och studier när det gäller covid-19. Myndigheten ska bland annat bevaka den nationella testningen och ge regionerna stöd avseende vägledning och rekommendationer för testning och smittspårning.³³

5.2.5 Flera uppdrag handlar om att stärka beredskapsförmågan

Vi ser också flera uppdrag som kan härledas till det förändrade omvärldsläget och där brister som uppenbarades under coronapandemin skulle kunna vara en av anledningarna till uppdraget. Men om regeringen inte skriver att pandemin är en av anledningarna till uppdraget, så kategoriserar vi det inte som ett coronarelaterat uppdrag. Flera uppdrag handlar till exempel om att på olika sätt stärka beredskaps-

³² Regeringsbeslut 2022-07-14. *Uppdrag om att stärka arbetet med att motverka att ensamkommande barn försvinner.*

³³ Regeringsbeslut 2022-02-22. *Uppdrag om övervakning och studier avseende covid-19*

förmågan. Ett exempel är att IVO har fått i uppdrag att genomföra en tillsyn av den katastrofmedicinska beredskapen i regionerna.³⁴ Ett annat exempel är ett uppdrag till MSB och Försvarsmakten att pröva förmågan när det gäller rapportering under höjd beredskap.³⁵

³⁴ Regeringsbeslut 2022-04-28. *Uppdrag att genomföra tillsyn av den katastrofmedicinska beredskapen i regionerna*

³⁵ Regeringsbeslut 2022-07-07. *Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Försvarsmakten att pröva förmågan avseende rapportering under höjd beredskap*

6 Statliga myndigheters styrning

I detta kapitel redovisar vi hur många statliga myndigheter som styr kommuner och regioner, vilka styrmedel de använder samt hur deras styrning har förändrats under 2022. I bilaga 7 redovisar vi också vilka dessa myndigheter är.

När staten vill påverka kommunsektorn gör den ofta det genom de statliga myndigheterna. Myndigheterna kan till exempel utfärda föreskrifter, utöva tillsyn, eller ta fram stöd och vägledningar som berör kommunala verksamheter. Det är regeringen som bestämmer ramarna för hur myndigheterna styr kommunsektorn och vilka uppgifter som myndigheterna har. Regeringen gör det genom bemyndiganden, instruktioner och regleringsbrev. Men myndigheterna är ofta relativt fria att själva bestämma hur de ska styra inom de givna ramarna.

Sammanfattande iakttagelser:

- Totalt 40 statliga myndigheter styr kommuner och regioner.
- Alla kommunala verksamhetsområden påverkas av styrning från flera olika myndigheter.
- Myndigheterna styr kommunsektorn med både tvingande styrmedel som föreskrifter och tillsyn, samt med mjukare styrmedel som stöd och vägledningar.
- Under 2022 har 31 myndigheter förändrat sin styrning av kommunsektorn. Det kan till exempel handla om att de har tagit fram nytt stödmaterial eller att de har beslutat om en ny föreskrift.

6.1 Det är 40 myndigheter som styr kommuner och regioner

Av de 104 statliga myndigheter som vi frågat svarar 40 att de utövar någon form av styrning över verksamheter i kommuner eller regioner. Det framgår av Statskontorets enkätundersökning hösten 2020.³⁶ Alla dessa utövar styrning över verksamheter som kommunerna ansvarar för, och 23 av myndigheterna utövar dessutom styrning över verksamheter som regionerna ansvarar för.

³⁶ Länsstyrelserna tillsammans är räknade som en myndighet. Vi har också ställt frågor via mejl till två myndigheter som inrättades under 2022. Se bilaga 2 för en närmare beskrivning av vår undersökning.

I bilaga 7 finns en förteckning över vilka myndigheter som styr med respektive styrmedel, och en förteckning över vilka förändringar i myndigheternas styrning som har skett under 2022.

6.1.1 Alla kommunala verksamhetsområden styrs av flera myndigheter

Kommunala verksamhetsområden hanterar styrning från flera olika myndigheter (tabell 6). Myndigheterna använder sig av olika typer av styrmedel. Det innebär att kommunsektorns verksamheter måste förhålla sig till olika typer av styrsignaler från flera olika håll.

Tabell 6. Antal statliga myndigheter som uppger att de styr kommunsektorn med olika styrmedel 2020.

Verksamhetsområden	Rätt att utfärda föreskrifter	Tillsyn	Statsbidrag	Allmänna råd	Stöd & vägledning	Totalt antal myndigheter som styr
Skola, bibliotek och samhällsorientering	5	2	6	3	8	11
Hälso- och sjukvård	6	4	4	4	6	11
Social omsorg	2	2	4	3	7	11
Plan- och byggfrågor	4	2	3	3	6	9
Hälso- och miljöskydd	8	5	4	5	7	11
Renhållning och avfallshantering	3	4	3	4	5	7
Räddningstjänst och krisberedskap	4	3	2	3	8	9
Kollektivtrafik och övrig transportinfrastruktur	3	1	3	1	4	6
Mottagning av ensamkommande barn & vissa nyanlända	3	1	2	0	5	5
Regional utveckling	2	0	3	1	3	6
Annat	12	6	10	0	15	20
Totalt (unika myndigheter)	25	15	20	13	34	40

Anmärkning: I denna tabell har länsstyrelserna tillsammans räknats som en enda myndighet. Många myndigheter utövar flera typer av styrning, ibland inom flera områden. Totalsiffrorna anger antalet unika myndigheter.

Källa: Statskontorets enkät hösten 2020 samt kompletterande uppgifter från Statskontorets enkät våren 2018.

6.1.2 Myndigheterna styr kommunsektorn på olika sätt

Myndigheterna använder en rad olika styrmedel för att styra kommuner och regioner (se bilaga 7). De flesta myndigheter som styr kommuner och regioner har flera uppgifter, och kombinerar tvingande styrning med mjukare styrmedel som exempelvis stöd och vägledning.

Flera myndigheter utövar tvingande styrning, som att utfärda föreskrifter eller utöva tillsyn över verksamheter i kommuner och regioner. I Statskontorets enkätundersökning från 2020 svarade 25 myndigheter att de utfärdade sådana föreskrifter, och 15 myndigheter att de utövar tillsyn över verksamheter i kommuner och regioner.

Myndigheterna utövar också icke-bindande styrning. Totalt 20 myndigheter svarade i undersökningen 2020 att de fördelar statsbidrag till kommuner och regioner. Något färre myndigheter, 13 stycken, svarade att de gav ut allmänna råd till kommunsektorns verksamheter. Därutöver svarade totalt 34 myndigheter att de ger ut stöd och vägledningar riktade till kommunsektorn. Denna typ av mjukare styrning kan vara exempelvis nationella riktlinjer och handböcker.

Ett fåtal myndigheter använder sig av samtliga styrmedel. Det gäller till exempel Boverket, Havs- och vattenmyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), och Naturvårdsverket. Även vissa länsstyrelser använder sig av alla de styrmedel som ingick i vår enkätundersökning.

6.2 Drygt 30 myndigheter uppger att de har förändrat sin styrning av kommunsektorn under 2022

För att undersöka hur myndigheternas styrning av kommunsektorn har förändrats under 2022 har vi skickat ut en enkät till de myndigheter som tidigare har svarat att de på något sätt styr kommuner eller regioner. Totalt svarar 31 myndigheter att de på något sätt har förändrat sin styrning av kommuner och regioner under 2022. Om vi bortser från länsstyrelserna är det 23 myndigheter som svarar att de gjort sådana förändringar.

De flesta av förändringarna handlar om att myndigheterna har tagit fram nya stöd och vägledningar som riktar sig till kommunsektorn. Det gäller för 20 myndigheter (tabell 7). De flesta av myndigheterna har tagit fram flera nya stöd eller vägledningar. Ett exempel på ett nytt stöd som riktar sig till kommunsektorn är Upphandlingsmyndighetens webbstöd om rättsmedel på statsstödsområdet för kommuner och regioner.³⁷ Ett annat exempel är Naturvårdsverkets vägledning till handläggare på länsstyrelser eller kommuner om flygrestriktioner i skyddade områden.³⁸

³⁷ Upphandlingsmyndigheten. (2022). *Nytt stöd om rättsmedel på statsstödsområdet*.

³⁸ Naturvårdsverket. (2022). *Vägledning om införande av flygrestriktioner i skyddade områden*.

Tabell 7. Nya och väsentligt förändrade styrmedel under 2022 (antal myndigheter).

Styrmedel	Har utfärdat eller tagit fram nya	Har väsentligt förändrat i befintliga	Har upphävt
Föreskrifter	14	7	6
Allmänna råd	5	2	0
Stöd och vägledning	20	12	0

Anmärkning: Länsstyrelserna är inkluderade som enskilda myndigheter i tabellen och texten nedan.

Källa: Statskontorets enkät hösten 2022.

Sammanlagt svarar 14 myndigheter att de har tagit fram nya föreskrifter eller väsentligt förändrat befintliga föreskrifter under 2022. Flera av myndigheterna har utfärdat eller ändrat flera föreskrifter. Till exempel har Socialstyrelsen utfärdat fyra nya föreskrifter och ändrat i fem befintliga.

Regeringen har även gett myndigheterna nya bemyndiganden att utfärda föreskrifter under 2022. Totalt uppger sju myndigheter att regeringen gett dem nya bemyndiganden att utfärda föreskrifter under 2022. Ett exempel är MSB som har fått ett nytt bemyndigande att utfärda föreskrifter kopplade till förordningen (2022:1395) om statsbidrag till kommuner för förebyggande åtgärder mot naturolyckor.

Socialstyrelsen är den enda myndigheten som svarar att de har fått förändrade bemyndiganden att utfärda föreskrifter under 2022. Ett exempel är bemyndigandet i patientdataförordningen (2008:360) att utfärda föreskrifter som behövs för att verkställa patientdatalagen (2008:355) när det gäller säkerhetsåtgärder vid behandling av personuppgifter.

Dessutom har en myndighet, Skolverket, haft bemyndiganden som upphört under 2022. Det gäller bemyndigandet som Skolverket hade i förordningen (2020:115) om utbildning på skolområdet och annan pedagogisk verksamhet vid spridning av viss smitta. Bemyndigandet handlade om att Skolverket kunde utfärda föreskrifter om att nationella prov i skolväsendet inte ska genomföras om det saknas förutsättningar för att uppnå syftet med dem.

Antalet myndigheter som svarar att deras bemyndiganden har förändrats eller upphört är färre i år än det var 2021. Under 2021 förändrades fyra myndigheters bemyndiganden och fyra myndigheters bemyndiganden upphörde.

6.2.1 Sju myndigheter uppger att de har förändrat sin verksamhet på ett sätt som påverkar kommunsektorn

Totalt svarar sju myndigheter i vår enkät att de har genomfört någon form av utvecklingsarbete under 2022 som väsentligt påverkar deras styrning av kommuner eller regioner. Länsstyrelserna tillsammans räknas i det här sammanhanget som en myndighet.

Med utvecklingsarbete menar vi att myndigheten förändrat hur de arbetar med till exempel tillsyn, uppföljning, utbetalning av statsbidrag eller andra styrmedel. Det kan till exempel handla om att de har ändrat arbetssätt, börjat använda nya digitala verktyg, eller på något annat sätt utvecklat de verktyg och metoder som myndigheten redan använder. Exempelvis beskriver Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) att de driver en process för att digitalisera och effektivisera handläggningen av ett statsbidrag som kommuner kan ansöka om för att förebygga åtgärder mot naturolyckor.

7 Tillsatta utredningar

I detta kapitel beskriver vi översiktligt de statliga utredningar som regeringen har tillsatt under 2022 och som vi bedömer rör statens styrning av kommuner och regioner. Att regeringen tillsätter en utredning innebär inte en direkt styrning av kommuner och regioner. Men de förslag som en utredning lämnar kan resultera i en direkt styrning av kommunsektorn, om förslagen förverkligas. Dessutom kan utredningar som behöver hämta in underlag från kommuner och regioner öka kommunsektorns börda att lämna uppgifter till staten.

Sammanfattande iakttagelser:

- Regeringen har tillsatt 53 utredningar under 2022 som rör statens styrning av kommuner och regioner. Det är betydligt fler än de 30 utredningar som regeringen tillsatte under 2021.
- Regeringen har tillsatt flest utredningar inom områdena hälso- och sjukvård samt utbildning.
- Regeringen har tillsatt sju utredningar under 2022 med anledning av coronapandemin.

7.1 Regeringen har tillsatt 53 utredningar under 2022 som rör kommunsektorn

Vi har identifierat 53 utredningar som regeringen tillsatte under 2022 som vi bedömer rör statens styrning av kommuner och regioner.³⁹ I kartläggningen ingår nya utredningar, totalt 50 stycken. Men även tilläggsdirektiv i befintliga utredningsuppdrag, 3 stycken, där vi bedömt att regeringen gett en ny styrsignal som rör styrning av kommunsektorn. Det är betydligt fler än 2021, då vi bedömde att 30 av de utredningar som regeringen tillsatte rörde statens styrning av kommunsektorn. Det är också fler än 2020 då antalet var 39 stycken.

Det är ungefär 40 procent av det totala antalet utredningsdirektiv som regeringen har beslutat om under 2022 som rör statens styrning av kommuner och regioner. Det är en större andel än under 2020 och 2021 då andelen utredningar som berörde statens styrning av kommuner och regioner var ungefär en fjärdedel av det totala antalet utredningsdirektiv.

³⁹ Se bilaga 8 för en lista på samtliga utredningar vars uppdrag vi bedömer rör statens styrning av kommuner och regioner.

7.1.1 Flest utredningsdirektiv kommer från Socialdepartementet

Det kommer flest direktiv för utredningar som påverkar statens styrning av kommunsektorn från Socialdepartementet. Det kom även flera utredningsdirektiv från Finans-, Justitie- och Utbildningsdepartementet.

Tabell 8. Antal tillsatta utredningar under 2022 som rör statens styrning av kommuner och regioner per departement.

Departement	Antal utredningar
Socialdepartementet	13
Finansdepartementet	10
Justitiedepartementet	8
Utbildningsdepartementet	7
Näringsdepartementet	4
Miljödepartementet	4
Kulturdepartementet	3
Arbetsmarknadsdepartementet	2
Infrastrukturdepartementet	1
Försvarsdepartementet	1
Totalt:	53

Källa: Genomgång av samtliga direktiv från 2022 som publicerats på www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv/ och av samtliga ärendeförteckningar för regeringssammanträden under 2022.

Utredningarna har i genomsnitt knappt ett och ett halvt år på sig att genomföra uppdraget. De flesta av de utredningar som vi bedömer rör statens styrning av kommuner och regioner ska analysera eller se över en kommunal eller regional verksamhet eller dess regelverk. De flesta av utredningarna ska också lämna förslag på åtgärder.

7.1.2 Utredningarna rör många av de verksamhetsområden som kommuner och regioner ansvarar för

Utredningarna handlar om många av de verksamhetsområden som kommuner och regioner helt eller delvis ansvarar för. Men regeringen har tillsatt flest utredningar inom områdena hälso- och sjukvård samt utbildning. En särskild utredare har till exempel fått i uppdrag att analysera och lämna förslag på ändamålsenliga och samhällsekonomiskt effektiva åtgärder för att åstadkomma en bättre och säkrare informationsförsörjning av hälsodata mellan olika system och aktörer.⁴⁰ Ett exempel inom utbildningsområdet är att en särskild utredare ska se över hur i första hand yrkesutbildningen inom komvux kan bli mer effektiv och bättre anpassad efter de behov som finns, både på arbetsmarknaden och hos individer.⁴¹

⁴⁰ Kommittédirektiv 2022:98. *Hälsodata som nationellt intresse – en lagstiftning för interoperabilitet.*

⁴¹ Kommittédirektiv 2022:48. *Långsiktig och behovsanpassad yrkesutbildning för vuxna.*

Det är också vanligt med utredningar inom områden som bostad och byggnation, offentlig förvaltning och social omsorg. Ett exempel är att regeringen har tillsatt en utredning som ska utreda och ta fram förslag på åtgärder för att öka drivkrafter och möjligheter till egen försörjning för personer som får försörjningsstöd, och bryta långvarigt biståndsmottagande.⁴²

7.2 Sju utredningar är kopplade till pandemin, men flera beror också på en ökad krisberedskap

Vi bedömer att regeringen har tillsatt sju statliga utredningar under 2022 på grund av coronapandemin som rör statens styrning av kommuner och regioner.

Vi tolkar det som att statens styrning beror på pandemin om regeringen har uttryckt att pandemin är en anledning till åtgärden i ett beslutsunderlag eller i något annat officiellt dokument, som till exempel pressmeddelanden. Vi har tagit med alla utredningar där regeringen nämner pandemin som en anledning till åtgärden.

Ibland är det tydligt att pandemin är en orsak till uppdraget. Ett exempel är en utredning som ska utvärdera arbetet med att förbereda för vaccinering mot covid-19 i Sverige och med att genomföra vaccineringarna. Syftet med uppdraget är att skapa bättre förutsättningar för att Sverige ska ha en god beredskap inför eventuella kommande pandemier eller epidemier, samt att utveckla och att säkra ändamålsenliga och samhällsekonomiskt effektiva verktyg för detta ändamål.⁴³

Ibland det inte lika tydligt att pandemin är en orsak till att regeringen tillsatte utredningen, utan pandemin är snarare en av flera anledningar till att regeringen tillsatt utredningen. Där är den huvudsakliga anledningen i stället det förändrade omvärldsläget och ett ökat fokus på krisberedskap. I vissa kommittédirektiv står det att pandemin har visat att det finns brister som skulle kunna bli problematiska i framtida kris- eller krigssituationer. Ett exempel är utredningen om en ny livsmedelsberedskap, där en särskild utredare ska föreslå en utvecklad inriktning för livsmedelsberedskapen inklusive styrmedel för näringslivets medverkan. Kommittédirektivet ger återuppbyggnaden av det civila försvaret störst utrymme i motiveringen. Men direktivet säger också att coronapandemin har aktualiserat vikten av att säkerställa försörjningsberedskapen, då det i den inledande fasen i pandemin rådde global brist på vissa nödvändiga varor.⁴⁴

⁴² Kommittédirektiv 2022:124. *Öka drivkrafter och möjligheter till arbete i försörjningsstödet och bryta långvarigt biståndsmottagande.*

⁴³ Kommittédirektiv 2022:122. *Utvärdering av genomförande av vaccinering mot sjukdomen covid-19.*

⁴⁴ Kommittédirektiv 2022:33. *En ny livsmedelsberedskap.*

Referenser

Naturvårdsverket. (2022). *Vägledning om införande av flygrestriktioner i skyddade områden.*

<https://www.naturvardsverket.se/contentassets/388e15fe8ebd4da7b945891c52bd94f8/nv-vagledning-flygrestriktioner-skyddade-omraden.pdf> (Hämtad 2023-02-03).

Proposition 2021/2022:1. *Budgetpropositionen 2022*. Utgiftsområde 16. Utbildning och universitetsforskning.

Proposition 2021/22:1. *Budgetpropositionen 2022*. Utgiftsområde 25. Allmänna bidrag till kommuner.

Proposition. 2021/22:178. *Barnets bästa när vård enligt LVU upphör – lex lilla hjärtat.*

Proposition 2021/22:36. *Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevers kunskaper.*

Proposition 2020/21:17. *Modernare regler för bekräftelse av föräldraskap, faderskapsundersökningar och för att åstadkomma könsneutral föräldraskapspresumtion.*

Regeringen (2022). *En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings och tobakspolitiken samt spel om pengar 2022–2025*. Regeringens skrivelse 2021/22:213.

Riksrevisionen (2014:20). *Överenskommelser mellan regeringen och SKL inom hälso- och sjukvården – frivilligt att delta men svårt att tacka nej.*

Statskontoret (2018). *Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och landsting 2017.*

Statskontoret (2019). *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting – en analys.*

Statskontoret (2019). *Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och landsting 2018.*

Statskontoret (2020). *Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2019.*

Statskontoret (2021). *Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2020.*

Statskontoret (2022). *Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2021*.

Upphandlingsmyndigheten (2022). *Nytt stöd om rättsmedel på statsstödsområdet*. <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/nyheter/2022/nytt-stod-om-rattsmedel-pa-statsstodsområdet/> (Hämtad 2023-02-06).

Bilaga 1

Regeringsuppdraget

Regeringskansliet

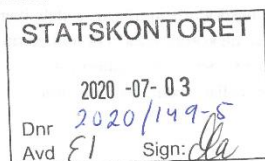
Regeringsbeslut

III 7

2020-06-25
FI2020/02999/K

Finansdepartementet

Statskontoret
Torsgatan 11
101 27 Stockholm

Uppdrag till Statskontoret att följa utvecklingen av statens styrning av kommuner och regioner

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Statskontoret att 2020 – 2023 översiktligt redovisa och analysera utvecklingen av statens styrning av kommuner och regioner och deras verksamheter.

Ekonomistyrningsverket ska bistå Statskontoret med de uppgifter som behövs för uppdragets genomförande.

Statskontoret ska årligen, senast den 31 mars, till regeringen (Finansdepartementet) lämna en redovisning för det föregående året. Slutredovisningen av denna del av uppdraget, som även ska innehålla en fördjupad analys av utvecklingen, ska ske senast den 31 mars 2023. En redovisning av användningen för samtliga riktade statsbidrag ska därutöver årligen lämnas senast den 30 juni. Slutredovisningen av denna del av uppdraget ska ske senast den 30 juni 2023.

Bakgrund

Sverige är en enhetsstat, med en långtgående kommunal självstyrelse, vilket medför att statens styrning måste utformas efter en avvägning mellan behovet av nationell styrning och utrymmet för den kommunala självstyrelsen. Staten har behov av att styra kommuner och regioner för att säkerställa att nationella mål och ambitioner får genomslag i de kommunala verksamheterna. Styrningen av den kommunala sektorn sker genom lag och med tillämpning av en proportionalitetsprincip (8 kap. 2 § första stycket 3 och 14 kap. 3 § regeringsformen). Viss föreskriftsrätt kan delegeras genom bemyndiganden från riksdagen till regeringen, eller den myndighet som

Telefonväxel: 08-405 10 00
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Jakobsgränd 24
E-post: fi.registrator@regeringskansliet.se

regeringen bestämmer. Det är också vanligt förekommande med annan styrning, t.ex. överenskommelser med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), handlingsplaner, nationella inriktningsdokument, riktade statsbidrag, uppföljning, samt tillsyn och utvärdering av de kommunala verksamheterna. Dessutom förekommer rådgivning, utbildning och andra insatser för kunskapsspridning samt erfarenhetsutbyte mellan statliga aktörer samt kommuner och regioner.

Regeringen anser att det finns anledning att på ett samlat och strukturerat sätt följa utvecklingen av statens styrning av kommunsektorn. Statskontoret fick mot den bakgrunden den 13 december 2017 (Fi/2017/04702/K) i uppdrag att fr.o.m. 2018 t.o.m. 2020 översiktligt redovisa och analysera utvecklingen av statens styrning av kommuner och regioner och deras verksamheter. Uppdraget slutredovisades den 28 februari 2020.

Regeringen följer utvecklingen av statens styrning av kommuner och regioner i syfte att ge sektorn goda förutsättningar att hantera sina uppgifter, utveckla sin verksamhet och stärka sin kapacitet att möta olika utmaningar. Det är väsentligt att statens styrning ger avsedd effekt och att staten väljer effektiva sätt, för både staten och kommunsektorn, att utöva styrningen. I detta ingår att beakta styrningens samlade omfattning, både när det gäller enskilda verksamhetsområden och utifrån ett kommunalt helhetsperspektiv. Det är viktigt, eftersom kommunala verksamheter ofta påverkas av styrning från flera håll, medan statliga utvärderingar av en viss styrnings effekter främst genomförs inom respektive verksamhetsområde. Kommunerna och regionerna måste hantera styrningen samlat vid resursfördelning, kompetensförsörjning och eventuella anpassningar av organisationen. För att kunna utveckla den statliga styrningen av kommuner och regioner behöver regeringen även fortsättningsvis ett samlat kunskapsunderlag om hur styrningen utvecklas över tid.

Närmare om uppdraget

Årlig redovisning

Statskontoret ges i uppdrag att följa utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och regioner och deras verksamheter. Uppdraget omfattar all statlig styrning, dvs. av både obligatoriska och frivilliga verksamheter, samt styrning som sker som en följd av EU-medlemskapet. Syftet är att årligen ge

regeringen ett samlat underlag om styrningens utveckling. Inom ramen för detta uppdrag ska Statskontoret särskilt redovisa:

- nya eller väsentligt förändrade lagar och förordningar, med betydande påverkan på kommunsektorns verksamheter och funktionssätt, samt i vilken utsträckning grunden för regleringen härrör från EU,
- omfattningen och nivån på generella bidrag inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner,
- samtliga riktade statsbidrag och kostnadsersättningar, med uppgift om bl.a. storlek, fördelning efter utgiftsområde, eventuellt slutår samt uppgifter om utfall på aggregerad nivå och för enskilda bidrag, användningsområden och eventuellt särskilt styrande bidragsvillkor (t.ex. medfinansierings- och samverkanskrav) och, i förekommande fall, typ av fördelningsnyckel,
- nya eller förändrade bemyndiganden att meddela föreskrifter riktade mot kommunsektorn,
- vilka statliga myndigheter som utövar styrning över verksamheter i kommuner och regioner och vilken roll dessa myndigheter har (t.ex. tillsynsmyndigheter eller stödjande myndigheter),
- regeringsbeslut om uppdrag till statliga myndigheter med betydande påverkan på kommuner och regioner,
- nya eller väsentligt förändrade myndighetsföreskrifter, allmänna råd och liknande styr- och stödåtgärder, samt pågående utvecklingsarbete hos myndigheterna avseende styrning av kommuner och regioner,
- ny eller väsentligt förändrad annan statlig styrning, t.ex. genom överenskommelser med SKR, handlingsplaner, nationella samordnare och nationella inriktningsdokument, samt
- tillsatta statliga offentliga utredningar som rör statens styrning av kommuner och regioner.

Redovisningen ska innehålla en kort översiktlig beskrivning av förändringarna och, i den utsträckning som det är möjligt utifrån tidigare årsredovisningar, jämförelser med tidigare år. Statskontoret ska även

genomföra en sammanfattande analys, baserad på de uppgifter som samlas in enligt ovan, t.ex. skillnader mellan olika verksamhetsområden avseende användning av styrmedel och varifrån den statliga styrningen kommer.

Särskilt om åtgärder med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19
För redovisningen avseende 2020 ska Statskontoret särskilt redovisa vilka tidsbegränsade åtgärder staten vidtagit gentemot kommuner och regioner med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19.

Fördjupad analys

Statskontoret ska göra en fördjupad analys av den samlade styrningens utveckling, bl.a. utifrån de årliga redovisningarna, lämnade utredningar, större utvärderingar och uppföljningsrapporter, principiella yttranden och uttalanden från Lagrådet och riksdagen samt relevant forskning.

Statskontoret ska analysera konsekvenserna av den samlade statliga styrningen för kommuner och regioner, t.ex. när det gäller prioriteringar och möjligheter att utveckla verksamheterna. Inom ramen för analysen ska Statskontoret inhämta synpunkter från SKR samt enskilda kommuner och regioner.

Inom ramen för denna del av uppdraget ska Statskontoret analysera i vilken utsträckning som möjligheten att ta tillvara verksamhetsnära kompetens och erfarenhet i kommuner och regioner påverkas av den statliga styrningen. Uppdraget omfattar all statlig styrning och styrning som sker från EU. I uppdraget ingår inte att värdera enskilda styrmedel eller styrningen inom enskilda verksamhetsområden.

Genomförande

Statskontoret ska särskilt beakta möjligheterna att använda befintlig information, t.ex. information inom olika verksamhetsområden eller information som SKR samlar in. Om Statskontoret konstaterar att viss information saknas som är av sådan karaktär att myndigheten bedömer den som nödvändig för att säkerställa en relevant uppföljning av styrningens utveckling ska Statskontoret, i dialog med Regeringskansliet (Finansdepartementet), lämna förslag till hur denna information kan inhämtas. Statskontoret ska vid genomförandet av uppdraget föra en dialog med SKR och berörda statliga myndigheter.

På regeringens vägnar

Lena Micko

Henrik Källsbo

Kopia till

Statsrådsberedningen/EU och SAM EU
Justitiedepartementet/L6 och SSK
Socialdepartementet/ FS, SAM, SF och SOF
Finansdepartementet/BA, BB, E2, SFÖ, OU och SPN
Utbildningsdepartementet/ GV, S och UH
Miljödepartementet/KE, KL, MK och NM
Näringsdepartementet/JL, MK och RTL
Kulturdepartementet/KL, KO och MD
Arbetsmarknadsdepartementet/A, IAS och JÄM
Infrastrukturdepartementet/D, DF, US, YM och TP,
Förvaltningsavdelningen/FCK
Ekonomistyrningsverket
Länsstyrelserna
Riksantikvarieämbetet
Statens kulturråd
Sveriges Kommuner och Regioner

5 (5)

Bilaga 2

Metodbeskrivning

I denna bilaga redovisar vi hur Statskontoret har genomfört uppdraget att översiktligt redovisa den statliga styrningens utveckling under 2022.

Redovisning av lagar och förordningar

Enligt uppdraget ska Statskontoret redovisa nya eller väsentligt ändrade lagar och förordningar under 2022 som har betydande påverkan på kommunsektorns verksamheter och funktionssätt. Vi har genomfört redovisningen i följande steg:

1. Statskontoret har sammanställt en bruttolista över alla de regleringar som började att gälla under 2022 och som nämns i regeringens publikationer med viktigare lagar och förordningar⁴⁵ samt utgiftsområde 25 i budgetpropositionen för 2022.
2. Statskontoret har bedömt om lagarna eller förordningarna har en betydande påverkan på kommunsektorns verksamheter eller funktionssätt. Vi har bedömt detta mot bakgrund av vilka som är kommunernas och regionernas obligatoriska och frivilliga uppgifter och om ändringarna i regleringarna kan ha stor inverkan på dessa uppgifter. Det kan exempelvis vara genom att öka kostnaderna eller på andra sätt påverka kommunernas åtaganden (till exempel att det tillkommer nya krav på en verksamhet eller att kommuner och regioner ska utföra nya uppgifter).

I urvalet ingår inte nya och ändrade regleringar som endast innebär mindre ändringar och förtydliganden i sak, eller frågor av semantisk karaktär. Kartläggningen omfattar inte heller generella lagar och förordningar som gäller för kommunsektorn på grund av att de är arbetsgivare eller uppgiftslämnare. Det gäller till exempel skatte- och redovisningsregler samt regler om arbetsmiljö som gäller alla arbetsgivare på arbetsmarknaden.

För de regleringar som vi bedömer har en betydande påverkan på kommunsektorn har vi sammanställt information om:

- regleringen är en ny eller ändrad lag eller förordning
- regleringen härrör från EU
- vilket departement och område som regleringen rör
- hur regleringen påverkar kommunerna eller regionerna.

⁴⁵ Regeringskansliet *Viktigare lagar och förordningar inför årsskiftet 2021/22, halvårsskiftet 2022 och inför årsskiftet 2022/23.*

Om regleringarna är nya eller ändrade framgick redan i samband med insamlingen. Vi har hämtat in information om regleringen kommer från EU eller inte genom att söka i bakomliggande förarbeten, exempelvis propositionen och lagrådsremissen. Beskrivningarna av regleringarna och hur de påverkar kommuner eller regioner har vi hämtat från regeringens publikationer, propositioner och lagrådsremisser.

Redovisning av statsbidrag till kommuner och regioner

Enligt uppdraget ska Statskontoret redovisa omfattningen och nivån på generella bidrag inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner. Vi ska också redovisa flera uppgifter om samtliga riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommuner och regioner: storlek, fördelning efter utgiftsområde, eventuellt slutår, typ av fördelningsnyckel, utbetalda medel på aggregerad nivå och för enskilda bidrag samt användningsområden för de riktade statsbidragen och eventuella villkor kopplade till dessa bidrag. Vi har använt flera källor för att kartlägga detta.

Uppgifter från ESV över nivåerna

Vi redovisar nivån på utbetalda statsbidrag utifrån uppgifter från Ekonomistyrningsverket (ESV) över medel från staten till kommuner och regioner (transfereringar) för såväl konsumtion som investeringar.

Anslagen i statens budget har grupperats till olika kategorier av statsbidrag

De uppgifter som vi har fått från ESV är fördelade på olika anslag inom olika utgiftsområden i statens budget. Vi har grupperat de utbetalda medlen till tre olika kategorier av statsbidrag, utifrån de olika anslagen och utgiftsområdena. Dessa tre kategorier är generella statsbidrag, kostnadsersättningar och riktade statsbidrag.

Generella statsbidrag får kommunerna och regionerna själva bestämma över vad de ska använda pengarna till. Riktade statsbidrag är i stället öronmärkta för vissa insatser eller en viss verksamhet. Det är frivilligt för kommunerna och regionerna att ansöka om eller ta del av de riktade statsbidragen. Kostnadsersättningar kan ses som riktade medel eftersom ersättningarna är för vissa insatser eller en viss verksamhet. Men till skillnad från de riktade statsbidragen är kommunerna och regionerna skyldiga att utföra eller tillhandahålla det som kostnadsersättningarna är till för, oavsett om de får någon ersättning eller inte.

Nedan redovisar vi vilka anslag som ingår i respektive kategori.

Generella statsbidrag: Alla anslag utom ett inom utgiftsområde 25 (Allmänna bidrag till kommuner).⁴⁶ Denna kategori utgörs framför allt av medel som betalas ut och fördelas genom det kommunalekonomiska utjämningsystemet (anslag 1:1).

⁴⁶ Anslag 1:4 *Tillfälligt stöd till enskilda kommuner och regioner* ingår i summan av de riktade statsbidragen.

Kostnadsersättningar:

- anslagen *Åtgärder för nationella minoriteter* och *Allmänna val och demokrati* (för statsbidrag till kommunerna för medverkan vid 2022 års allmänna val, anslagspost 004) inom utgiftsområde 1 (Rikets styrelse)
- anslagen *Ersättning för räddningstjänst m.m.* och *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* inom utgiftsområde 6 (Försvaret och samhällets krisberedskap)
- anslaget *Ersättningar och bostadskostnader* och *Tillfälligt stöd till kommuner med anledning av kriget i Ukraina* inom utgiftsområde 8 (Migration)
- anslagen *Tandvårdsförmåner*⁴⁷ (för statligt tandvårdsstöd, anslagspost 001), *Bidrag för läkemedelsförmånerna*, *Bidrag till folkhälsa och sjukvård* (för tillsyn av tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen, anslagspost 056), *Sjukvård i internationella förhållanden*, *Statens institutionsstyrelse* (för subvention av LVU-placeringar m.m., anslagspost 003) och *Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.* (för subventionering av familjehemsplaceringar, anslagspost 001) inom utgiftsområde 9 (Hälsovård, sjukvård och social omsorg)
- anslagen *Bidrag för sjukskrivningsprocessen* (för försäkringsmedicinska utredningar, anslagspost 009) och *Ersättning för höga sjuklönekostnader* inom utgiftsområde 10 (Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning)
- anslagen *Etableringsåtgärder* (för flyktingguider och familjekontakter, anslagspost 004) och *Kommunersättningar vid flyktingmottagande* (exklusive medlen för bidrag till kommuner med högt flyktingmottagande, anslagspost 002) inom utgiftsområde 13 (Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering)
- anslagen *Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan*, *Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet m.m.* (för skolgång för barn som vistas i landet utan tillstånd, anslagspost 003) och *Ersättningar för klinisk utbildning och forskning* inom utgiftsområde 16 (Utbildning och universitetsforskning)
- anslaget *Regionala utvecklingsåtgärder* (för finansiering av regionernas förvaltningskostnader för uppgifter om regionalt utvecklingsansvar, anslagspost 025), inom utgiftsområden 19 (Regional utveckling).
- anslaget *Ersättning avseende icke statliga flygplatser* (för beredskapsflygplatser, anslagspost 003) inom utgiftsområde 22 (Kommunikationer).⁴⁸

⁴⁷ Det statliga tandvårdsstödet kan ses som en subvention till individer (patienterna). Men vi har tagit med detta stöd eftersom det ska ersätta vårdgivare (både Folktandvården och privata tandläkare som är anslutna till Försäkringskassans elektroniska system) för utförd tandvård enligt lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd.

⁴⁸ Det finns några ytterligare kostnadsersättningar enligt vår statsbidragsförteckning, men för dessa har vi ingen uppgift om hur mycket som faktiskt har betalats ut.

Riktade statsbidrag: Alla andra anslag i statens budget som vi inte har nämnt under generella statsbidrag respektive kostnadsersättningar ingår i summan av de riktade statsbidragen.

Statsbudgetens totala utgifter

I rapporten jämför vi också de utbetalda statsbidragen till kommunerna och regionerna med statsbudgetens totala utgifter. Uppgifter över statsbudgetens totala utgifter har vi fått från ESV. Med statsbudgetens totala utgifter menar vi summan av utgiftsområdena 1–27. Vi har inte tagit med några andra utgifter eftersom vi bara vill ta med utgifter som bygger på att regeringen har gjort en fördelning av vad statens budget ska användas till inom och mellan utgiftsområdena.

Uppgifter från SCB över nivåerna i relation till kommunsektorns intäkter

Vi har använt oss av uppgifter från räkenskapssammandraget vid Statistiska centralbyrån (SCB) för att redovisa hur stor andel av kommunernas och regionernas intäkter som är statsbidrag. Dessa uppgifter finns inte tillgängliga för 2022 när rapporten publiceras och därför kan vi endast redovisa uppgifter för 2021. Uppgifterna i räkenskapssammandraget är bokföringsmässiga, vilket betyder att bidrag och ersättningar redovisas på det år som de har förbrukats. Det kan skilja sig från de uppgifter som vi har hämtat från ESV. De är nämligen kassamässiga, vilket betyder att utbetalningar ett visst år kan vara för bidrag och ersättningar för ett annat år.

För både kommuner och regioner utgörs de totala intäkterna i denna beräkning av verksamhetens intäkter (där även riktade statsbidrag och kostnadsersättningar ingår), skatteintäkter, finansiella intäkter och generella statsbidrag. De generella statsbidragen beräknas som generella bidrag från staten samt skillnaden mellan bidrag och avgifter i det kommunalekonomiska utjämningsystemet. I kategorin statsbidrag ingår inte bidrag från EU, bidrag för personlig assistans, posten ”övriga bidrag” eller momsersättningen. Vi räknar inte heller den kommunala fastighetsavgiften som statsbidrag i vår redovisning.

Uppgifter om samtliga riktade statsbidrag och kostnadsersättningar

Kartläggningen utgår från en förteckning över samtliga statsbidrag till kommunsektorn som konsulten EY tog fram på uppdrag av Statskontoret under 2018. Förteckningen bygger i sin tur på utbetalda transfereringar till kommuner och/eller regioner från olika anslagsposter i statens budget 2017. Statskontoret har sedan dess uppdaterat förteckningen med följande uppgifter: statsbidragens bidragsram, statsbidragens slutår, nya statsbidrag, väsentligt förändrade statsbidrag, upphörda statsbidrag, de riktade statsbidragens användningsområden och eventuella villkor kopplade till de riktade statsbidragen.

Uppdatering av statsbidragens bidragsramar

Vi har gått igenom regleringsbrev för 2022 på ESV:s webbplats för berörda anslag eller anslagsposter inom de olika utgiftsområdena i statens budget för att urskilja bidragens bidragsramar.

Uppdatering av statsbidragens slutår

Vi har angett slutår i de fall vi har kunnat utläsa det i budgetpropositionen för 2022 eller 2023, i det officiella dokument (överenskommelse, förordning eller särskilt regeringsuppdrag) som reglerar statsbidraget eller i några fall från information från myndigheters webbplatser.

Nya, upphörda och väsentligt förändrade statsbidrag 2022

Vi har gått igenom budgetpropositionen för 2022, vårandringsbudgeten 2022, höständeringsbudgeten 2022 och de extra ändringsbudgetar som regeringen lagt fram under 2022. Vi har också använt svaren från en enkät till ett urval av myndigheter för att få uppgifter om nya och upphörda statsbidrag under 2022. Vi beskriver vår enkät närmare nedan i ett eget delavsnitt. Vi har också fått uppgifter från vår genomgång av regleringsbrev för 2022 på ESV:s webbplats och vår genomgång av samtliga ärendeförteckningar till regeringssammanträdena under 2022 på regeringens webbplats.

Utifrån uppgifterna från ESV, budgetpropositionerna och enkätsvaren har vi gått igenom rättsdokument, regleringsbrev och olika myndigheters webbplatser. Där har vi fått fram ytterligare information om de berörda nya och väsentligt förändrade statsbidragen. Med väsentlig förändring menar vi exempelvis att bidragsramen för bidraget har ökat eller minskat relativt mycket jämfört med året innan eller att en befintlig statsbidragsförordning har utvidgats med nya bidrag eller användningsområden. Som utgångspunkt för vad som är en väsentligt förändrad bidragsram har vi använt oss av tumregeln att bidragen ska ha ökat eller minskat med minst 50 miljoner kronor och 10 procent av bidragsramen.

Uppgifter om de riktade statsbidragens användningsområden

Vi har uppdaterat förra årets kartläggning av de riktade statsbidragens användningsområden genom att kategorisera de bidrag som har tillkommit under 2022 utifrån användningsområde. Uppgifter om bidragens användningsområde bygger på de dokument (förordning, överenskommelse eller regeringsbeslut) som reglerar de riktade statsbidragen.

Vi har använt samma kategorisering som vid förra årets kartläggning. Vi har således kategoriserat bidragen utifrån nio användningsområden:

1. Bidrag för att förstärka viss kommunal verksamhet eller utveckla arbetssätt i en verksamhet
2. Lönesatsningar
3. Kompetensutveckling
4. Bemanning

5. Materiella resurser
6. Bidrag specifika till ett område, men till flera insatser
7. Ersättning för tillhandahållande av tjänst/service åt en specifik målgrupp
8. Etablering av ny verksamhet och försöksverksamhet
9. Kunskapscentrum och forskning

I likhet med tidigare år ger vi endast en grov uppskattning av hur många riktade statsbidrag det finns inom respektive kategori. Detta beror delvis på att det är svårt att dra skarpa gränser mellan olika användningsområden, och även på att många riktade statsbidrag kan användas till flera insatser. Därmed finns det ett visst tolkningsutrymme av hur vissa bidrag ska användas och vilket syfte som de har.

Uppgifter om villkor för de riktade statsbidragen

Vi har kartlagt om det finns särskilda villkor kopplade till de riktade statsbidragen. Det handlar dels om krav på medfinansiering från den som söker bidraget, dels om krav på samverkan med andra aktörer. Uppgifter om eventuella villkor bygger på de dokument (förordning, överenskommelse eller regeringsbeslut) som reglerar de riktade statsbidragen.

Justeringar som påverkar uppgifterna om antal statsbidrag i tidigare publicerade rapporter

Under 2020 års kartläggning gjordes vissa justeringar som även påverkade uppgifterna om antal bidrag 2018 och 2019. Det handlar bland annat om att vissa bidrag som går till kommunsektorn i form av arbetsgivare lades till i förteckningen (dessa bidrag hade funnits även tidigare år), samt om att vissa bidrag togs bort eller kategoriserades om. Det innebär att uppgifterna över antalet riktade statsbidrag och kostnadsersättningar i rapporterna 2020–2022 inte helt stämmer överens med våra publikationer för 2018 och 2019.

I samband med årets kartläggning upptäckte vi att bidraget *Medel för sociala insatser i utsatta områden* som tillkom 2021 inte fanns med i förra årets rapport. Det innebär att uppgiften om antalet riktade statsbidrag 2021 i årets rapport är en mer än vad vi redovisade i rapporten förra året.

Redovisning av överenskommelser, nationella samordnare och inriktningsdokument

Enligt uppdraget ska Statskontoret även redovisa ny eller väsentligt förändrad styrning genom överenskommelser, nationella samordnare och nationella inriktningsdokument. Våra definitioner av dessa begrepp finns i kapitel 5. Här beskriver vi vilken eller vilka metoder vi har använt för att få fram underlag om dessa styrmedel.

Överenskommelser

Vi har gått igenom överenskommelser på SKR:s webbplats samt sökt på avtal och överenskommelser på regeringens webbplats för att få fram uppdaterade uppgifter om vilka överenskommelser som har slutits under 2022, för vilken period dessa överenskommelser gäller, om de omfattar medel samt vilket departement som är ansvarigt. Därutöver har vi utifrån förra årets förteckning gått igenom vilka tidigare beslutade överenskommelser som även har gällt under 2022.

Nationella samordnare

Vi har gjort egna sökningar på regeringens webbplats och i budgetpropositionen för 2022 (sökord: samordnare, koordinator, förhandlingsperson) för att hitta nya eller förändrade uppdrag som vi bedömer påverkar kommuner och regioner.

Nationella inriktningsdokument

Vi har gjort egna sökningar på regeringens webbplats och i budgetpropositionen för 2022 (sökord: handlingsplan, handlingsprogram, strategi) för att hitta nya nationella inriktningsdokument. För att ingå i vår sammanställning ska strategin eller handlingsplanen innehålla åtgärder som direkt rör kommuner och regioner. Dokumentet ska också ha dokumenterats i en proposition, riksdagsskrivelse, departementspromemoria eller något annat dokument som regeringen eller Regeringskansliet har offentliggjort. I urvalet ingår inte övergripande strategier som uttrycker en politisk vilja utan att nämna specifika åtgärder.

Redovisning av särskilda regeringsuppdrag och nya uppdrag i myndigheternas regleringsbrev

Enligt uppdraget ska vi redovisa regeringsbeslut om uppdrag till statliga myndigheter med betydande påverkan på kommuner och regioner. Uppdrag till myndigheter har överlag en begränsad styreffekt på kommuner och regioner, och det är ovanligt med enskilda uppdrag som i sig har en betydande påverkan på kommunsektorn. Däremot kan den samlade effekten av samtliga uppdrag tydligt påverka kommunsektorn. Vi har därför kartlagt uppdrag som vi bedömer på något sätt påverkar kommuner eller regioner *direkt*. Det är en förändring jämfört med kartläggningarna före 2020. Före 2020 tog vi i vissa fall med uppdrag som rörde kommuner och regioners uppgifter, utan att uppdraget också innebar en direkt påverkan i form av till exempel uppgiftslämnarbörda eller nya uppgifter. Uppdrag som tidigare har plockats med men som inte har plockats med från och med 2020 och framåt kan exempelvis handla om förstudier eller kartläggningar där kommuner och regioner inte berörs i dagsläget. Detta innebär att antalet uppdrag som vi bedömer påverkar kommunsektorn blir färre. Det innebär också att uppgifterna inte är helt jämförbara med åren före 2020.

Regeringsuppdrag enligt särskilt beslut är uppdrag som myndigheter får utanför sitt regleringsbrev. För att identifiera regeringsuppdrag enligt särskilt beslut har vi utgått från ärendeförteckningar till regeringssammanträdena som normalt hålls varje vecka, och som innehåller information om vilka ärenden som regeringen tänker behandla. Enstaka särskilda regeringsuppdrag återkommer varje år. Sådana uppdrag räknar vi inte som ny styrning och de ingår därför inte i vår kartläggning. Vi har dessutom inte inkluderat ändringar eller förlängningar av redan befintliga uppdrag.

Vi har även identifierat nya uppdrag i myndigheternas regleringsbrev. Vi har utgått från regleringsbrev för de myndigheter som i tidigare enkäter (våren 2016, 2018 eller hösten 2020) svarat att de utövar någon typ av styrning av den kommunala sektorn. I de fall det inte har framgått tydligt vilka uppdrag som är nya för året har vi jämfört regleringsbrevet med regleringsbrevet för året innan. Vi har inte inkluderat uppdrag som är för lika uppdrag från förra året, förutsatt att de inte har ändrats på så vis att det innebär en ny styrsignal riktad mot kommuner eller regioner. Vi har heller inte inkluderat mål och återrapporteringskrav från regleringsbrev.

Vi har också kartlagt antalet uppdrag där regeringen har lagt särskild tonvikt på att en myndighet ska samordna berörda aktörer inom ett område eller samverka med bland annat kommuner och regioner. I antalet ingår inte uppdrag där regeringen lagt särskild tonvikt på att en myndighet ska samverka med SKR (och inte kommuner eller regioner).

Enkätundersökning till myndigheter om deras styrning

För att redovisa förändringar i myndigheternas styrning av kommuner och regioner under 2022 har vi genomfört en enkät. Enkäten skickades ut till de 57 myndigheter som i tidigare enkätutskick (hösten 2020) har svarat att de utövar styrning av kommuner och regioner.⁴⁹ Under 2022 har regeringen inrättat två nya myndigheter, Institutet för mänskliga rättigheter och Myndigheten för psykologiskt försvar. De två nyinrättade myndigheterna fick i stället svara på frågor via e-post. Båda dessa myndigheter uppger att de inte utövar någon styrning av kommuner och regioner.

Vi genomförde årets enkätundersökning under november-december 2022. Totalt svarade 50 myndigheter på enkäten, vilket innebär en svarsfrekvens på 88 procent. Vi har med hjälp av tillgängliga registeruppgifter jämfört de myndigheter som har svarat på enkäten med de som inte har svarat för att se om de skiljer sig åt i några väsentliga avseenden (tabell B1).

⁴⁹ Enkäten 2020 skickades ut till 115 myndigheter. I urvalet ingick varken utlandsmyndigheter, domstolar eller AP-fonder.

Tabell B1. Bortfallsanalys.

	Antal i urval	Svarsfrekvens (%)
Små myndigheter (–99 åa)	8	88
Medelstora myndigheter (100–499 åa)	13	92
Stora myndigheter (500– åa)	18	83
Länsstyrelser	18	89
Totalt	57	88

Anmärkning: Myndigheterna är indelade efter antal årsarbetskrafter (åa).

Skillnaderna i svarsfrekvens utifrån storleksklass och typ av myndighet är små. Vi bedömer att bortfallet inte snedvrider resultaten.

I årets enkät valde vi att inte ännu en gång fråga efter myndigheternas roller, eftersom de rimligtvis inte förändras särskilt mycket mellan enskilda år. För att besvara frågan om vilka myndigheter som styr kommuner och regioner samt deras roller har vi använt resultaten från vår enkät från hösten 2020.

I en del sammanhang behandlar vi länsstyrelserna som en myndighet. Detta beror på att länsstyrelserna i flera fall har liknande roller och uppgifter, men agerar i olika delar av landet.

Redovisning av tillsatta utredningar

Vi har gått igenom samtliga ärendeförteckningar till regeringssammanträdena under 2022 och samtliga direktiv från 2022 som publicerats på www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv för att identifiera tillsatta utredningar som rör statens styrning av kommuner och regioner. Vi har kartlagt både nya utredningar och utredningar som det skett väsentliga förändringar i genom tilläggsdirektiv.

Kort om bedömningen av de olika styrmedlens påverkan på kommunsektorn

En central del av vårt uppdrag är att bedöma ifall olika styrsignaler har en betydande påverkan på kommuner och regioner. Vi har genomfört en sådan bedömning för de flesta av de styrmedel som vi har kartlagt: lagar och förordningar, nationella samordnare och inriktningsdokument, regeringsuppdrag till myndigheter och tillsatta utredningar.

Vi har utgått från flera källor för att bedöma hur styrmedlen påverkar kommunsektorn. Det kan till exempel vara bakomliggande propositioner, lagrådsremisser eller remissvar när det gäller lagar och förordningar, eller information på myndigheternas webbsidor när det gäller regeringsuppdrag till myndigheter.

Därutöver har vi diskuterat bedömningar såväl inom årets projektgrupp som med tidigare års projektgrupper för Statskontorets kartläggning av den statliga styrningen av kommunsektorn. Syftet med dessa diskussioner är att bedömningarna av vad betydande påverkan innebär ska bli så konsekventa som möjligt.

Bilaga 3

Lagar och förordningar

I denna bilaga redogör vi för lagar och förordningar som är nya och har börjat gälla 2022 (tabell B2) och väsentligt ändrade lagar och förordningar som har börjat gälla 2022 (bilaga B3)

Tabell B2. Nya lagar och förordningar med betydande påverkan på kommuner och regioner som har börjat gälla under 2022.

Lag/förordning	Departement	Hur regleringen påverkar kommunsektorn	Åtgärd till följd av pandemin
Förordning (2022:1416) om statsbidrag till kommuner för att stärka arbetet med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende	Arbetsmarknad	Ett nytt riktat statsbidrag till kommuner för att långsiktigt stärka och utveckla deras arbete med att erbjuda våldsutsatta personer hjälp med att ordna stadigvarande boende.	-
Förordning (2022:722) om statsbidrag för visst våldsförebyggande arbete	Arbetsmarknad	Ett nytt riktat statsbidrag till bland annat kommuner och regioner för att stärka det våldsförebyggande arbetet.	-
Förordning (2022:297) om undantag från plan- och byggregler för kommunala ankomstboenden för vissa utlänningar	Finans	Kommunala ankomstboenden för personer som avser att ansöka om asyl eller om uppehållstillstånd med tillfälligt skydd undantas från vissa bestämmelser i plan- och bygglagen (2010:900) och plan- och byggförordningen (2011:338).	-
Lag (2022:629) om proportionella val i kommuner och regioner (samt ändringar i kommunallagen (2017:725) och ett antal följdändringar)	Finans	En ny lag om proportionella val i kommuner och regioner införs. I kommunallagen införs regler som ger kommuner och regioner möjlighet att använda sig av automatiserat beslutsfattande i vissa typer av ärenden.	-
Fjärrkylelag (2022:332) och lag (2022:333) om energimätning i byggnader, fjärrkyleförordning (2022:335) och förordning (2022:336) om energimätning i byggnader (samt ändringar i fjärrvärmelagen (2008:263) och fjärrvärmeförordningen (2008:526)	Infrastruktur	Reglerna införs för att fjärrkyle- och fjärrvärmekunder samt lägenhetsinnehavare ska kunna styra och minska sin energianvändning. För kommuner tillkommer nya tillsynsuppgifter när det gäller skyldigheten att läsa av mätare och värmekostnadsfördelare.	-

Lag/förordning	Departement	Hur regleringen påverkar kommunsektorn	Åtgärd till följd av pandemin
Förordning (2022:107) om statligt stöd till regionala elektrifieringspiloter för tunga transporter	Infrastruktur	Ett nytt riktat statsbidrag till bl.a. kommuner och kommunala bolag samt andra aktörer för att bygga infrastruktur och utveckla regionala elektrifieringspiloter för tunga godstransporter på väg.	
Förordning (2022:225) om statligt stöd till produktion av biogas som uppgraderas till biometan	Infrastruktur	Ett nytt riktat statsbidrag till företag (bl.a. kommunala bolag) som producerar biogas.	
Förordning (2022:315) om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa tjänster inom vägtransportområdet (samt ändringar i lagen (2011:846) om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa kollektivtrafik-tjänster och lagen (2010:1065) om kollektivtrafik)	Infrastruktur	Regleringen innebär att de avtal som tilldelas efter upphandling ska uppfylla krav på en minsta andel miljöanpassade fordon. I och med ändringen får kommuner och regioner nya skyldigheter när de upphandlar fordon för verksamhet som bedrivs i egen regi och vid upphandling av tjänster.	
Förordning (2022:585) om elnätsverksamhet (samt ändringar i ellagen (1997:857) med flera lagar)	Infrastruktur	Regleringen innebär nya krav när det gäller elnätsverksamhet, bland annat när det gäller tillåten verksamhet för elnätsföretag. De nya kraven väntas leda till ökade administrativa kostnader för elnätsföretagen, av vilka en stor del är kommunägda.	
Lag (2022:482) om elektronisk kommunikation och lag (2022:483) om införande av lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation, förordning (2022:511) om elektronisk kommunikation (samt ändringar i Rättegångsbalken och flera förordningar)	Infrastruktur	Regleringen innebär bl.a. nya skyldigheter för kommuner och regioner att lämna tillträde till fysisk infrastruktur till operatörer för installation av trådlösa accesspunkter.	
Lag (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data	Infrastruktur	Den nya lagen ställer krav på den offentliga sektorn (bl.a. kommuner och regioner) att tillgängliggöra data i ett format som lämpar sig för vidareutnyttjande, exempelvis ett öppet och maskinläsbart format.	

Lag/förordning	Departement	Hur regleringen påverkar kommunsektorn	Åtgärd till följd av pandemin
Förordning (2021:1046) om digital bekräftelse av föräldraskap (samt ändringar i föräldrabalken, lagen (1958:642) om blodundersökning m.m. vid utredning av faderskap och flera förordningar	Justitie	Regleringen innebär bl.a. att föräldraskap i fler fall kommer presumeras, och att det införs en möjlighet att digitalt bekräfta ett föräldraskap utan socialnämndens medverkan. Detta förväntas leda till minskade kostnader för kommunerna.	
Lag (2021:530) om informationssamtal, förordning (2021:534) om informationssamtal (samt ändringar i föräldrabalken med flera lagar)	Justitie	Den nya regleringen innebär att socialnämnden får krav på sig att genomföra informationssamtal med en förälder som överväger att inleda en vårdnadstvist.	
Förordning (2022:259) om statsbidrag till kommuner för att främja romsk inkludering	Kultur	Ett nytt riktat statsbidrag till kommuner för att genomföra insatser för att främja romsk inkludering.	
Förordning (2021:996) om engångsprodukter, förordning (2021:998) om producentansvar för vissa tobaksvaror och filter, förordning (2021:999) om producentansvar för ballonger, förordning (2021:1000) om producentansvar för våtservetter, förordning (2021:1001) om producentansvar för fiskeredskap och förordning (2021:1002) om nedskräpningsavgifter (samt ändringar i förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar med flera förordningar)	Miljö	Den nya regleringen syftar till en mer hållbar användning av engångsplast. Kommuner kommer bl.a. få ökade intäkter i och med att producenter ska betala nedskräpningsavgifter. Regleringen innebär också att kommunernas lokala tillsynsansvar ökar.	
Förordning (2022:1220) om statsbidrag till kommuner för att stärka arbetet med att motverka hemlöshet	Social	Ett nytt riktat statsbidrag till kommuner för att stärka arbetet mot hemlöshet.	
Lag (2022:1107) om marknadskontroll av EU-gödselprodukter (samt ändringar i flera lagar)	Utrikes	Regleringen innebär bl.a. att kommuner kan komma att bli skyldiga att rapportera uppgifter om utförd produktkontroll till marknadskontrollmyndigheter.	

Anmärkning: I vår redovisning ingår endast de regleringar som vi bedömer har en betydande påverkan på kommunsektorns verksamheter eller funktionssätt, till exempel genom att de kan öka kostnaderna eller på andra sätt påverka kommunernas åtaganden. I vårt urval ingår därmed exempelvis inte nya och förändrade regleringar som endast innebär mindre ändringar, förtydliganden i sak eller frågor av semantisk karaktär. Bilaga 2 beskriver våra definitioner och avgränsningar närmare.

Källa: Dokumentstudier av bland annat Regeringskansliets publikationer Viktigare lagar och förordningar inför årsskiftet 2021/2022, halvårsskiftet 2022 och årsskiftet 2022/2023.

Tabell B3. Väsentliga förändringar i lagar och förordningar under 2022 med betydande påverkan på kommuner och regioner.

Lag/förordning	Departement	Hur regleringen påverkar kommunsektorn	Åtgärd till följd av pandemin	SFS-nummer
Lag (2021:642) om Institutet för mänskliga rättigheter	Arbetsmarknad	Ändringen innebär att statliga förvaltningsmyndigheter, kommuner och regioner på begäran av Institutet för mänskliga rättigheter ska lämna uppgifter om vilka åtgärder som har vidtagits i den egna verksamheten för att säkerställa de mänskliga rättigheterna		2022:1053
Lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet och lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner	Finans	Ändringarna syftar till att förenkla regelverket för offentliga upphandlingar under EU:s tröskelvärden. Ändringarna innebär b.l.a. förenklingar för kommuner i och med att direktupphandlingsgränsen för sociala tjänster höjs.		2021:1110–1113
Lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet och lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner	Finans	Ändringarna syftar till att införa en mer effektiv överprövning av offentliga upphandlingar, bl.a. genom att det införs ett skyndsamhetskrav vid mål om överprövning av offentlig upphandling. Ändringarna påverkar kommuner och regioner som upphandlande enheter.		2022:778, 2022:779, 2022:781 och 2022:780

Lag/förordning	Departement	Hur regleringen påverkar kommunsektorn	Åtgärd till följd av pandemin	SFS-nummer
Plan- och bygglagen (2010:900), plan- och byggförordningen (2011:338)	Finans	Ändringarna innebär att certifierat byggprojekteringsföretag införs som en ny aktör i plan- och bygglagen. Det innebär att kommunala byggnadsnämnders kontroll vid prövning av bygglov minskar, samtidigt som byggnadsnämnderna får en ny underrättelse-skyldighet.		2022:000 och 2022:000
Lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. och lag (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.	Justitie	Ändringarna innebär att Migrationsverket ska få anvisa en kommun att ordna boendet för personer med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, och att kommunerna ges befogenhet att anordna boenden för dessa personer.		2022:1006 och 2022:1007
Lagen (2021:34) om tillträdesförbud till butik, lagen (1998:620) om belastningsregister, Offentlighets och sekretesslagen (2009:400) och lagen (2015:485) om erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen	Justitie	Ändringarna innebär att kommuner får möjlighet att besluta om tillträdesförbud till badanläggningar och bibliotek.		2022:406– 409
Skadeståndslagen (1972:207)	Justitie	Ändringen innebär att kommuner kan bli skadeståndsskyldiga vid överträdelser av grundläggande fri- och rättigheter i regeringsformen.		2022:000

Lag/förordning	Departement	Hur regleringen påverkar kommunsektorn	Åtgärd till följd av pandemin	SFS-nummer
Utlänningslagen (2005:716) och i brottsbalken samt följdändringar i en lag och två förordningar	Justitie	I och med ändringarna får socialnämnderna möjlighet att ansöka om uppehållstillstånd för betänketid i de fall det finns anledning att anta att en utlänning har utsatts för människohandel eller människoexploatering. Tidigare var detta något som bara förundersökningsledaren hade möjlighet att göra.		2022:000
Vallagen (2005:837)	Justitie	Ändringen innebär bl.a. att kommunernas valnämnder tar över ansvaret för att lägga ut samtliga valsedlar i val- och röstningslokalerna.		2021: 1328
Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och patientlagen (2014:821)	Social	Ändringarna innebär att vårdcentraler och liknande vårdenheter ska väljas genom att patienten listar sig hos den valda utföraren. Regioner får en ny skyldighet att tillhandahålla ett elektroniskt system för listning.		2022:272 och 273
Lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga och socialtjänstlagen (2001:453)	Social	Ändringarna innebär bl.a. en ny skyldighet för socialnämnden att följa upp barn efter det att tvångsvård enligt LVU har upphört.		2022:664 och 2022:665
Socialtjänstlagen (2001:453)	Social	Ändringen innebär nya krav för kommuner i och med att det införs krav på att den som har hemtjänst ska erbjudas en fast omsorgskontakt.		2022:388

Lag/förordning	Departement	Hur regleringen påverkar kommunsektorn	Åtgärd till följd av pandemin	SFS-nummer
Skollagen (2010:800)	Utbildning	Ändringen syftar till att få fler barn att delta i förskola. Den innebär b.l.a. att varje hemkommun genom uppsökande verksamhet ska ta kontakt med vårdnadshavare till barn som inte har en plats i förskolan och informera om förskolans syfte och barnets rätt till förskola.		2022:833
Skollagen (2010:800)	Utbildning	Ändringen innebär att det införs en ny verksamhet i grundskolans årskurs 4–9 som kallas för extra studietid och som är frivillig för eleverna. Ändringarna innebär också att den lovskola som regleras i skollagen utökas med 25 timmar.		2022:730
Skollagen (2010:800)	Utbildning	Ändringen innebär att lärare vid betygsättning ska göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till betygskriterierna och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper.		2022:146
Skollagen (2010:800)	Utbildning	I och med ändringen ges Skolinspektionen möjlighet att förbjuda en kommun att driva en verksamhet vidare om ett föreläggande att avhjälpa ett allvarligt missförhållande inte har följts.		2022:115
Skollagen (2010:800)	Utbildning	Ändringen syftar till att förbättra skolans arbete med trygghet och studiero, till exempel genom att skärpa kraven på huvudmännens klagomålshantering.		2022:940

Lag/förordning	Departement	Hur regleringen påverkar kommunsektorn	Åtgärd till följd av pandemin	SFS-nummer
Skollagen (2010:800)	Utbildning	Ändringen förtydligar förutsättningar för så kallade resursskolor, och förtydligar att kommuner får driva egna resursskolor på grundskolenivå.		2022:724
Skollagen (2010:800), förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning	Utbildning	Ändringen innebär att det införs en ny skyldighet för kommunerna att tillhandahålla en sammanhållen kommunal vuxenutbildning för de vuxna nyanlända som tar del av insatser inom etableringsprogrammet och som på grund av att de har kort utbildning inte bedöms kunna matchas mot arbete under tiden i programmet. Kommunerna ska ta fram en plan för utbildningen.		2022:109–110

Anmärkning: I vår redovisning ingår endast de regleringar som vi bedömer har en betydande påverkan på kommunsektorns verksamheter eller funktionssätt, till exempel genom att de kan öka kostnaderna eller på andra sätt påverka kommunernas åtaganden. I vårt urval ingår därmed exempelvis inte nya och förändrade regleringar som endast innebär mindre ändringar, förtydliganden i sak eller frågor av semantisk karaktär. Bilaga 2 beskriver våra definitioner och avgränsningar närmare.

Källa: Dokumentstudier av bland annat Regeringskansliets publikationer Viktigare lagar och förordningar inför årsskiftet 2021/2022, halvårsskiftet 2022 och årsskiftet 2022/2023.

Bilaga 4

Statsbidrag

I denna bilaga redogör vi för:

- Utbetalda kostnadsersättningar och riktade statsbidrag per utgiftsområde under 2022 (tabell B4 och B5)
- Antalet kostnadsersättningar och riktade statsbidrag per utgiftsområde (tabell B6)
- Vilka statsbidrag som är nya (tabell B7), upphörda (tabell B8) och väsentligt förändrade (B9) under 2022.

Tabell B4. Utbetalda kostnadsersättningar till kommuner respektive regioner inom olika utgiftsområden 2022 samt procentuell förändring 2021–2022 (miljoner kronor).

Utgiftsområde	Kommuner		Regioner	
	Miljoner kronor	Procentuell förändring	Miljoner kronor	Procentuell förändring
	2022	2021–2022	2022	2021–2022
1. Rikets styrelse	371	346	3	-98
6. Försvar och samhällets krisberedskap	19	69		
8. Migration	2 812	166	889	49
9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	708	65	34 719	3
10. Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	3 265	-13	979	18
13. Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering	3 560	-15	245	4
16. Utbildning och universitetsforskning	268	-5	2 065	-22
19. Regional tillväxt			99	Inga medel 2021
22. Kommunikationer	2	-42		

Anmärkning: Utbetalningarna ett visst år kan också gälla ersättningar och bidrag för andra år. Inom vissa utgiftsområden har det inte betalats ut några kostnadsersättningar till kommuner eller regioner. Siffrorna i tabellen är avrundade.

Källa: Uppgifter från Ekonomistyrningsverkets realekonomiska fördelning av statens utgifter för transfereringar till kommuner och regioner samt egna beräkningar.

Tabell B5. Utbetalda riktade statsbidrag till kommuner respektive regioner inom olika utgiftsområden 2022 samt procentuell förändring 2021–2022 (miljoner kronor).

Utgiftsområde	Kommuner		Regioner	
	Miljoner kronor 2022	Procentuell förändring 2021–2022	Miljoner kronor 2022	Procentuell förändring 2021–2022
1. Rikets styrelse	12	23 308	0,05	795
4. Rättsväsendet	65	201	0,80	100
5. Internationell samverkan	0,25	-13	1	213
6. Försvar och samhällets krisberedskap	791	60	83	30
7. Internationellt bistånd	1	17	0	0
8. Migration	91	105	64	Inga medel 2021
9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	9 631	-25	30 700	-36
10. Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	27	19	5	-99
13. Jämställdhet och nyanlända invandras etablering	670	5	6	-56
14. Arbetsmarknad och arbetsliv	4 727	-25	348	-9
16. Utbildning och universitetsforskning	23 486	7	146	-6
17. Kultur, medier, trossamfund och fritid	626	1	1 520	-3
18. Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	20	776	0	0
19. Regional tillväxt	269	-9	484	15
20. Allmän miljö och naturvård	1 653	16	362	407
21. Energi	151	-4	11	31
22. Kommunikationer	1 215	5	1 426	-73
23. Areella näringar, landsbygd och livsmedel	122	-21	5	96
24. Näringsliv	82	-43	85	-25
25. Allmänna bidrag till kommuner	258	Inga medel 2021	42	Inga medel 2021

Anmärkning: Utbetalningarna ett visst år kan också gälla ersättningar och bidrag för andra år. Inom vissa utgiftsområden har det inte betalats ut några medel till regioner. Siffrorna i tabellen är avrundade. I beloppen ingår inte medel till andra aktörer som fristående skolhuvudmän, privata vårdgivare, SKR eller kommunala bolag eller organisationer såsom allmännyttiga bostadsföretag. I utbetalda medel inom utgiftsområde 10 och 14 ingår ersättningar som staten betalar ut till kommuner och regioner i form av arbetsgivare. Dessa skiljer sig lite från övriga riktade statsbidrag, men vi har valt att inkludera dem eftersom det handlar om medel för specifika ändamål och för att det sammantaget rör sig om stora belopp.

Källa: Uppgifter från Ekonomistyrningsverkets realekonomiska fördelning av statens utgifter för transfereringar till kommuner och regioner samt egna beräkningar.

Tabell B6. Antal kostnadsersättningar och riktade statsbidrag till kommuner respektive regioner efter utgiftsområde 2022.

Utgiftsområde	Totalt antal unika statsbidrag	Kommuner		Regioner	
		Kostnadsersättningar	Riktade statsbidrag	Kostnadsersättningar	Riktade statsbidrag
1. Rikets styrelse	4	2	2	1	-
4. Rättsväsendet	2	-	2	-	1
6. Försvar och samhällets krisberedskap	7	2	4	-	2
8. Migration	4	2	1	2	1
9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	56	3	19	4	36
10. Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	3	1	1	2	1
13. Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering	10	1	8	1	5
14. Arbetsmarknad och arbetsliv	11	-	11	-	9
16. Utbildning och universitetsforskning	47	5	39	3	2
17. Kultur, medier, trossamfund och fritid	14	-	9	-	10
18. Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	3	-	3	-	-
19. Regional tillväxt	4	-	3	1	2
20. Allmän miljö och naturvård	23	-	23	-	8
21. Energi	3	-	3	-	3
22. Kommunikationer	11	2	8	-	7
23. Areella näringar, landsbygd och livsmedel	3	-	3	-	-
24. Näringsliv	2	-	2	-	2
25. Allmänna bidrag till kommuner och regioner	1	-	1	-	1
Totalt	208	17	142	14	90

Anmärkning: Kolumnen antal unika bidrag gäller antalet statsbidrag oavsett kategori av statsbidrag och oavsett om målgruppen är kommuner eller regioner. En del bidrag kan rikta sig till både kommuner och regioner. Då redovisar vi statsbidraget både i siffran för kommuner och för regioner. Därför är det totala antalet unika statsbidrag lägre än summan av resterande kolumner. I sammanställningen ingår inga bidrag som bara har betalats ut till SKR.

Källa: Statskontoret utifrån flera grundkällor och egna bearbetningar. Se bilaga 2.

Tabell B7. Nya riktade statsbidrag och kostnadsersättningar 2022.

Namn	Utgifts- område	Kategori av statsbidrag	Målgrupp	Medel 2022 (mnkr)	Åtgärd till följd av pandemin
Statsbidrag för kommunernas medverkan vid 2022 års val	1	Kostnadser sättning	Kommuner	294	
Statsbidrag till kommuner för att främja romsk inkludering	1	Riktat statsbidrag	Kommuner	9,5	
Tillfälligt stöd till kommuner med anledning av kriget i Ukraina	8	Kostnadser sättning	Kommuner	500	
Medel till kommuner för projekt om dagverksamhet för personer med demenssjukdom	9	Riktat statsbidrag	Helsingborg, Dorotea, Tierp och Forshaga kommun samt Stadsdelen Södermalm i Stockholms stad	1,5	
Medel till regionerna för hantering av de uppdämda vårdbehoven	9	Riktat statsbidrag	Regioner	2000	Ja
Prestationsbaserat statsbidrag till regioner i syfte att öka antalet AT-tjänster ¹	9	Riktat statsbidrag	Regioner	375	
Statsbidrag till kommuner för att stärka arbetet med att motverka hemlöshet enligt metoden Bostad först	9	Riktat statsbidrag	Kommuner	30	
Statsbidrag till regioner för att öka antalet vårdplatser	9	Riktat statsbidrag	Regioner	925	
Subventionering av LVU-placeringar	9	Kostnads- ersättning	Kommuner	484	
Statsbidrag för visst våldsförebyggande arbete	13	Riktat statsbidrag	Kommuner, regioner, ideella organisationer och stiftelser	40	
Statsbidrag till kommuner för att stärka arbetet med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende	13	Riktat statsbidrag	Kommuner	5	

Namn	Utgifts- område	Kategori av statsbidrag	Målgrupp	Medel 2022 (mnkr)	Åtgärd till följd av pandemin
Ekonomiskt stöd för innovativa och hållbara samhällsbyggnadsprojekt i Norrbottens och Västerbottens län	18	Riktat statsbidrag	Boden, Gällivare, Kiruna, Luleå och Skellefteå kommun	15	
Bidrag för förvaltning och utveckling av vandringsleder där staten inte är huvudman	20	Riktat statsbidrag	En offentlig regional-, lokal aktör, stiftelse eller förening i bred samverkan som anser sig kunna anta rollen som regional eller tematisk ledsamordnare.	1940	
Statligt stöd till produktion av biogas som uppraderas till biometan	20	Riktat statsbidrag	Företag som producerar biogas	450	
Statligt stöd till regionala elektrifieringspiloter för tunga transporter	20	Riktat statsbidrag	Alla utom privatpersoner	551	
Tillfälligt stöd till enskilda kommuner och regioner	25	Riktat statsbidrag	Kommuner och regioner	375	

¹ Medlen för detta bidrag kommer inte betalas ut förrän 2023, men regionerna har behövt ansöka om bidraget under 2022.

Anmärkning: Uppgifterna om medel gäller budgeterade medel i miljoner kronor.

Källa: Budgetpropositionen för 2022, vårandringsbudgeten 2022, höständringsbudgeten 2022 samt de extra ändringsbudgetar som regeringen har lagt fram under 2022, rättsdokument, regleringsbrev samt information från myndigheternas webbplatser.

Tabell B8. Riktade statsbidrag och kostnadsersättningar som har upphört 2022.

Namn	Utgifts- område	Kategori av statsbidrag	Målgrupp	Åtgärd till följd av pandemin
Avgiftsfria och smittsäkra lovaktiviteter	9	Riktat statsbidrag	Kommuner	Ja
Medel för att effektivisera vården i Region Uppsala för nyanlända	9	Riktat statsbidrag	Region Uppsala	
Medel till kommuner för att införa insatsförlopp vid demenssjukdom	9	Riktat statsbidrag	Umeå kommun, Ekerö kommun, Falu kommun, Mörbylånga kommun och Göteborgs kommun	
Medel till utvecklingsprojekt inom alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksområdet	9	Riktat statsbidrag	Ideella organisationer, kommuner, regioner, länsstyrelser, universitet, högskolor och FoU-enheter	
Statsbidrag till kommunerna för deras arbete med akut hemlöshet	9	Riktat statsbidrag	10 kommuner som har flest antal akut hemlösa	
Statsbidrag till kommuner med socioekonomiskt eftersatta områden (2018:151)	13	Riktat statsbidrag	32 kommuner med socioekonomiska utmaningar, anges i bilaga till förordning	
Statsbidrag till kommuner och regioner för att minska och motverka segregation (2018:118)	13	Riktat statsbidrag	Kommuner	
Statsbidrag för ökade kostnader i samband med prövning för högre betyg	16	Riktat statsbidrag	Kommuner	Ja
Investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande (2016:881)	18	Riktat statsbidrag	Bl.a. kommunala bostadsföretag, privat fastighetsägare, studentbostadsföretag, byggföretag eller kooperativ bostadsförening	
Stöd till energi-effektivisering i flerbostadshus	18	Riktat statsbidrag	Allmännyttiga bostadsföretag, privata bostadsföretag, bostadsrättsföreningar, stiftelser och kooperativa bostadsföreningar	

Namn	Utgifts- område	Kategori av statsbidrag	Målgrupp	Åtgärd till följd av pandemin
Statligt stöd när vissa lokalhyresgäster fått rabatt på hyran (2020:237)	24	Riktat statsbidrag	Hyresvärdar i vissa branscher	Ja

Anmärkning: Åtgärd till följd av pandemin innebär i denna tabell att bidraget tidigare har inrättats med anledning av pandemin.

Källa: Budgetpropositionen för 2022, rättsdokument, regleringsbrev samt information från myndigheters webbplatser.

Tabell B9. Väsentliga förändringar av riktade statsbidrag och kostnadsersättningar 2022.

Namn	Utgiftsområde	Kategori av statsbidrag	Målgrupp	Beskrivning av förändringen	Åtgärd till följd av pandemin
Medel avseende avhopparverksamhet	4	Riktat statsbidrag	Organisationer och kommuner	Bidragsramen har ökat.	-
Statsbidrag till kommuner för förebyggande åtgärder mot naturolyckor	6	Riktat statsbidrag	Kommuner	Bidragsramen har ökat. Regeringen har beslutat om en ny förordning som tydliggör sökningsprocessen och innebär att kommuner nu också kan söka bidrag för åtgärder mot erosion.	-
Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar 2022 (förlängd och justerad)	6	Riktat statsbidrag	Kommuner	Bidragsramen har ökat.	-
Statlig ersättning för asylsökande m.fl. (2017:193)	8	Kostnadsersättning	Kommuner och regioner	Bidragsramen har ökat. Förordningen har ändrats bl.a. för att reglera kommunernas ersättning för att de efter anvisning från Migrationsverket ska ordna boenden åt asylsökande.	-
Statlig ersättning för hälso- och sjukvård till asylsökande (1996:1357)	8	Kostnadsersättning	Regioner och apotek	Bidragsramen har ökat.	-
Europeiska asyl-, migrations- och integrations-fonden 2021–2027 (respektive 2014–2020)	8	Riktat statsbidrag	Myndigheter, kommuner, regioner, frivilligorganisationer, den idéburna sektorn, företag, utbildnings- och forskningsinstitut samt arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer	Bidragsramen har ökat.	-

Namn	Utgiftsområde	Kategori av statsbidrag	Målgrupp	Beskrivning av förändringen	Åtgärd till följd av pandemin
Medel till kommuner och regioner för tillsyn av tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen	9	Kostnadsersättning	Kommuner, regioner och länsstyrelser	Bidragsramen har minskat.	-
Utvecklingsmedel för arbete mot våld i nära relationer m.m.	9	Riktat statsbidrag	Kommuner, regioner, ideella föreningar och stiftelser	Bidragsramen har ökat.	-
Statsbidrag till regioner och kommuner för att ekonomiskt stödja verksamheter inom hälso- och sjukvård respektive socialtjänst till följd av sjukdomen covid-19 (2020:193)	9	Riktat statsbidrag	Regioner och kommuner	Bidragsramen har minskat. Merparten av bidraget upphörde vid årsskiftet 2021/2022. Under 2022 har medlen endast gått att använda för skyndsamma transporter.	-
Stödja den fortsatta uppbyggnaden av hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar.	9	Riktat statsbidrag	Regioner och SKR	Bidragsramen har ökat.	-
Uppskjuten och covid-19-relaterad vård	9	Riktat statsbidrag	Regioner	Bidragsramen har minskat med 2 miljarder kronor. Dessa har förts över till det nya bidraget Medel till regionerna för hantering av de uppdämda vårdbehoven.	-
Nationell testning och smittspårning för covid-19, 2022 (överenskommelse)	9	Riktat statsbidrag	Regioner	Bidragsramen har minskat.	-

Namn	Utgiftsområde	Kategori av statsbidrag	Målgrupp	Beskrivning av förändringen	Åtgärd till följd av pandemin
Överenskommelse om genomförande av vaccinering mot covid-19 2022	9	Riktat statsbidrag	Regioner	Bidagsramen har minskat. Överenskommelsen för 2022 innehåller ett nytt åtagande för samtliga regioner i form av överföring av uppgifter till E-hälsomyndigheten om vaccination av personer som saknar person- eller samordningsnummer.	Ja
Sammanhållen, jämlik och säker vård	9	Riktat statsbidrag	SKR och regioner	Bidagsramen har minskat.	
Statsbidrag för att främja ett hållbart arbetsliv inom vård och omsorg (2021:313)	9	Riktat statsbidrag	Kommuner och regioner (vård- och omsorgsverksamhet)	Bidagsramen har ökat.	-
Stöd för att anordna och tillhandahålla bostäder för äldre personer (2016:848)	9	Riktat statsbidrag	Kommuner, allmännyttigt bostadsföretag, privat fastighetsägare, byggföretag eller kooperativ bostadsförening	Bidagsramen har minskat.	
Äldreomsorgs-lyftet (medel för att öka kompetensen bland äldreomsorgens personal)	9	Riktat statsbidrag	Kommuner	Bidagsramen har minskat.	-
Ersättning för höga sjuklöne-kostnader	10	Kostnadsersättning	Arbetsgivare, både offentliga och privata	Bidagsramen har minskat.	
Statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar (2010:1122)	13	Kostnadsersättning	Kommuner, regioner och kommunal-förbund	Bidagsramen har minskat.	-
Statsbidrag till kommuner och regioner för att främja hbtqi-personers situation (2014:1542)	13	Riktat statsbidrag	Kommuner och regioner	Bidragets användningsområde har utökats och omfattar nu även insatser som syftar till att främja fysiska och digitala mötesplatser för hbtqi-personer.	

Namn	Utgiftsområde	Kategori av statsbidrag	Målgrupp	Beskrivning av förändringen	Åtgärd till följd av pandemin
Medel för sociala insatser i utsatta områden	13	Riktat statsbidrag	Kommuner som omfattas av Polisens lägesbild över utsatta områden	Bidagsramen har ökat.	-
Stöd för nystartsjobb (2018:43)	14	Riktat statsbidrag	Arbetsgivare, både offentliga och privata	Bidagsramen har ökat. Förordningen har ändrats, bl.a. har ersättningen för personer som deltar i nystartsjobb höjts.	-
Bidrag till kommunerna för att skapa jobb och sommarjobb för ungdomar	14	Riktat statsbidrag	Kommuner	Bidagsramen har minskat och samtliga medel ska nu gå till kommuner med utsatta områden. Förra året var det här två bidrag (ett för sommarjobb och ett för jobb).	-
Nationellt socialfondsprogram för perioden 2021–2027 (respektive 2014–2020)	14	Riktat statsbidrag	Offentliga förvaltningar, arbetstagar- eller arbetsgivarorganisationer, ideella organisationer, företag	Bidagsramen har ökat.	-
Särskilda bidrag för riksrekryterande gymnasial utbildning för elever med funktionshinder	16	Kostnadsersättning	Vissa kommuner och regioner (Göteborgs, Kristianstads, Stockholms, Umeås och Örebros kommuner samt Region Södermanland)	Bidagsramen har minskat.	-
Statsbidrag för fortbildning av lärare när det gäller svenska som andraspråk och kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (2016:709)	16	Riktat statsbidrag	Huvudmän inom skolväsendet m.fl.	Bidagsramen har minskat.	-
Statsbidrag för fortbildning av förskollärare (2021:151)	16	Riktat statsbidrag	Kommunala, fristående och statliga huvudmän för förskoleklass	Bidagsramen har ökat.	-

Namn	Utgiftsområde	Kategori av statsbidrag	Målgrupp	Beskrivning av förändringen	Åtgärd till följd av pandemin
Statsbidrag till särskilda insatser på skolområdet (1991:931)	16	Riktat statsbidrag	Huvudmän inom skolväsendet	Förordningen har ändrats. Bidragets användningsområde har utvidgats och SPSM ska besluta om fördelningen av medel i så god tid som möjligt inför det bidragsår som resurserna avser.	
Statsbidrag för kartläggning och validering (2021:744)	16	Riktat statsbidrag	Kommunala huvudmän och kommunalförbund	Förordningen har ändrats. Från och med 2022 kan kommuner, om det finns särskilda skäl, få statsbidrag även om de inte genomför insatserna i samverkan med andra kommuner.	
Försöksverksamhet med datorbaserade nationella prov, extern bedömning och central rättning (2017:1106)	16	Riktat statsbidrag	100 utvalda skolor	Förordningen har ändrats. Delarna kring medbedömning har utgått och central rättning har tillkommit.	
Statsbidrag för vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år (2014:854)	16	Riktat statsbidrag	Huvudmän inom gymnasieskolan	Bidragsramen har minskat.	
Statsbidrag för undervisning under skollov (2014:47)	16	Riktat statsbidrag	Huvudmän för en grundskola, sameskola, specialskola eller gymnasieskola	Bidragsramen har minskat.	
Statsbidrag för hjälp med läxor eller annat skolarbete utanför ordinarie undervisningstid (2014:144)	16	Riktat statsbidrag	Skolhuvudmän och ideella föreningar/organisationer	Bidragsramen har minskat. Förordningen har ändrats så att bidraget inte längre kan gå till huvudmän för grundskolan.	
Skolmiljarden	16	Riktat statsbidrag	Skolhuvudmän	Bidragsramen har ökat.	Ja

Namn	Utgiftsområde	Kategori av statsbidrag	Målgrupp	Beskrivning av förändringen	Åtgärd till följd av pandemin
Statsbidrag för personalförstärkning inom elevhälsan och när det gäller specialpedagogiska insatser och för fortbildning (2016:400)	16	Riktat statsbidrag	Huvudmän för förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan	Bidragsramen har ökat.	-
Statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan (2021:848)	16	Riktat statsbidrag	Kommuner	Bidragsramen har ökat. Regeringen har slagit samman två separata bidrag på skolområdet till ett. Det gäller <i>Statsbidrag för kvalitetssäkrande åtgärder inom förskolan, fritidshemmet och annan pedagogisk verksamhet till kommuner som tillämpar maxtaxa (2001:161) och Statsbidrag för mindre barngrupper i förskolan (2015:404)</i> . I och med sammanslagningen kommer socioekonomiska faktorer viktas högre i fördelningen av bidraget	-
Statsbidrag för internationell gymnasial utbildning (IB-utbildning)	16	Riktat statsbidrag	Stockholms kommun, Göteborgs kommun och Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket	Förordningen har ändrats. Från och med 2022 ska huvudmännen redovisa det faktiska utfallet av utnyttjade årselevplatser.	-
Statsbidrag till kulturell verksamhet i skolan (2007:1436)	17	Riktat statsbidrag	Huvudmän inom skolväsendet	Förordningen har ändrats. Bidraget får inte längre användas för insatser som främjar en långsiktig samverkan mellan skolor och kulturlivets parter.	-

Namn	Utgiftsområde	Kategori av statsbidrag	Målgrupp	Beskrivning av förändringen	Åtgärd till följd av pandemin
Finansiering av regionernas förvaltningskostnader	19	Kostnadsersättning	Regioner och Gotlands kommun	Bidragsramen har minskat.	-
Europeiska regionala utvecklingsfonden (2022:1379)	19	Riktat statsbidrag	Kommuner, regioner, företag m.fl.	Bidragsramen har ökat.	-
Elbusspremie (2016:836)	20	Riktat statsbidrag	Regionala kollektivtrafikmyndigheter, kommuner och trafikföretag	Bidragsramen har ökat. Förordningen har ändrats så att sökande får 20 istället för 10 procent av bussens inköpspris. Maxbeloppet på 25 miljoner tas också bort.	-
Stöd för gröna och trygga samhällen (2020:1202)	20	Riktat statsbidrag	Kommuner, andra fastighetsägare och tomträttshavare	Bidragsramen har ökat.	-
Stöd för att främja hållbara stadsmiljöer (2015:579)	22	Riktat statsbidrag	Kommuner och regioner	Bidragsramen har ökat.	-
Ersättning till regionala kollektivtrafikmyndigheter för minskade biljettintäkter under utbrottet av covid-19 (2020:713)	22	Riktat statsbidrag	Regionala kollektivtrafikmyndigheter	Bidragsramen har minskat.	-
Statsbidrag till icke statliga flygplatser (2006:1577)	22	Riktat statsbidrag	Kommuner	Bidragsramen har ökat.	Ja
Statligt stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur (2020:266)	22	Riktat statsbidrag	Kommuner, företag, m.fl.	Bidragsramen har minskat. Förordningen har ändrats, bl.a. har redovisningskraven för sökande skärpts.	-

Anmärkning: Med väsentlig förändring menar vi exempelvis att bidragsramen för bidraget har förändrats relativt mycket eller att bidragets reglering har förändrats, till exempel att användningsområdet har utökats. Som utgångspunkt för vad som är en väsentligt förändrad bidragsram har vi använt oss av tumregeln att bidragen ska ha förändrats med minst 50 miljoner kronor och 10 procent av bidragsramen.

Anmärkning: Åtgärd till följd av pandemin innebär här att regeringen har förändrat bidraget med anledning av pandemin. Bidrag som tidigare har inrättats eller utökats med anledning av pandemin vars bidragsram i år har minskat räknas inte som en åtgärd till följd av pandemin.

Källa: Budgetpropositionen för 2022, vårandringsbudgeten 2022, höständringsbudgeten 2022 samt de extra ändringsbudgetar som regeringen har lagt fram under 2022, rättsdokument, regleringsbrev samt information från myndigheternas webbplatser.

Bilaga 5

Överenskommelser

I denna bilaga redogör vi för överenskommelser mellan SKR och regeringen eller statliga myndigheter som har gällt under 2022.

Tabell B10. Giltiga överenskommelser 2022 per utgiftsområde.

	Överenskommelse	Slutår	Ny/Omförhandlad	Ingår medel?
1	Stärka arbetet med mänskliga rättigheter	2022		Ja (endast SKR)
1	Överenskommelse mellan regeringen och SKR om samverkan för en uthållig demokrati med stärkta förutsättningar för deltagande och delaktighet	2022		Nej
6	Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar	2022	Omförhandlad	Ja
6	Överenskommelse om kommunernas krisberedskap	2022		Ja
6	Överenskommelse om regionernas arbete med krisberedskap och civilt försvar	2022	Omförhandlad	Ja
9	En strategi för genomförande av Vision e-hälsa 2025 – Nästa steg på vägen	2022		Nej
9	Insatser inom området psykisk hälsa och suicidprevention (Tilläggsöverenskommelse Insatser inom området psykisk hälsa och suicidprevention 2022)	2022	Omförhandlad	Ja
9	Vision e-hälsa 2025	2025		Nej
9	Överenskommelse om god och nära vård - en omställning av hälso- och sjukvården med primärvården som nav 2022	2022	Omförhandlad	Ja
9	Överenskommelse om hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar 2022 (under året träffades en tilläggsöverenskommelse mellan regeringen och SKR) ¹	2022	Omförhandlad	Ja
9	Överenskommelse om jämlik och effektiv cancervård med kortare väntetid 2022	2022	Omförhandlad	Ja
9	Överenskommelse om Läkemedelsförmånerna 2022	2022	Omförhandlad	Ja
9	Överenskommelse om Nationell testning och smittspårning för covid-19 2022	2022	Omförhandlad	Ja
9	Överenskommelse om Sammanhållen, jämlik och säker vård 2022	2022	Omförhandlad	Ja
9	Överenskommelse om vaccinering mot covid-19 2022 (under året träffades en ändrings- och en tilläggsöverenskommelse mellan regeringen och SKR) ²	2022	Omförhandlad	Ja

	Överenskommelse	Slutår	Ny/Omförhandlad	Ingår medel?
9	Överenskommelse om äldreomsorg – teknik, kvalitet och effektivitet med den äldre i fokus 2022	2022	Omförhandlad	Ja
9	Överenskommelse om ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården 2022 (<i>under året träffades en tilläggsöverenskommelse mellan regeringen och SKR</i>) ³	2022	Omförhandlad	Ja
9	Överenskommelse om ökad tillgänglighet och jämlikhet i mödrahälsa- och förlossningsvården samt förstärka insatser för kvinnors hälsa (Tilläggsöverenskommelse om en personcentrerad, tillgänglig och jämlik hälso- och sjukvård för graviditet, förlossning och eftervård 2021–2022, under året har tilläggsöverenskommelsen ändrats) ⁴	2022		Ja
13	Nyanlända invandrades etablering på arbetsmarknaden (tre överenskommelser mellan SKR, arbetsmarknadens parter och Arbetsförmedlingen om snabbspår för lärare och förskollärare, reglerade hälso- och sjukvårdsyrken samt inom socialt arbete)	Tillsvidare		Nej
14	Nationell överenskommelse om samverkan mellan Arbetsförmedlingen och SKR	Tillsvidare		Nej
16	Digitaliseringens möjligheter för att främja kunskapsutveckling och likvärdighet i skolväsendet	2022		Ja (endast SKR)
16	Uppdrag fullföljd utbildning	2022		Ja (endast SKR)
22	Överenskommelse om säker digital kommunikation i offentlig sektor	2023	Ny	Ja (endast SKR)
24	Stärkt innovationsförmåga i offentlig verksamhet	Tillsvidare		Nej

¹Tilläggsöverenskommelsen rör försörjningsberedskap för läkemedel.

²Ändringsöverenskommelsen innehöll en förändrad skrivning till följd av att Folkhälsomyndigheten ändrat rekommendationen för dosintervall. I och med tilläggsöverenskommelsen tillförde regeringen extra medel för att stödja regionerna i deras arbete med att erbjuda vaccin till ukrainska flyktingar.

³I och med tilläggsöverenskommelsen tillförde regeringen extra medel till regionerna i syfte att de ska använda ledig och tillgänglig kapacitet till väntande patienter, oavsett i vilken region den kapaciteten finns.

⁴Ändringen av tilläggsöverenskommelsen handlar om att SKR ska använda delar av medlen i tilläggsöverenskommelsen till andra ändamål.

Anmärkning: Överenskommelser är de som har slutits mellan regeringen eller statliga myndigheter och SKR samt i vissa fall någon eller några ytterligare parter. Sammanställningen omfattar överenskommelser som har gällt under 2022. Vissa överenskommelser omförhandlas årligen. Slutåret kan därmed komma att skjutas fram.

Källa: SKR:s webbplats (egen sökning) och regeringens webbplats (egen sökning).

Bilaga 6

Regeringsuppdrag till myndigheter

I denna bilaga redovisar vi en förteckning över de särskilda regeringsuppdrag som vi har identifierat och som vi bedömer påverkar kommuner och regioner (tabell B11). Vi redovisar även en förteckning över de nya uppdrag som myndigheterna fått i sina regleringsbrev och som vi bedömer påverkar kommuner och regioner (tabell B12).

Tabell B11. Regeringsuppdrag till statliga myndigheter enligt särskilt beslut under 2022 som vi bedömer påverkar kommuner och regioner.

Rubrik på uppdraget	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
Uppdrag till Boverket att utreda behovet av nya definitioner i plan- och byggregelverket	Boverket	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Boverket om fler lösningar som främjar en enhetlig tillämpning av plan- och bygglagen (2010:900) i en digital miljö	Boverket	Kombination	
Uppdrag till Boverket om kunskapsstöd vid samordnad tillsyn	Boverket	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Boverket om vägledning för planläggning enligt plan- och bygglagen (2010:900) intill transportleder för farligt gods	Boverket	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Brottsförebyggande rådet att utveckla stödet till kommuner med utsatta områden	Brottsförebyggande rådet	Operativt stöd	
Uppdrag till E-hälsomyndigheten att genomföra en förstudie om hur ett nationellt vårdsöksystem kan utvecklas, organiseras och förvaltas	E-hälsomyndigheten	Kombination	
Uppdrag till E-hälsomyndigheten att kartlägga, analysera och ge förslag på hur en nationell listningstjänst ska kunna inrättas i statlig regi	E-hälsomyndigheten	Kartläggning/analys	
Uppdrag till E-hälsomyndigheten om förstärkt implementeringsstöd vid införande av Nationell läkemedelslista	E-hälsomyndigheten	Operativt stöd (samordning)	
Uppdrag till Folkhälsomyndigheten att kartlägga äldre hbtqi-personers hälsa och levnadsvillkor	Folkhälsomyndigheten	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Folkhälsomyndigheten om insatser för främjande av ökad fysisk aktivitet med särskilt fokus på barn och unga	Folkhälsomyndigheten	Kombination	

Rubrik på uppdraget	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
Uppdrag till Folkhälsomyndigheten om övervakning och studier avseende covid-19	Folkhälsomyndigheten	Kombination	Ja
Uppdrag till Folkhälsomyndigheten och Livsmedelsverket om att förbättra barns och ungas livsmedelskonsumtion med särskilt fokus på socioekonomiska skillnader	Flera myndigheter	Operativt stöd (samordning)	
Uppdrag till Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen att genomföra en kartläggning och analys av familjecentraler och andra liknande verksamheter	Flera myndigheter	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen att på nationell nivå säkra tillgången till antiviralt läkemedel mot infektion med ett visst orthopoxvirus	Flera myndigheter	Operativt stöd	
Uppdrag till Försäkringskassan och Inspektionen för vård och omsorg om förstärkt samarbete kring kontroll, uppföljning och tillsyn av tandvårdens aktörer	Flera myndigheter	Operativt stöd	
Uppdrag till Försäkringskassan och Socialstyrelsen att stärka kontrollen över det statliga tandvårdstödet genom ökat samarbete och förbättrad användning av registret över legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal	Flera myndigheter	Operativt stöd	
Uppdrag till Försäkringskassan och Socialstyrelsen att ta fram stöd- och informationsmaterial om hur socialförsäkringar påverkas när barn placeras utanför det egna hemmet	Flera myndigheter	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Läkemedelsverket och E-hälsomyndigheten att göra en förstudie inför framtagandet av en nationell lägesbild över tillgången till läkemedel och medicintekniska produkter	Flera myndigheter	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Läkemedelsverket och Socialstyrelsen att påbörja ett långsiktigt arbete med att skyndsamt stärka öppenvårdsapotekens beredskap gällande utlämning av läkemedel från apotek	Flera myndigheter	Kombination	
Uppdrag till länsstyrelserna, Naturvårdsverket och Lantmäteriet att ta fram en digital redovisning av strandskyddade områden	Flera myndigheter	Kartläggning/analys	

Rubrik på uppdraget	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Försvarsmakten att pröva förmågan avseende rapportering under höjd beredskap	Flera myndigheter	Kombination (samordning)	
Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Socialstyrelsen och Migrationsverket om medicinska evakueringar med anledning av situationen i Ukraina	Flera myndigheter	Kombination	
Uppdrag till Naturvårdsverket och länsstyrelserna om samverkan och vägledning för en effektiv hantering av statsbidrag och statsstöd för efterbehandling av förorenade områden	Flera myndigheter	Kombination	
Uppdrag till Naturvårdsverket, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Kustbevakningen, Tullverket och länsstyrelserna i Gävleborgs, Norrbottens, Skåne, Stockholms och Västra Götalands län om ytterligare åtgärder mot brottslighet inom avfallsområde	Flera myndigheter	Kombination	
Uppdrag till Socialstyrelsen och Inspektionen för vård och omsorg att genomföra insatser för att utveckla hälso- och sjukvårdens systematiska kvalitets- och patientsäkerhetsarbete avseende utredningar och anmälningar som rör suicid och suicidförsök	Flera myndigheter	Kunskaps spridning	
Uppdrag till Socialstyrelsen och Livsmedelsverket att genomföra en förstudie för att utveckla det förebyggande arbetet inom allergiområdet samt för att främja en mer jämlik vård inom området	Flera myndigheter	Kunskaps spridning	
Uppdrag till Socialstyrelsen, Migrationsverket och Polismyndigheten om att stärka arbetet med att motverka att ensamkommande barn försvinner	Flera myndigheter	Kunskaps spridning	
Uppdrag till Statens energimyndighet och Trafikverket att ta fram ett handlingsprogram för laddinfrastruktur och tankinfrastruktur för vätgas	Flera myndigheter	Kartläggning/analys	

Rubrik på uppdraget	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
Uppdrag till Statens energimyndighet, Energimarknadsinspektionen, Affärsverket svenska kraftnät, Trafikverket, Skatteverket och Naturvårdsverket att genomföra en myndighetsgemensam uppföljning av samhällets elektrifiering	Flera myndigheter	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Skolverket och Socialstyrelsen att ta fram och tillgängliggöra en utbildning för brobyggare med romsk språk- och kulturkompetens	Flera myndigheter	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, Läkemedelsverket och E-hälsomyndigheten att utforma ett system med beredskapsapotek	Flera myndigheter	Kombination	
Uppdrag till Forum för levande historia att genomföra kunskapshöjande insatser mot antisemitism	Forum för levande historia	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Forum för levande historia att genomföra kunskapshöjande insatser om historiska skeenden som påverkat de nationella minoriteterna i Sverige	Forum för levande historia	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Forum för levande historia att genomföra kunskapshöjande insatser om olika former av rasism	Forum för levande historia	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Forum för levande historia att kartlägga kunskapen om antiziganism i grundskolan och gymnasiet	Forum för levande historia	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Inspektionen för vård och omsorg att genomföra tillsyn av den katastrofmedicinska beredskapen i regionerna	Inspektionen för vård och omsorg	Föreskrifter	
Uppdrag till Jämställdhetsmyndigheten att översätta, anpassa och utvärdera två evidensbaserade vålds-förebyggande program 2022–2025	Jämställdhetsmyndigheten	Kombination	
Uppdrag till Kriminalvården att ta fram förslag på spridning av behandlingsprogram för personer som utövar våld mot närstående	Kriminalvården	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Livsmedelsverket att vidta åtgärder för att utveckla samordningen, vägledningen och stödet avseende den offentliga kontrollen av kosttillskott	Livsmedelsverket	Kunskapsspridning	

Rubrik på uppdraget	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
Uppdrag till Läkemedelsverket att tillhandahålla Läkemedelsboken	Läkemedelsverket	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Läkemedelsverket om omvärldsbevakning i fråga om tillgång på läkemedel och medicintekniska produkter i syfte att förebygga och hantera bristsituationer	Läkemedelsverket	Kartläggning/analys (samordning)	
Uppdrag att vidta energibesparingsåtgärder inom den statliga förvaltningen	Länsstyrelserna	Kunskapsspridning	
Uppdrag till länsstyrelserna att regelbundet redovisa läget i länen och samordna informationsinhämtning med anledning av den ryska invasionen av Ukraina	Länsstyrelserna	Kombination (samordning)	
Uppdrag till länsstyrelserna att stödja den regionala implementeringen av den nationella folkhälsopolitiken	Länsstyrelserna	Operativt stöd	
Uppdrag till länsstyrelserna att stödja kommunerna i arbetet mot hemlöshet	Länsstyrelserna	Operativt stöd	
Uppdrag till länsstyrelserna att stödja kommunerna i deras arbete med den kommunala hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens beredskap	Länsstyrelserna	Kombination	
Uppdrag till Migrationsverket om en jämnare fördelning av boende för vissa skyddsbehövande	Migrationsverket	Operativt stöd	
Uppdrag till Myndigheten för digital förvaltning att stödja regeringens arbete med fortsatt digitalisering av välfärden genom att identifiera rättsliga hinder	Myndigheten för digital förvaltning	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att bedöma vilka krav som ska ställas på skyddade utrymmen samt genomföra en inventering av sådana utrymmen	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att lämna förslag på åtgärder för att stärka det civila försvaret	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap om dimensionerande planeringsförutsättningar för kommunal räddningstjänst under höjd beredskap	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Operativt stöd	

Rubrik på uppdraget	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
Uppdrag till Myndigheten för vård- och omsorgsanalys om en studie om effekterna av att differentiera arbetsuppgifterna inom hemtjänsten	Myndigheten för vård- och omsorgsanalys	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Naturvårdsverket om ansvar för kommunalt avfall	Naturvårdsverket	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Naturvårdsverket om producentansvaret för förpackningar	Naturvårdsverket	Kombination	
Uppdrag till Post- och telestyrelsen att främja användning av betrodda tjänster i kommuner och regioner samt stärka samverkan inom betrodda tjänster	Post- och telestyrelsen	Kombination	
Uppdrag till Statens beredning för medicinsk och social utvärdering att genomföra en förstudie avseende alternativa metoder till tvångsåtgärder inom Statens institutionsstyrelse, den psykiatriska tvångsvården och den rättspsykiatriska vården	Statens beredning för medicinsk och social utvärdering	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Statistiska centralbyrån att redovisa registerdata om integration på nationell, regional och lokal nivå	Statistiska centralbyrån	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Socialstyrelsen angående vägledning och uppföljning av reformen En fast omsorgskontakt i hemtjänsten	Socialstyrelsen	Kombination	
Uppdrag till Socialstyrelsen att betala ut statsbidrag till regioner och kommuner för utökad verksamhetsförlagd utbildning	Socialstyrelsen	Statsbidrag	
Uppdrag till Socialstyrelsen att betala ut statsbidrag till regionerna för att öka antalet vårdplatser	Socialstyrelsen	Statsbidrag	
Uppdrag till Socialstyrelsen att följa upp anhörigperspektivet och stödet till anhöriga	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Socialstyrelsen att följa upp regionernas arbete med standardiserade vårdförlopp	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Socialstyrelsen att förbereda för förvaltning av investeringsprogrammet Sjukvårdens säkerhet i kris och krig	Socialstyrelsen	Operativt stöd	
Uppdrag till Socialstyrelsen att fördela medel till regionerna för hantering av de uppdämda vårdbehoven	Socialstyrelsen	Kombination	

Rubrik på uppdraget	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
Uppdrag till Socialstyrelsen att fördela och betala ut medel för att öka antalet allmäntjänstgörings-tjänster	Socialstyrelsen	Statsbidrag	Ja
Uppdrag till Socialstyrelsen att genomföra insatser för att främja, stödja och följa omställningen till en god och nära vård för att förbättra primärvårdens omhändertagande av psykisk ohälsa	Socialstyrelsen	Kombination	
Uppdrag till Socialstyrelsen att genomföra insatser för en förbättrad förlossningsvård samt för kvinnors hälsa	Socialstyrelsen	Kombination (samordning)	
Uppdrag till Socialstyrelsen att göra en kartläggning och en analys av förskrivningen av antidepressiva läkemedel till personer 65 år och äldre	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Socialstyrelsen att identifiera och sammanställa de mest kritiska läkemedlen och därtill tillhörande medicintekniska produkter inför framtida kriser, höjd beredskap och ytterst krig	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Socialstyrelsen att informera om egenberedskap när det gäller läkemedel och medicintekniska produkter	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Socialstyrelsen att initiera och samordna informationsinsatser om familjehem m.m. för barn och unga	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Socialstyrelsen att kartlägga befintliga skyddade utrymmen och lokaler avsedda för hälso- och sjukvården	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Socialstyrelsen att kartlägga äldre hbtqi-personers vård och omsorg	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Socialstyrelsen att planera och genomföra en nationell hemlöshetskartläggning	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Socialstyrelsen att samordna arbete mot målen i regeringens nationella hemlöshetsstrategi och analysera hur kommunernas akuta boendelösningar används	Socialstyrelsen	Kombination	
Uppdrag till Socialstyrelsen att samordna det nationella arbetet med att genomföra EU:s cancerplan	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning (samordning)	

Rubrik på uppdraget	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
Uppdrag till Socialstyrelsen att samordna, planera, genomföra och utvärdera nationella övningar som stärker beredskapen inom hälso- och sjukvården	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning (samordning)	
Uppdrag till Socialstyrelsen att se över nuvarande system med personligt ombud till vissa personer med psykiska funktionsnedsättningar	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Socialstyrelsen att strategiskt, långsiktigt och kontinuerligt följa upp och föra dialog om hälso- och sjukvårdens tillgänglighet	Socialstyrelsen	Föreskrifter	
Uppdrag till Socialstyrelsen att stärka blodverksamheterna	Socialstyrelsen	Operativt stöd	
Uppdrag till Socialstyrelsen att stödja och stärka regionernas produktions- och kapacitetsplanering samt lämna förslag på målvärden för antalet vårdplatser	Socialstyrelsen	Operativt stöd (samordning)	
Uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram ett samlat nationellt kunskapsstöd för förmågan att hantera ett plötsligt och oväntat inflöde av patienter	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram ett språkbedömningsstöd för verksamheter inom äldreomsorgen	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning	Ja
Uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram nyckeltalsberäkningar och dimensionerande målbilder för hälso- och sjukvården	Socialstyrelsen	Föreskrifter (samordning)	
Uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram och sprida kunskapsstöd och genomföra kompetens-höjande insatser om de nationella minoriteternas rättigheter och de nationella minoritetsspråken	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram stöd för att stärka anhörigperspektivet inom hälso- och sjukvård och omsorg	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram stöd till kommunerna för ett mer individanpassat och likvärdigt stöd till anhöriga	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram stödmaterial om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning	

Rubrik på uppdraget	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
Uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram underlag för vilka sjukvårdsprodukter som bör omfattas av hälso- och sjukvårdens försörjningsberedskap	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys (samordning)	
Uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram, utveckla och sprida kunskapsstöd för att förebygga och motverka rasism inom hälso- och sjukvården	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Socialstyrelsen att utlysa medel till kommuner för att stärka arbetet att motverka hemlöshet	Socialstyrelsen	Statsbidrag	
Uppdrag till Socialstyrelsen att utreda möjligheterna för ett införande av NAT-tester för screening av blodgivare i Sverige	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Socialstyrelsen att utveckla och presentera statistik avseende hälso- och sjukvårdspersonal verksam inom primärvården	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning (samordning)	
Uppdrag till Socialstyrelsen att ytterligare stärka beredskapsarbetet med anledning av det försämrade säkerhetsläget	Socialstyrelsen	Kombination	
Uppdrag till Socialstyrelsen om stöd för tillämpningen av lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga – LVU	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Socialstyrelsen om vårdkontakter i LSS-boende med anledning av sjukdomen covid-19	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Skolverket om ett nationellt professionsprogram	Skolverket	Kunskapsspridning	Ja
Uppdrag till Skolverket om regionala planeringsunderlag	Skolverket	Kombination	
Uppdrag till Statskontoret att analysera kommunal samverkan	Statskontoret	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Statskontoret att analysera och förbättra förutsättningarna för att motverka korruption inom kommuner och regioner	Statskontoret	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Statskontoret att följa upp och analysera kunskapslyftet för barnets rättigheter	Statskontoret	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Statskontoret att följa upp och analysera vissa insatser inom området mänskliga rättigheter	Statskontoret	Kartläggning/analys	

Rubrik på uppdraget	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
Uppdrag till Statskontoret att föreslå åtgärder för en stärkt livsmedelsberedskap hos kommuner och regioner	Statskontoret	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Statskontoret att utreda arbetet för att minska och motverka segregation	Statskontoret	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Statskontoret att utvärdera insatser och åtgärder för ökad kvalitet och likvärdighet	Statskontoret	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket att ta fram hälsoekonomiska bedömningar av läkemedel som kan användas vid covid-19 samt vid andra särskilda omständigheter	Tandvård- och läkemedelsförmånsverket	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Tillväxtverket att fördela medel till kommersiell service i gles- och landsbygder	Tillväxtverket	Statsbidrag	Ja
Uppdrag till Tillväxtverket m.fl. att inrätta och medverka i ett nationellt analysnätverk för hållbar regional utveckling i hela landet 2022–2030	Tillväxtverket	Kartläggning/analys (samordning)	
Uppdrag till Totalförsvarets forskningsinstitut att genomföra en studie avseende utländskt ägande och investeringar inom hälso- och sjukvården och omsorgen	Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Trafikanalys att belysa tillståndsgivningen för färdtjänst	Trafikanalys	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Trafikverket att utreda hur vägghållarens handläggning av ärenden om undantag från kraven på mått, längd och vikt kan underlättas och förenklas	Trafikverket	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Upphandlingsmyndigheten om cirkulär och fossilfri upphandling	Upphandlingsmyndigheten	Kunskapsspridning	

Anmärkning: I kolumnen *Typ av uppdrag* har vi angett på vilket sätt uppdraget i första hand påverkar kommuner eller regioner. Vi har markerat med parentes i de fall regeringen i uppdragsbeskrivningen lägger tydligt fokus på att myndigheten ska samordna berörda aktörer kring en viss fråga eller att uppdraget ska genomföras i samverkan med bland annat kommuner eller regioner.

Källa: Information om regeringsuppdrag på regeringens webbplats utifrån ärendeförteckningarna från regeringens sammanträden.

Tabell B12. Uppdrag i myndigheternas regleringsbrev 2022 som vi bedömer påverkar kommuner och regioner.

Uppdraget i korthet	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
Ska samverka med kommuner och Delegationen för unga och nyanlända till arbete	Arbetsförmedlingen	Kartläggning/analys	
Undersöka hur barnens rättigheter kan säkerställas i myndigheters, regioners och kommuners arbete vid en samhällskris	Barnombuds- mannen	Kartläggning/analys (samordning)	Ja
Ska ta fram förteckning över kommuner med stora utmaningar vad gäller socioekonomisk segregation	Delegationen mot segregation (DELMOS)	Kartläggning/analys	
Utvecklat och förstärkt samarbete med Kriminalvården samt med kommuner och regioner	Flera myndigheter	Operativt stöd	
Ta fram kunskapssammanställningar inom områdena elevhälsa och stöd som kan bidra till att förbättra huvudmäns, rektorers och lärares möjligheter att välja effektiva insatser i syfte att elever ska nå utbildningens mål.	Flera myndigheter	Kunskapsspridning	
Kompetensutveckling i grundsärskolan, gymnasiesärskolan och komvux som särskild utbildning	Flera myndigheter	Kunskapsspridning	
Stödmaterial för utredning av en elevs behov av särskilt stöd	Flera myndigheter	Operativt stöd	
Ändring uppdrag stärkt och utvecklat arbete med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR)	Folkhälso- myndigheten	Operativt stöd	
Genomföra fördjupad studie om delaktighet och deltagande i den lokala demokratin, samt genomföra aktiviteter för kunskapsspridning och erfarenhetsutbyte	Jämställdhets- myndigheten	Kunskapsspridning	

Uppdraget i korthet	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
Ska vid uppföljningen av byggnadsnämndernas tillsynsarbete enligt 8 kap. 14 § plan- och byggförordningen (2011:338) redovisa goda exempel på nämndernas tillsynsplaner. Samt redovisa hur byggnadsnämnderna har arbetat med att ta fram tillsynsplaner och hur nämnderna arbetar med att följa upp och utvärdera dessa.	Länsstyrelserna	Kartläggning/analys	
Ska vid uppföljningen av byggnadsnämndernas tillämpning av plan- och bygglagen (2010:900) redovisa och analysera hur kommunerna använder möjligheten att begära planeringsbesked av länsstyrelsen.	Länsstyrelserna	Kartläggning/analys	
Stödja kommuner och regioner när det gäller deras utökade ansvar för missbruk av spel om pengar enligt de ändringar i socialtjänstlagen (2001:453) och hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).	Länsstyrelserna	Operativt stöd	
Stödja kommunerna i deras arbete med att förebygga och motverka avhysningar utifrån de framgångsfaktorer som Socialstyrelsen identifierat i rapporten Motverka och förebygga hemlöshet	Länsstyrelserna	Operativt stöd	
Anvisning av personer med tillfälligt skydd till kommuner	Migrationsverket	Operativt stöd	
Ska ta fram ett kunskapsstöd för kommunernas arbete med insatsen biträde av kontaktperson enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.	Myndigheten för delaktighet	Kunskapspridning	
Bistå Socialstyrelsen med kunskapsunderlag inom kommunal sjukvård. Samt ta in synpunkter från berörda aktörer.	Statens beredning för medicinsk och social utvärdering	Kartläggning/analys	

Uppdraget i korthet	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
Reviderat uppdrag att ta fram kunskapsunderlag om insatser inom det brottsförebyggande området som socialtjänsten kan använda i arbetet med barn och unga som fastnat i antisociala och kriminella beteenden.	Statens beredning för medicinsk och social utvärdering	Kunskapsspridning	
Uppdrag att följa läget inom hälso- och sjukvården avseende covid-19	Socialstyrelsen	Kombination (samordning)	Ja
Uppdrag om förändringar avseende personer som beviljats ledsagning enligt LSS och SOL	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	
Ändring av pågående uppdrag rörande statligt ansvar för försörjningsberedskapen inom hälso- och sjukvårdsområdet	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	
Analysera behov för en fast läkarkontakt	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	
Ska vidta insatser för att stimulera och stärka det nationella arbetet med att utveckla en personcentrerad vård och omsorg för personer med komplex psykiatrisk problematik	Socialstyrelsen	Kombination	
Ska ta fram ett kunskapsstöd för hur den dagliga verksamheten enligt LSS kan utformas så att de som står längst från arbetsmarknaden får ökade möjligheter till såväl att förvärva och bibehålla sina förmågor utifrån sina egna förutsättningar som delaktighet i samhället	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning	
Ska ta fram nationella riktlinjer för ätstörningsvården och ett digitalt kunskapsstöd riktat till professionen samt stödja genomförandet av riktlinjernas implementering i hälso- och sjukvården	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning	
Ska ta fram ett kunskapsmaterial som behandlar teambaserat arbetssätt i arbete med äldre personer som har sammansatta behov i enlighet med förslaget från den nationella samordnaren.	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning	

Uppdraget i korthet	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
Uppdrag att ta fram rekommendationer avseende metoden självvald inläggning inför införande och förvaltning av metoden	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning	
Uppföljning och utvärdering av ekonomiskt stöd till äldreomsorgen	Socialstyrelsen	Statsbidrag	
Uppdrag att komplettera nyckeltal och indikatorer för måloppfyllelse i kommunal verksamhet.	Socialstyrelsen	Kombination	
Kompetensutvecklingsinsatser inom ramen för alternativ och kompletterande kommunikation.	Specialpedagogiska skolmyndigheten	Kunskapsspridning	
Analys av effektiviteten och ändamålsenligheten av elbusspremien.	Statens energimyndighet	Kartläggning/analys	
Ska genomföra en granskning av kommunal sfi.	Statens skolinspektion	Kartläggning/analys	
Skolinspektionen ska i enlighet med vad som anges i propositionen Tydligare krav på fristående förskolor, skolor och fritidshem med konfessionell inriktning (prop. 2021/22:157) utarbeta ett stödmaterial för kommunernas ägar- och ledningsprövning.	Statens skolinspektion	Operativt stöd	
Kartläggning av utbildningsbakgrunden bland personer som arbetar som kurator i skolväsendet.	Skolverket	Kartläggning/analys	
Kartläggning av elevhälsa och stöd till elever inom komvux.	Skolverket	Kartläggning/analys	
Ska genomföra insatser för att möta ett ökat behov av ukrainsktalande och rysktalande personer i skolväsendet. Till exempel vidta åtgärder för att attrahera personer med relevanta språkkunskaper till att arbeta i skolväsendet.	Skolverket	Kombination	

Uppdraget i korthet	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
Ska informera och ge stöd till kommunerna avseende kombinationsutbildningar mellan kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) eller svenska som andraspråk inom kommunal vuxenutbildning (komvux).	Skolverket	Kombination	-
Ska göra en översyn av och revidera de obligatoriska bedömningsstöden i årskurs 1 i ämnena svenska, svenska som andraspråk och matematik för grundsärskolan så att de i större utsträckning bidrar till att identifiera elever i behov av extra anpassningar respektive särskilt stöd.	Skolverket	Kombination	-
Utforma stöd till kommunerna för genomförande av inledande kartläggning av presumtiva elevers kunskande och validering inklusive fördjupad kartläggning av kunskande för elever i komvux.	Skolverket	Kombination	-
Stöd och insatser med anledning av den ryska invasionen av Ukraina.	Skolverket	Kombination	-
Ska fortsatt stärka det systematiska arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck inom skolväsendet. Ska genomföra kunskapshöjande insatser och ta fram stöd för olika personalgrupper inom skolan och förskolan, t.ex. rektorer, lärare och elevhälsan.	Skolverket	Kombination	-
Nationell samordning av undervisning i nationella minoritetsspråk.	Skolverket	Kunskapsspridning	-
Trygghet och studiero. Ska ta fram stöd för skolans personal när det gäller deras befogenhet och ansvar att agera i bl.a. svåra situationer.	Skolverket	Kunskapsspridning	-
Ska sprida sitt befintliga material om narkotika i skolan samt informera om hur materialet kan användas för att förebygga användning av narkotika.	Skolverket	Kunskapsspridning	-

Uppdraget i korthet	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
Ska föreslå en nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet för 2023–2027. Strategin ska bidra till ökad måluppfyllelse och likvärdighet samt beakta digitaliseringens möjligheter och utmaningar för utveckling av undervisningen i förhållande till barns och elevers ålder och kunskaper.	Skolverket	Operativt stöd	-
Ska bistå regionerna och Gotlands kommun med processtöd i arbetet med smart specialisering samt sprida kunskaper och erfarenheter från arbetet när regionerna och Gotlands kommun så efterfrågar.	Tillväxtverket	Kunskapspridning	-
Erfarenhetsrapport från 2022 års val. Ska bl.a. innefatta en enkätundersökning till kommunerna där deras erfarenheter av tillämpningen av reformen med avskärmningar av valsedelsställ ska ingå. Rapporten ska även innefatta en väljarundersökning rörande väljarnas erfarenheter.	Valmyndigheten	Kartläggning/analys	-

Anmärkning: I kolumnen *Typ av uppdrag* har vi angett på vilket sätt uppdraget i första hand påverkar kommuner eller regioner. Vi har markerat med parentes i de fall regeringen i uppdragsbeskrivningen lägger tydligt fokus på att myndigheten ska samordna berörda aktörer kring en viss fråga eller att uppdraget ska genomföras i samverkan med bland annat kommuner eller regioner.

Källa: Myndigheternas regleringsbrev för 2022.

Bilaga 7

Myndigheternas styrning

I denna bilaga redogör vi för:

- Vilka myndigheter som uppger att de styr över verksamheter i kommuner och regioner och vilka styrmedel de använder i enkät från hösten 2020 (tabell B13).
- Vilka förändringar som myndigheterna uppger har skett under 2022 i deras styrning (tabell B14).

Tabell B13. Myndigheter som uppger att de styr över verksamheter i kommuner och regioner 2020.

Myndighet	Föreskrifter	Tillsyn	Statsbidrag	Allmänna råd	Stöd och vägledningar
Boverket	x	x	x	x	x
Brottsförebyggande rådet	Tom cell	Tom cell	x	Tom cell	x
Delegationen mot segregation			x		
Folkhälsomyndigheten	x	x	x	x	x
Försvarshögskolan					x
Försäkringskassan	x	Tom cell	Tom cell	Tom cell	x
Havs- och vattenmyndigheten	x	x	X	x	x
Inspektionen för vård och omsorg	x	x	Tom cell	Tom cell	Tom cell
Kommerskollegium					x
Konsumentverket	Tom cell	Tom cell	Tom cell	Tom cell	x
Kungl. Biblioteket			x		x
Lantmäteriet	x	x	Tom cell	Tom cell	x
Livsmedelsverket	x	x			x
Läkemedelsverket	x	x	Tom cell	x	x
Länsstyrelsen i Blekinge län	x	x	X		
Länsstyrelsen i Dalarnas län	x	x	X	Tom cell	X
Länsstyrelsen i Gotlands län	x	x	x		
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	x	x	x	x	x
Länsstyrelsen i Hallands län		x	x		x
Länsstyrelsen i Jämtlands län	x	x	x	Tom cell	Tom cell
Länsstyrelsen i Kalmar län		x	x		
Länsstyrelsen i Kronobergs län	Tom cell	x	x	Tom cell	x
Länsstyrelsen i Norrbottens län	x	x	x		x
Länsstyrelsen i Skåne län	Tom cell	x	x	Tom cell	x
Länsstyrelsen i Stockholms län	x	x	x		x
Länsstyrelsen i Södermanlands län	x	x	x	Tom cell	x

Myndighet	Föreskrifter	Tillsyn	Statsbidrag	Allmänna råd	Stöd och vägledningar
Länsstyrelsen i Uppsala län	x	x	x		x
Länsstyrelsen i Värmlands län	Tom cell	x	x	Tom cell	Tom cell
Länsstyrelsen i Västernorrlands län	x	x	x		
Länsstyrelsen i Västmanlands län	x	x	X	x	X
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	x	x	x		x
Länsstyrelsen i Örebro län	Tom cell	x	x	Tom cell	Tom cell
Migrationsverket	x		x		x
Myndigheten för delaktighet	Tom cell	Tom cell	Tom cell	Tom cell	x
Myndigheten för digital förvaltning	x	x			x
Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd	Tom cell	Tom cell	Tom cell	x	x
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	x	x	x	x	x
Myndigheten för stöd till trossamfund	Tom cell	Tom cell	Tom cell	Tom cell	x
Naturvårdsverket	x	x	x	x	x
Riksantikvarieämbetet	x	Tom cell	Tom cell	Tom cell	Tom cell
Riksarkivet	x				x
Skogsstyrelsen	Tom cell	Tom cell	x	Tom cell	x
Socialstyrelsen	x		x	x	x
Specialpedagogiska skolmyndigheten	x	Tom cell	x	Tom cell	x
Statens energimyndighet	x		x		x
Statens geotekniska institut	Tom cell	Tom cell	x	Tom cell	Tom cell
Statens jordbruksverk	x	x			x
Statens kulturråd	x	Tom cell	x	Tom cell	Tom cell
Statens skolinspektion	x	x		x	
Skolverket	x	Tom cell	x	x	x
Strålsäkerhetsmyndigheten	x	x		x	x
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	Tom cell	Tom cell	Tom cell	Tom cell	x
Tillväxtverket			x		x
Trafikverket	x	Tom cell	x	Tom cell	x
Transportstyrelsen	x	x		x	x
Upphandlingsmyndigheten	Tom cell	Tom cell	Tom cell	Tom cell	x
Valmyndigheten			x		x

Källa: Statskontorets enkät hösten 2020 samt kompletterande uppgifter från Statskontorets enkät hösten 2018.

Tabell B14. Förändring av myndigheternas styrmedel 2022.

Myndighet	Bemyndiganden	Föreskrifter	Allmänna råd	Stöd och vägledning	Statsbidrag
Boverket	N			N F	
Brottsförebyggande rådet				N F	
Försvarshögskolan					
Försäkringskassan					
Havs- och vattenmyndigheten					
Inspektionen för vård och omsorg		N		F	
Institutet för mänskliga rättigheter					
Kommerskollegium					
Konsumentverket					
Kungl. Biblioteket				N F	N
Lantmäteriet		N U		N	
Livsmedelsverket		N F U		N F	
Länsstyrelsen i Blekinge län		N U			
Länsstyrelsen i Dalarnas län		N F U			
Länsstyrelsen i Gotland					N U
Länsstyrelsen i Gävleborgs län					
Länsstyrelsen i Hallands län					U
Länsstyrelsen i Jämtlands län				N	N
Länsstyrelsen i Kalmar län					
Länsstyrelsen i Kronobergs län					
Länsstyrelsen i Norrbottens län					
Länsstyrelsen i Skåne län				N	N U
Länsstyrelsen i Uppsala län					
Länsstyrelsen i Värmlands län				N	U
Länsstyrelsen i Västernorrlands län		N			
Länsstyrelsen i Västmanlands län					
Länsstyrelsen i Västra Götalands län		N F U		N F	N

Myndighet	Bemyndiganden	Föreskrifter	Allmänna råd	Stöd och vägledning	Statsbidrag
Länsstyrelsen i Örebro län					
Migrationsverket				N F	N
Myndigheten för delaktighet				N	
Myndigheten för digital förvaltning	N			N	N
Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd	N	N	N	N	
Myndigheten för psykologiskt försvar					
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	N	N	N	N	
Myndigheten för stöd till trossamfund					
Naturvårdsverket		N F		N F	N
Riksantikvarieämbetet		N	N		
Riksarkivet				N	
Skogsstyrelsen					
Socialstyrelsen	N F	N F U	F	N F	N U
Specialpedagogiska skolmyndigheten					N
Statens geotekniska institut				N	N
Statens jordbruksverk					
Statens kulturråd					
Statens skolinspektion					
Skolverket	N U	N F	N F	N	N U
Strålsäkerhetsmyndigheten					
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut				F	
Trafikverket				F	
Transportstyrelsen	N	N F	N		
Upphandlingsmyndigheten				N	
Valmyndigheten				F	

Anmärkning: F= förändring under 2022, N= ny under 2022, U= upphävt/upphört under 2022. Kolumnen "Bemyndiganden" handlar om myndigheternas bemyndiganden att utfärda föreskrifter.

Källa: Statskontorets enkät till myndigheter hösten 2022.

Bilaga 8

Tillsatta utredningar

I denna bilaga redovisar vi en förteckning över de statliga offentliga utredningar som regeringen har tillsatt under 2022 och som vi bedömer rör statens styrning av kommuner och regioner.

Tabell B15. Tillsatta utredningar 2022 vars uppdrag vi bedömer rör statens styrning av kommuner och regioner.

Departement	Utredning
Arbetsmarknad	Exitprogram för personer som är utsatta för prostitution Skydd, stöd och vård för personer som har utsatts för övergrepp vid produktion eller distribution av pornografi
Finans	Förstärkt byggkontroll för att förhindra allvarliga personskador Ordning och reda på hyresbostadsmarknaden Bättre verktyg för att minska och motverka boendesegregation En ändamålsenlig kommunalekonomisk utjämning En ändamålsenlig statlig samverkan med kommuner och regioner Övergångsrestriktioner för att stärka förtroendet för offentlig verksamhet En effektivare samordning av administrativa tjänster genom Statens servicecenter Ökad kunskap om kommuners och regioners kostnader för valfrihetssystem Effektiv och tillförlitlig kontroll av leverantörer vid tilldelning av offentliga kontrakt Motverka social dumpning
Försvar	Kontroll vid överlåtelse och upplåtelse av egendom av väsentlig betydelse för totalförsvaret
Infrastruktur	Utvecklad reglering och styrning av interoperabilitet vid datadelning inom den offentliga förvaltningen och från den offentliga förvaltningen till externa aktörer
Justitie	Förbättrad arbetsmarknadsetablering utrikes födda kvinnor Uppsägning hyresgäster som begår brott En översyn av kontaktförbudslagstiftningen Förbättrade möjligheter att utbyta information med brottsbekämpande myndigheter Åtgärder otillåten påverkan korruption

Departement	Utredning
	<p>Ett säkrare och mer tillgängligt fastighetsregister</p> <p>Tilläggsdirektiv till Ett ordnat initialt mottagande av asylsökande (Ju 2021:12)</p> <p>Åtgärder för att minska offentliganställdas utsatthet</p>
Kultur	<p>En utvecklad öppen fritidsverksamhet för ungdomar</p> <p>Översyn av kultursamverkansmodellen för kultur i hela landet</p> <p>Nationell strategi för att stärka judiskt liv i Sverige</p>
Miljö	<p>Ändamålsenliga undantag från strandskyddet för de areella näringarna</p> <p>Stärkta incitament för utbyggd vindkraft</p> <p>En skärpt miljöstraffrätt och en stärkt miljöbrottsbekämpning</p> <p>Ökad beredskap för att säkerställa en robust och kontinuerlig leverans av vattentjänster</p>
Näring	<p>Ett statligt ägt fastighetsbolag för ett starkare och tryggare Sverige</p> <p>Ökad försörjningsberedskap för varor och tjänster från industrin</p> <p>En ny livsmedelsberedskap</p> <p>Stärkt offentlig kontroll för att upptäcka och motverka fusk i den jordbruksbaserade livsmedelskedjan</p>
Social	<p>Barns möjligheter att klaga och utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen</p> <p>En trygg uppväxt utan alkohol, tobak och nikotinprodukter</p> <p>En svensk narkotikapolitik anpassad till nutidens och framtidens utmaningar</p> <p>Översyn av subventionering av speciallivsmedel till barn</p> <p>Hälsodata som nationellt intresse – en lagstiftning för interoperabilitet</p> <p>En mer ändamålsenlig och effektiv ordning för de nationella vaccinationsprogrammen och det nationella vaccinationsregistret</p> <p>Utvärdering av genomförande av vaccinering mot sjukdomen covid-19</p> <p>Hälsodata som nationell resurs för framtidens hälso- och sjukvård</p> <p>Utredning om läkarintygets betydelse i sjukpenningärenden</p> <p>Tilläggsdirektiv till Läkemedelsstatistikutredningen (S 2021:01)</p> <p>Stärkt stöd till tandvård för våldsutsatta och ökad kontroll över tandvårdssektorn</p> <p>Ungdomskriminalitetsnämnder</p> <p>Öka drivkrafter och möjligheter till arbete i försörjningsstödet och bryta långvarigt biståndsmottagande</p>

Departement	Utredning
Utbildning	<p>Säkerheten i skolan ska förbättras</p> <p>Långsiktig och behovsanpassad yrkesutbildning för vuxna</p> <p>En skola utan vinstintresse</p> <p>Fler vägar till arbetslivet</p> <p>Mer kunskap om barn och elever med funktionsnedsättning i skolväsendet</p> <p>Tilläggsdirektiv till Utredningen om ett statligt huvudmannaskap för skolan (U 2020:07)</p> <p>Samordnat arbete för fler platser för verksamhetsförlagd utbildning i sjuksköterskeutbildningen</p>

Källa: Regeringens ärendeförteckningar för 2022 och <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv/>

Bilaga 9

Samlade styrmedel

Tabell B16. Totalt antal styrsignaler per styrmedel, 2018–2022.

Styrmedel	2018	2019	2020		2021		2022	
			Exkl. styrning till följd av pandemin	Inkl. styrning till följd av pandemin	Exkl. styrning till följd av pandemin	Inkl. styrning till följd av pandemin	Exkl. styrning till följd av pandemin	Inkl. styrning till följd av pandemin
Nya lagar och förordningar	15	10	5	17	14	16	17	17
Ändrade lagar och förordningar	22	23	19	25	18	19	19	19
Nya statsbidrag	33	13	14	29	10	22	15	16
Väsentligt ändrade statsbidrag	31	28	27	34	34	44	43	46
Nya regeringsuppdrag till myndigheter	91	110	115	175	120	153	151	158
Nya överenskommelser	5	2	3	4	2	3	1	1
Nya nationella samordnare	1	1	4	5	0	0	1	1
Nya inriktningsdokument	16	3	3	5	0	4	8	8
Nya statliga utredningar	.	.	36	39	28	30	46	53
Totalt	214	190	226	333	226	291	301	319

Anmärkning: Statskontoret började att kartlägga antal nya statliga utredningar år 2020. Under årets kartläggning identifierade vi ett riktat statsbidrag som kom förra året, men som inte fanns med i vår förteckning. Det innebär att antalet nya riktade statsbidrag 2021 i den här tabellen inte överensstämmer helt med vår publikation för 2021.

Källa: Statskontoret. (2019). Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting 2018; Statskontoret. (2020) Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2019; Statskontoret (2021). Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2020; Statskontoret (2022). Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2021 samt Statskontoret, utifrån flera grundkällor och egna bearbetningar. Se bilaga 2.

Bilaga 10

Statsbidragsförteckning

I denna bilaga redovisar vi Statskontorets förteckning över samtliga riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommunsektorn 2022. Vi redogör också för hur vi har gått till väga för att ta fram förteckningen.

Metodbeskrivning

Årets kartläggning utgår från en förteckning över samtliga riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommunsektorn som konsulten EY tog fram på uppdrag av Statskontoret under 2018.⁵⁰ Den bygger på uppgifter från Ekonomistyrningsverkets (ESV) realekonomiska fördelning av statens utgifter för transfereringar. Mer specifikt handlar det om ESV:s uppgifter om utbetalda transfereringar till kommuner och/eller regioner från olika anslagsposter i statens budget 2017.

Statskontoret har för åren 2018–2022 lagt till nya statsbidrag som vi har identifierat och tagit bort statsbidrag som har upphört. Enligt vårt uppdrag ska vi redovisa flera uppgifter om samtliga riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommunsektorn: fördelning efter utgiftsområde, storlek, utbetalda medel per bidrag, eventuellt slutår samt typ av fördelningsnyckel. Vi har använt flera källor för att kartlägga detta.

Statsbidragens bidragsramar

Vi har gått igenom regleringsbrevens för 2022 för berörda anslag i statens budget för att urskilja hur mycket medel som har avsatts för respektive bidrag (bidragets bidragsram). För en del bidrag är det inte möjligt att urskilja en exakt bidragsram. Det beror på att de medel som regeringen har avsatt i regleringsbrevet i vissa fall även får användas till andra bidrag och/eller ska användas för flera ändamål. Det gäller knappt en tredjedel av bidragen. Vi har markerat dessa bidrag med en asterisk (*) i kolumnen ”Bidragsram 2022”.

Utbetalda medel per bidrag

För att kartlägga hur mycket medel som staten har betalat ut till kommunsektorn inom ramen för respektive bidrag har vi använt flera olika källor. I första hand har vi utgått från uppgifter från ESV över medel (transfereringar) från staten till kommuner och regioner för konsumtion och investeringar. De uppgifter som vi har fått från ESV visar utbetalda medel från olika anslag i statens budget samt utbetalda medel per anslagspost. Mer specifikt handlar det om utbetalda medel

⁵⁰ Statskontoret (2019). *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting 2018*.

under 2022 från respektive anslagspost minus eventuella återbetalningar från kommunsektorn. Uppgifterna innehåller alltså endast medel som staten har betalat ut under 2022. De medel som staten har avsatt för 2022 men som har betalats ut efter årsskiftet ingår inte i vårt underlag. Utbetalningarna under 2022 kan också gälla ersättningar och bidrag för tidigare år.

Det förekommer att det ligger flera statsbidrag till kommunsektorn under en och samma anslagspost. I dessa fall har vi inte kunnat använda uppgifterna från ESV för att identifiera hur mycket medel som staten har betalat ut per bidrag. Vi har då i stället via mejl inhämtat uppgifterna från den myndighet som administrerar bidraget, eller utgått från publicerade uppgifter på myndighetens webbplats.

I utbetalda medel till kommunsektorn har vi valt att inkludera medel till kommuner, regioner, kommun- och regionägda bolag, kommunalförbund samt vissa andra samarbetsorganisationer som hör till kommuner eller regioner (till exempel Regionala cancercentrum). Vi har däremot inte inkluderat medel till SKR eller till stiftelser som har grundats av kommuner eller regioner.

Statsbidragens slutår

För att kartlägga statsbidragens slutår har vi utgått från flera källor. Vi har utgått från budgetpropositionen 2023, dokument som reglerar respektive statsbidrag (till exempel överenskommelser, förordningar eller särskilda regeringsuppdrag) samt information på myndigheters webbplatser. Vi har också utgått från regeringens förteckning över riktade statsbidrag till kommunsektorn i budgetpropositionen 2021 (Bilaga ”Riktade statsbidrag till kommunsektorn”). Om det finns statsbidrag som är tidsbegränsade, utan att det framgår av någon av dessa källor, så syns det inte i vår förteckning. Alla uppgifter om slutår är preliminära, eftersom regeringen kan ändra tidsramen för bidragen.

Övriga uppgifter

Uppgifter om vilken myndighet som administrerar bidraget bygger på vår genomgång av aktuella regleringsbrev samt de dokument som reglerar respektive statsbidrag. Uppgifter om statsbidragens målgrupp och fördelningsnyckel bygger också på de dokument som reglerar respektive statsbidrag, men i vissa fall även på kompletterande information från webbplatsen för den myndighet som administrerar bidraget.

Medskick till läsaren

Underlaget har vissa begränsningar. För vissa av bidragen finns det stora skillnader mellan avsatta och utbetalda medel (se kolumnerna ”Bidragsram 2022” och ”Utbetalt kommunsektorn 2022”). Det behöver inte betyda att medlen inte har gått åt, utan kan bero på att det saknas uppgifter om en exakt bidragsram för bidraget. Vi vill också uppmärksamma läsaren på att vissa av bidragen har fler mottagare än kommuner och/eller regioner (se kolumnen ”Målgrupp(er)”). För dessa bidrag visar en jämförelse mellan bidragsramen och hur mycket medel som har betalats ut till

kommunsektorn inte i vilken utsträckning bidraget har utnyttjats. Vi gör av den anledningen inte en aggregerad jämförelse mellan avsatta medel för samtliga statsbidrag och hur mycket medel som har betalats ut. Däremot kan en sådan jämförelse vara meningsfull för enskilda statsbidrag eller utgiftsområden där vi har mer exakta uppgifter om avsatta medel. Inom exempelvis utgiftsområde 9 har vi exakta bidragsramar för samtliga bidrag.

Statskontoret kommer att publicera denna förteckning i Excel-format på <https://www.statskontoret.se/publicerat/publikationer/publikationer-2023/utvecklingen-av-den-statliga-styrningen-av-kommuner-och-regioner-2022/>

Tabell B17. Samtliga riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommunsektorn 2022.

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administre- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelnings- nyckel
1	2:2	Resebidrag för studie- besök hos Sveriges riksdag för studerande på gymnasienivå	985*	3	Riktat statsbidrag	Riksdags- förvaltningen	Gymnasieskolor, gymnasiesär- skolor, anordnare av gymnasial vuxenutbildning samt särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå		Investerings- /projektbidrag m.m.
1	6:1	Statsbidrag för kommunernas medverkan vid 2022 års val	294	294	Kostnads- ersättning	Skatteverket	Kommuner	Tidsbegränsat (2022)	Grundbelopp och utifrån andel av det totala antalet röstberättigade
1	7:1	Statsbidrag till nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:1299)	94*	80	Kostnads- ersättning	Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget	Kommuner och regioner i förvaltnings- områden		Grundbelopp. Till kommuner även utifrån antal invånare
1	7:2	Statsbidrag till kommuner för att främja romsk inkludering	10	9	Riktat statsbidrag	Länsstyrelsen i Stockholms län	Kommuner	Tidsbegränsat (2023)	Investerings- /projektbidrag m.m.
4	1:1	Medel avseende avhopparverksamhet	73	58	Riktat statsbidrag	Polismyndigheten	Organisationer och kommuner	Tidsbegränsat (2024)	Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelings- nyckel
4	1:14	Statsbidrag för förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism (2019:1282)	10	9	Riktat statsbidrag	Brottsförebyggande rådet	Ideella föreningar, stiftelser (inte statliga och kommunala), kommuner och regioner		Investerings-/projektbidrag m.m.
6	2:2	Statsbidrag till kommuner för förebyggande åtgärder mot naturolyckor	520*	231	Riktat statsbidrag	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Kommuner		Investerings-/projektbidrag m.m.
6	2:3	Ersättning för räddningstjänst och vid utflöde av olja och andra skadliga ämnen	38*	13	Kostnads- ersättning	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Kommuner		Kommuner som haft kostnader som överstiger ett av regeringen fastställt belopp eller självrisker
6	2:4	Överenskommelse om regionernas arbete med krisberedskap och civilt försvar 2022 (förlängd och justerad)	85	83	Riktat statsbidrag	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Regioner		Grundbelopp och ersättning per invånare samt ersättning beroende på regionernas militär-strategiska läge

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelings- nyckel
6	2:4	Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar 2022 (förlängd och justerad)	160	160	Riktat statsbidrag	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Kommuner		Bl.a. ersättning per invånarantal och baserat på kommunernas militär-strategiska läge
6	2:4	Stöd till åtgärder som stärker ledningsförmågan i kommuner och regioner	1 475*	51	Riktat statsbidrag	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och länsstyrelserna	Kommuner och regioner		Investerings-/projektbidrag m.m.
6	2:4	Överenskommelse om kommunernas krisberedskap 2019–2022	359	332	Riktat statsbidrag	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Kommuner	Tidsbegränsat (2023)	Olika, bl.a. grundbelopp med förbestämd summa per kommun och ersättning för investeringar utifrån invånarantal
6	2:6	Ersättning till kommunerna för kostnader relaterade till grundutbildning för deltidsanställd räddningstjänstpersonal	35	7	Kostnads- ersättning	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Kommuner		Ersättning per deltagare

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelnings- nyckel
8	1:2	Statlig ersättning för asylsökande m.fl. (2017:193)	9 350*	2 312	Kostnads- ersättning	Migrationsverket	Kommuner och regioner ¹		Olika, bl.a. schablon- ersättningar per elev eller barn
8	1:2	Statlig ersättning för hälso- och sjukvård till asylsökande (1996:1357)	9 350*	889	Kostnads- ersättning	Migrationsverket	Regioner och apotek		Oftast schablon- ersättning per person eller insats
8	1:8	Europeiska asyl-, migrations- och integrationsfonden 2021–2027 (respektive 2014–2020)	408	155	Riktat statsbidrag	Migrationsverket	Myndigheter, kommuner, regioner, frivillig-organisationer, den idéburna sektorn, företag, utbildnings- och forskningsinstitut samt arbetstagar- och arbetsgivar-organisationer	Tidsbegränsat (2027)	Investerings-/projektbidrag m.m.
8	1:9	Tillfälligt stöd till kommuner med anledning av kriget i Ukraina	500	500	Kostnads- ersättning	Migrationsverket	Kommuner	Tidsbegränsat (2022)	Utifrån befolknings- andel
9	1:4	Statligt tandvårdsstöd (2008:145)	7 054	1 619	Kostnads- ersättning	Försäkringskassan	Regioner och privata vårdgivare		Per patient och år upp till ett visst belopp

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administre- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelings- nyckel
9	1:4	Kompetenscentrum på tandvårdsområdet	8	8	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kompetenscentrum på tandvårdsområdet (regioner)		Investerings-/projektbidrag m.m.
9	1:5	Bidrag för läkemedelsförmånerna (överenskommelse)	33 444	32 875	Kostnadsersättning	Kammarkollegiet	Regioner och SKR		Utifrån en kombination av ålder och socioekonomiska förhållanden
9	1:6	Medel till kommuner och regioner för tillsyn av tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen	75	45	Kostnadsersättning	Kammarkollegiet	Kommuner, regioner och länsstyrelser	Tidsbegränsat (2022)	Förutbestämt belopp per kommun och region utifrån antalet serveringsställen med minst en anställd
9	1:6	Utbildningar för nyanlända och asylsökande med erfarenhet av arbete inom hälso- och sjukvård eller utländsk vårdutbildning	4	2	Riktat statsbidrag	Länsstyrelsen i Stockholm	Privata och offentliga aktörer som anordnar utbildningar i svenska språket samt annan teoretisk och praktisk vårdutbildning för nyanlända och asylsökande		Investerings-/projektbidrag m.m.

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelnings- nyckel
							med erfarenhet av arbete inom hälso- och sjukvård eller utländsk vårdutbildning.		
9	1:6	Medel för utvecklings- projekt för tidig upptäckt av cancer	5	5	Riktat statsbidrag	Kammarkollegiet	Region Västerbotten		Investerings- /projektbidrag m.m.
9	1:6	Bidrag för verksamhet vid Rett Center	9	9	Riktat statsbidrag	Kammarkollegiet	Region Jämtland Härjedalen/Rett center		Investerings- /projektbidrag m.m.
9	1:6	Medel till norra sjukvårdsregionen för insatser rörande samordnad utveckling för god och nära vård i glesbygdsperspektiv	12	12	Riktat statsbidrag	Kammarkollegiet	Norra sjukvårds- regionförbundet (Region Norrbotten, Region Västerbotten, Region Jämtland Härjedalen och Region Västernorrland)		Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelnings- nyckel
9	1:6	Statsbidrag för verksamhet i regionala cancercentrum (2019:7)	75	74	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Regionala cancercentrum (de regioner som avser att samverka inom respektive regionalt cancercentrum)		Investerings-/projektbidrag m.m.
9	1:6	Statsbidrag till regioner och kommuner för att ekonomiskt stödja verksamheter inom hälso- och sjukvård respektive socialtjänst till följd av sjukdomen covid-19 (2020:193)	173	39	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Regioner och kommuner	Tidsbegränsat (2022) ²	Ersättning för merkostnader efter ansökan
9	1:6	Medel till regioner för att omförhandla avtal med privata utförare som fått ökade bemanningskostnader	210	195	Riktat statsbidrag	Kammarkollegiet	Regioner	Tidsbegränsat (2022)	Förutbestämt belopp per region utifrån befolkningsmängd
9	1:6	Prestationsbaserat statsbidrag till regioner i syfte att öka antalet AT-tjänster	375	0 ³	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Regioner		Olika, bl.a. utifrån ökning i antal AT-tjänster

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelnings- nyckel
9	1:6	Jämlik och effektiv cancervård med kortare väntetider 2022 (överenskommelse)	545	495	Riktat statsbidrag	Kammarkollegiet och SKR	Regioner, SKR, Regionala cancercentrum och Regionala cancercentrum i samverkan		Främst utifrån befolknings- andel
9	1:6	Stödja den fortsatta uppbyggnaden av hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar.	705	670	Riktat statsbidrag	Kammarkollegiet	Regioner och SKR	Tidsbegränsad (2025)	Olika, bl.a. utifrån befolknings- andel
9	1:6	Statsbidrag till regioner för att öka antalet vårdplatser	925	923	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Regioner	Tidsbegränsat (2024)	Utifrån befolknings- storlek
9	1:6	Ökad tillgänglighet och jämlighet i mödrahälso- och förlossningsvården samt förstärkta insatser för kvinnors hälsa (överenskommelse)	1 436	1 482	Riktat statsbidrag	Kammarkollegiet	Regioner och SKR		Förutbestämt belopp per region utifrån befolknings- mängd
9	1:6	Medel till regionerna för hantering av de uppdämda vårdbehoven	2 000	2 000	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Regioner		Utifrån befolknings- andel
9	1:6	Uppskjutna och covid-19- relaterad vård	4 000	4 000	Riktat statsbidrag	Kammarkollegiet	Regioner	Tidsbegränsat (2022)	Förutbestämda belopp per region, baserade på befolknings- mängd

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2022 (mnr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelings- nyckel
9	1:6	God och nära vård 2022 - En omställning av hälso- och sjukvården med primärvården som nav (överenskommelse)	6 373	6 320	Riktat statsbidrag	Kammarkollegiet och Socialstyrelsen	Regioner, kommuner via regionala samverkans- och stödstrukturerna, SKR		Olika, främst utifrån befolknings- andel
9	1:6	Nationell testning och smittspårning för covid- 19, 2022 (överenskommelse) ⁴	6 901	5 745	Riktat statsbidrag	Kammarkollegiet och Folkhälso- myndigheten	Regioner (och kommuner via regioner)	Tidsbegränsat (2022)	Utifrån befolknings- mängd, antal utförda test och antal tillfrisks- nandebevis
9	1:6	Överenskommelse om genomförande av vaccinering mot covid-19 2022	7 620	4 157	Riktat statsbidrag	Kammarkollegiet och Folkhälso- myndigheten	Regioner och SKR	Tidsbegränsat (2023)	Olika, bl.a utifrån befolknings- mängd och antal genomförda vaccinationer
9	1:6, 1:8	Sammanhållen, jämlik och säker vård	284	173	Riktat statsbidrag	Kammarkollegiet	SKR och regioner		Utifrån förutbestämda användnings- områden
9	1:6, 4:5	Statsbidrag för att främja ett hållbart arbetsliv inom vård och omsorg (2021:313)	1 300	946	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner och regioner (vård- och omsorgs- verksamhet)		Investerings- /projektbidrag m.m.
9	1:7	Ersättning för sjukvård i internationella förhållanden (2013:513)	511	224	Kostnads- ersättning	Försäkringskassan	Regioner		För utförd vård utomlands

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administre- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelnings- nyckel
9	1:8	Medel för att bedriva ett projekt som syftar till att öka dokumentation, identifiering och kunskap om tortyr och därmed utveckla vården till tortyroffer inom hälso- och sjukvården i Region Skåne	1	1	Riktat statsbidrag	Kammarkollegiet	Region Skåne	Tidsbegränsat (2022)	Investerings-/projektbidrag m.m.
9	1:8	Medel till Kunskapsnätverket för samers hälsa ⁵	2	2	Riktat statsbidrag	Kammarkollegiet	Region Västerbotten		Investerings-/projektbidrag m.m.
9	1:8	Medel till Region Stockholm för ett system för internetförmädlad kognitiv beteendeterapi (KBT)	5	5	Riktat statsbidrag	Kammarkollegiet	Region Stockholm		Investerings-/projektbidrag m.m.
9	1:8	Insatser inom området psykisk hälsa (överenskommelse)	1 635	1 026	Riktat statsbidrag	Kammarkollegiet och SKR	Regioner, kommuner och SKR		Främst utifrån befolkningsandel
9	1:8	Statsbidrag till telefon- och webbaserade stödinsatser inom områdena alkohol, tobak och spel	15	15	Riktat statsbidrag	Folkhälso-myndigheten	Region Stockholm (Stockholms läns sjukvårdsområde)		Investerings-/projektbidrag m.m.

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelnings- nyckel
9	1:8, 1:6	Statsbidrag för utveckling av den prehospitala akutsjukvården för patienter med psykisk ohälsa	48	46	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Regioner		Investerings-/projektbidrag m.m.
9	1:11,1:6	Ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården 2022 (överenskommelse)	3 003	2 991	Riktat statsbidrag	Kammarkollegiet	Regioner och SKR		Bl.a. prestation och befolkningsstorlek
9	4:2	Statsbidrag till samordning av regionernas arbete med utrustning för elektronisk kommunikation (2014:299)	1	1	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Regioner		Investerings-/projektbidrag m.m.
9	4:2	Statsbidrag till utrustning för elektronisk kommunikation (2014:298)	19	19	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Regioner		Bl.a. befolkningsandel
9	4:2	Statsbidrag till tolktjänst	74	74	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Regioner och Gotlands kommun		Utifrån tolkcentralernas redovisade totalkostnader
9	4:2	Medel till regionerna för rådgivning och annat stöd inom LSS-området	95	95	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Regioner eller motsvarande		Befolkningsandel

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelings- nyckel
9	4:2	Statsbidrag till kommuner som bedriver verksamhet med personligt ombud för vissa personer med psykiska funktionsnedsättningar (2013:522)	132	128	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner		Utifrån antalet årsanställningar som personligt ombud
9	4:2	Stöd för habiliteringsersättning (daglig verksamhet)	350	320	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner		Förutbestämt belopp per kommun utifrån antalet deltagare
9	4:5	Medel till kommuner för projekt om dagverksamhet för personer med demenssjukdom	2	2	Riktat statsbidrag	Kammarkollegiet/ Svenskt Demens- centrum	Helsingborg, Dorotea, Tierp och Forshaga kommun samt Stadsdelen Södermalm i Stockholms stad		Investerings- /projektbidrag m.m.
9	4:5	Medel för att utveckla Svenska Demensregistret	3	3	Riktat statsbidrag	Kammarkollegiet	Karolinska Universitets- sjukhuset		Förutbestämt belopp
9	4:5	Medel för arbetet med BPSD-registret under 2022	3	3	Riktat statsbidrag	Kammarkollegiet	Skåne universitets- sjukhus		Förutbestämt belopp
9	4:5	Arbetet med Swedish National Study on Ageing and Care (SNAC)	17	7	Riktat statsbidrag	Kammarkollegiet	Förutbestämda verksamheter, bl.a. Region Skåne		Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administre- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelings- nyckel
9	4:5	Forskning inom äldreområdet	36	34	Riktat statsbidrag	Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte)	Regioner		Investerings-/projektbidrag m.m.
9	4:5	Statsbidrag till kommunerna för att öka specialistundersköterskekompetens inom vård och omsorg om äldre samt vård och omsorg om personer med demenssjukdom	47	45	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner		Förutbestämt belopp per kommun utifrån andel av befolkning som är 80 år eller äldre
9	4:5	Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om äldreomsorg – teknik, kvalitet och effektivitet med den äldre i fokus	200	181	Riktat statsbidrag	Kammarkollegiet	Kommuner och SKR	Tidsbegränsat (2022)	Olika, främst förbestämt belopp per kommun utifrån antalet invånare som är 80 år eller äldre
9	4:5	Statsbidrag för utökad läkarkompetens i äldreomsorgen	300	299	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Regioner		Förutbestämda belopp per region baserat på andel personer som är 80 år eller äldre

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelings- nyckel
9	4:5	Medel för att motverka ensamhet bland äldre och för ökad kvalitet i vården och omsorgen om personer med demenssjukdom	610	609	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner		Förutbestämt belopp per kommun
9	4:5	Stöd för att anordna och tillhandahålla bostäder för äldre personer (2016:848)	991	187	Riktat statsbidrag	Boverket och länsstyrelserna	Kommuner, allmännyttigt bostadsföretag, privat fastighetsägare, byggföretag eller kooperativ bostadsförening		Investerings-/projektbidrag m.m.
9	4:5	Prestationsbaserat statsbidrag till kommuner i syfte att utöka bemanningen av sjuksköterskor på särskilda boenden	1 000	997	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner	Tidsbegränsat (2023)	Olika, bl.a utifrån förbättringar i antal sjuksköterskor
9	4:5	Äldreomsorgslyftet (medel för att öka kompetensen bland äldreomsorgens personal)	1 700	-95 ⁶	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner	Tidsbegränsat (2023)	Förutbestämt belopp per kommun baserat på antal/andel personer som är 70 år eller äldre

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelnings- nyckel
9	4:5	Prestationsbaserade medel i syfte att minska andelen timanställningar inom kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre	2 000	1 997	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner	Tidsbegränsat (2023)	Utifrån minskad andel timanställda i kommunal vård och omsorg.
9	4:5	Säkerställa en god vård och omsorg av äldre personer	4 000	3 946	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner		Förutbestämda belopp per kommun
9	4:6	Subventionering av LVU-placeringar	484	422	Kostnads- ersättning	Statens institutions- styrelse	Kommuner		Subvention av vårdavgift som kommuner erlägger
9	4:7	Statsbidrag för subventioner av familjehemsplaceringar	250	241	Kostnads- ersättning	Socialstyrelsen	Kommuner	Tidsbegränsat (2023)	Olika, bl.a. kostnader
9	4:7	Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (FEAD) 2014–2020 (2014:1374)	1	<1	Riktat statsbidrag	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (ESF-rådet)	Offentliga aktörer, ideella organisationer	Tidsbegränsat (2022) ⁷	Investerings-/projektbidrag m.m.
9	4:7	Statsbidrag till kommuner för att stärka arbetet med att motverka hemlöshet enligt metoden Bostad först	30	24	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner	Tidsbegränsat (2026)	Investerings-/projektbidrag m.m.

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelings- nyckel
9	UO 9: 4:7, UO 13 3:1	Utvecklingsmedel för arbete mot våld i nära relationer m.m.	186	164	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner, regioner, ideella föreningar och stiftelser	Tidsbegränsat (2022)	Grundbelopp och antalet invånare
10	1:6	Försäkringsmedicinska utredningar (2018:1633)	244	198	Kostnads- ersättning	Försäkringskassan	Regioner		Ersättning för kostnader för försäkringsmedi- cinska utred- ningar som Försäkrings- kassan begärt
10	1:6	Bidrag till arbetsgivare för köp av arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd för återgång i arbete (2014:67)	150	28	Riktat statsbidrag	Försäkringskassan	Arbetsgivare, både offentliga och privata		Bidrag för hälft- en av kostna- derna upp till ett visst maxbelopp per år
10	1:7	Ersättning för höga sjuklönekostnader	13 207	4 046	Kostnads- ersättning	Försäkringskassan	Arbetsgivare, både offentliga och privata		Ersättning för sjuklönekost- nader enligt olika procent- satser beroende på hur höga kostnader arbetsgivaren haft

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelings- nyckel
13	1:1	Statsbidrag till verksamheter för asylsökande m.fl. (2016:1364)	68	5	Riktat statsbidrag	Länsstyrelserna	Organisationer (ideella föreningar), kommuner och kommunalförbund		Investerings-/projektbidrag m.m.
13	1:1, 1:2	Statlig ersättning för insatser för vissa utläningar (2010:1122)	4 312	3 805	Kostnads- ersättning	Migrationsverket och länsstyrelserna	Kommuner, regioner och kommunalförbund ⁸		Ersättningar för olika ändamål
13	1:2	Bidrag till kommuner med högt flyktingmottagande	200	200	Riktat statsbidrag	Migrationsverket	58 kommuner som under de senaste åren har haft ett högt mottagande av nyanlända i relation till den egna befolkningen		Förutbestämt belopp per kommun
13	2:2	Statsbidrag till kommuner och regioner för att främja hbtqi-personers situation (2014:1542)	5	4	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner och regioner		Investerings-/projektbidrag m.m.
13	3:1	Statsbidrag till kommuner för att stärka arbetet med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende	5	2	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner	Tidsbegränsat (2025)	Investerings-/projektbidrag m.m.

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelings- nyckel
13	3:1	Utvecklingsmedel förebyggande insatser mäns våld mot kvinnor	15	<1	Riktat statsbidrag	Länsstyrelserna	Bl.a. kommuner, myndigheter och ideella organisationer		Investerings- /projektbidrag m.m.
13	3:1	Medel för att stödja kommuner och regioner att utveckla arbetet för jämsköldhet och kvinnofrid ⁹	25	12	Riktat statsbidrag	Kammarkollegiet och SKR	SKR samt regionala stöd och samverkans- strukturer	Tidsbegränsad (2023)	Investerings- /projektbidrag m.m.
13	3:1	Statsbidrag för visst våldsförebyggande arbete	40	0 ¹⁰	Riktat statsbidrag	Jämsköldhets- myndigheten	Kommuner, regioner, ideella organisationer och stiftelser		Investerings- /projektbidrag m.m.
13	3:1	Medel för att fortsätta driva stopptelevonen PrevenTell	5	5	Riktat statsbidrag	Kammarkollegiet/ Karolinska Institutet	Karolinska Universitets- sjukhuset		Investerings- /projektbidrag m.m.
13	4:1	Medel för sociala insatser i utsatta områden	467	412	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner som omfattas av Polisens lägesbild över utsatta områden	Tidsbegränsat (2023)	Olika, bl.a. utifrån före- komst av utsatta områden, riskområden, särskilt utsatta områden och befolknings- storlek

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelings- nyckel
14	1:3	Statsbidrag till kommuner för främjande av lokala överenskommelser om viss samverkan om unga och nyanlända (2015:502)	20	19	Riktat statsbidrag	DUA	Kommuner	Tidsbegränsat (2022)	Investerings-/projektbidrag m.m.
14	1:3	Bidrag till kommunerna för att skapa jobb och sommarjobb för ungdomar	100	77	Riktat statsbidrag	Arbetsförmedlingen	Kommuner		Förutbestämt belopp bl.a. baserat på antalet ungdomar med låg socioekonomisk status
14	1:3	Arbetsmarknadspolitiska program (2000:634)	9 064*	3	Riktat statsbidrag	Arbetsförmedlingen	Bl.a. offentliga och privata arbetsgivare		Olika, bl.a. investerings-/projektbidrag m.m.
14	1:3	Ersättning enligt jobb- och utvecklingsgarantin (2007:414)	9 064*	35	Riktat statsbidrag	Arbetsförmedlingen	Offentliga eller privata aktörer som anordnar arbetsträning		Per anvisningsdag och deltagare eller per närvarodag
14	1:3	Ersättning enligt jobbgaranti för ungdomar (2007:813)	9 064*	3	Riktat statsbidrag	Arbetsförmedlingen	Offentliga eller privata aktörer som anordnar arbetsträning samt kommuner (för t.ex. studie- och yrkesvägledning)		Bl.a. per anvisningsdag och person

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administre- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelings- nyckel
14	1:3	Etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (2017:820)	9 064*	3	Riktat statsbidrag	Arbetsförmedlingen	Offentliga eller privata aktörer som anordnar arbetsträning		Per anvisningsdag och deltagare eller per närvarodag
14	1:3	Särskilt anställningsstöd (2018:42)	9 064*	1 900	Riktat statsbidrag	Arbetsförmedlingen	Arbetsgivare som uppfyller vissa krav		Olika, bl.a. ersättning för vissa lönekostnader
14	1:3, 1:13	Stöd för yrkesintroduktionsanställningar (2013:1157)	9 082*	<1	Riktat statsbidrag	Arbetsförmedlingen	Arbetsgivare, både offentliga och privata		Olika, bl.a. ersättning för arbetsgivaravgift
14	1:4	Särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga (2017:462)	14 058*	2 572	Riktat statsbidrag	Arbetsförmedlingen	Arbetsgivare, både offentliga och privata		Olika, bl.a. ersättning för vissa lönekostnader
14	1:7, 1:6	Nationellt socialfondsprogram för perioden 2021–2027 (respektive 2014–2020)	2 771	467	Riktat statsbidrag	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (ESF-rådet)	Offentliga förvaltningar, arbetstagar- eller arbetsgivarorganisationer, ideella organisationer, företag	Tidsbegränsat (2027)	Investerings-/projektbidrag m.m.
14	1:13	Stöd för nystartsjobb (2018:43)	5 320	703	Riktat statsbidrag	Arbetsförmedlingen	Arbetsgivare, både offentliga och privata		Olika, bl.a. ersättning för vissa lönekostnader

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelnings- nyckel
16	1:4	Bidrag för samisk integrering i grundskolan	58*	3	Riktat statsbidrag	Sameskolstyrelsen	Huvudmän för grundskola eller utbildning som motsvarar grundskolan och som har samiska elever		Investerings- /projektbidrag m.m.
16	1:5	Försöksverksamhet med datorbaserade nationella prov, extern bedömning och central rättning (2017:1106)	14	11	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	100 utvalda skolor	Tidsbegränsat (2023)	Fast belopp per deltagande skolenhet
16	1:5	Statsbidrag för science center	26	3	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Teknik- och naturvetenskaps- entrum/Science center		Investerings- /projektbidrag m.m.
16	1:5	Statsbidrag för försöksverksamhet med branschskola (2017:623)	29	7	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Skolhuvudmän som har överlämnat undervisning på entreprenad till en branschskola	Tidsbegränsat (2023)	Per elev

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelnings- nyckel
16	1:5	Statsbidrag för fortbildning i specialpedagogik	67	34	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskolan, sameskola, kommunal vuxenutbildning samt huvudman för utbildning som motsvarar grundskoleutbild- ning vid särskilt ungdomshem	Tidsbegränsat (2023)	Schablonbelopp per lärare som deltar
16	1:5	Statsbidrag för vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år (2014:854)	69*	35	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän inom gymnasieskolan		Utifrån antalet elevplatser och redovisad kost- nadsprognos
16	1:5	Statsbidrag för undervisning under skollov (2014:47)	150	105	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän för en grundskola, sameskola, specialskola eller gymnasieskola		Utifrån merkostnader för att anordna lovskola

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelings- nyckel
16	1:5	Insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända elever och vid behov elever med annat modersmål än svenska och samverkan för bästa skola	284	125	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän inom skolväsendet som ingått överens- kommelse med Skolverket	Tidsbegränsat (2025)	Projektbidrag till skolenheter med låga kunskaps- resultat eller hög andel elever som inte fullföljer sina studier
16	1:5	Statsbidrag för hjälp med läxor eller annat skolarbete utanför ordinarie undervisningstid (2014:144)	348	282	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Skolhuvudmän och ideella föreningar/organi- sationer		Maxbelopp per elev
16	1:5	Statsbidrag för bättre språkutveckling i förskolan (2019:558)	350	344	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Kommuner	Tidsbegränsat (2022)	Minimibelopp och bl.a. utifrån antalet barn mellan tre och fem år som är folkbokförda i kommunen
16	1:5	Statsbidrag för bättre arbetsmiljö och arbetsvillkor för lärare i socioekonomiskt utsatta områden	420	391	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Vissa socio- ekonomiskt utsatta huvudmän/- skolenheter		Utifrån elevantal vid socio- ekonomiskt utsatta skolenheter

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelnings- nyckel
16	1:5	Statsbidrag för gymnasial lärlingsutbildning och lärlingsliknande utbildning inom introduktionsprogram (2011:947)	482	238	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän inom skolväsendet och arbetsgivare		Per elev och termin
16	1:5	Statsbidrag för anställning av lärarassistenter (2019:551)	500*	381	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän för förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan eller gymnasie- särskolan		Elevantal
16	1:5	Skolmiljarden	1 400	1 400	Riktat statsbidrag ¹¹	Statens skolverk	Skolhuvudmän	Tidsbegränsat (2022)	Utifrån antal barn och unga i kommunen
16	1:5 1:10	Statsbidrag för personalförstärkning inom elevhälsan och när det gäller specialpeda- gogiska insatser och för fortbildning (2016:400)	626*	425	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän för förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan	Tidsbegränsat (2023) ¹²	Investerings- /projektbidrag m.m.
16	UO 16 1:5 UO 24 1:5	Statsbidrag för entreprenörskap i skolan och för upphandling av tjänster för att stödja entreprenörskap inom skolväsendet (2011:192)	25	13	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän inom skolväsendet och organisationer		Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelnings- nyckel
16	1:6	Statsbidrag för omvårdnad i särskilt boende för rörelsehindrade	71	60	Kostnads- ersättning	Special- pedagogiska skolmyndigheten	Huvudmän för de fyra riks- gymnasierna i Umeå, Kristianstad, Stockholm och Göteborg		Investerings- /projektbidrag m.m.
16	1:6	Särskilda bidrag för riks- rekryterande gymnasial utbildning för elever med funktionshinder	189	166	Kostnads- ersättning	Statens skolverk	Vissa kommuner och regioner (Göteborgs, Kristianstads, Stockholms, Umeås och Örebros kommuner samt Region Södermanland)		Investerings- /projektbidrag m.m.
16	1:7	Statsbidrag för omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds (2012:994)	79	73	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Kommuner		Investerings- /projektbidrag m.m.
16	1:7	Statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan och fritidshemmet (2001:160)	2 095	2 095	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Kommuner		Utifrån den s.k. standardkost- naden för förskola m.m. i det kommunala utjämnings- systemet

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administre- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelings- nyckel
16	1:7	Statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan (2021:848)	2 129	2 100	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Kommuner		Utifrån standard- kostnader och socioekonomiskt index
16	1:8	Statsbidrag för utbildning för barn som vistas i landet utan tillstånd (2013:361)	50	50	Kostnads- ersättning	Statens skolverk	Kommuner		Utifrån ett medelvärde av antalet asyl- sökande barn
16	1:8	Statsbidrag för vissa barn och ungdomar som inte är folkbokförda i Sverige (2011:538)	152*	80	Kostnads- ersättning	Statens skolverk	Kommuner		Per elev utifrån bl.a. rikspris- listan
16	1:8	Statsbidrag till kostnader för utbildning i Sverige för utlandssvenska elever (2015:736)	152*	<1	Kostnads- ersättning	Statens skolverk	Skolhuvudmän för elever i årskurs 7–9 i grundskolan och grundsärskolan, gymnasieskolan, gymnasiesär- skolan, IB- utbildning på gymnasieskolan		Per elev utifrån bl.a. rikspris- listan
16	1:8	Särskilt verksamhetsstöd till vissa utbildningar (t.ex. dansarutbildningar)	28	28	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Utvalda kommuner/- enskilda huvudmän		Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelings- nyckel
16	1:8	Statsbidrag för internationell gymnasial utbildning (IB-utbildning)	152*	4	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Stockholms kommun, Göteborgs kommun och Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket		Belopp per årselevplats till enskilda på förhand bestämda huvudmän
16	1:8	Statsbidrag till avgifter till International Baccalaureate Office (1993:795)	152*	2	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Kommunala och fristående huvudmän för gymnasieskola som anordnar IB-program		Bl.a. för kostnader för avgiften för examen per elev
16	1:8	Statsbidrag till kommun, region eller enskild huvudman för elever från nordiska länder	152*	17	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Kommunala och fristående huvudmän för gymnasieskolan och vuxen-utbildning på gymnasial nivå		Per elev utifrån bl.a. kurs och riksprislistan
16	1:9	Statsbidrag för distansundervisning	112*	11	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Stockholms stad (Sofia distans)		Per elev
16	1:10	Statsbidrag för praktisk-nära forskning och utveckling	25	5	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Skolhuvudmän och skolhuvudmän som har överlämnat undervisning på entreprenad		Statsbidraget beräknas på en schablonlön

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administre- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelnings- nyckel
16	1:10	Statsbidrag för handledare i språk-, läs- och skrivutveckling (2015:42)	25*	7	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän inom förskolan, förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasie-särskolan		Schablonbelopp per handledare
16	1:10	Statsbidrag för behörighetsgivande utbildning för lärare i yrkesämnena (2013:60)	60	47	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän inom gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, den kommunala vuxenutbildningen och den särskilda utbildningen för vuxna	Tidsbegränsat (2023) ¹²	Investerings-/projektbidrag m.m.
16	1:10	Statsbidrag för fortbildning av lärare när det gäller svenska som andraspråk och kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (2016:709)	95	18	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän inom skolväsendet m.fl.	Tidsbegränsat (2023) ¹²	Utifrån en årslön

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administre- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelnings- nyckel
16	1:10	Statsbidrag för fortbildning av lärare (2007:222)	103*	14	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän inom skolväsendet (förutom förskola och fritidshem), svensk utlands- skola och särskilt ungdomshem	Tidsbegränsat (2023) ¹²	Belopp per högskolepoäng
16	1:10	Statsbidrag för fortbildning av förskollärare (2021:151)	190*	18	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Kommunala, fristående och statliga huvudmän för förskoleklass	Tidsbegränsad (2023) ¹²	Statsbidraget beräknas på en schablonlön.
16	1:13	Statsbidrag till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare (2019:1288)	1 852	1 268	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän för förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och kommunal vuxenutbildning		Bidragsram utifrån antal elever

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelnings- nyckel
16	1:13	Statsbidrag för höjda löner till lärare och förskollärare (2016:100)	3 000	2 202	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän för förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, och gymnasiesärskola		Per lärare som deltar
16	1:14	Statsbidrag till särskilda insatser på skolområdet (1991:931)	203*	180	Riktat statsbidrag	Specialpedagogiska skolmyndigheten	Huvudmän inom skolväsendet		Investerings-/projektbidrag m.m.
16	1:15	Statsbidrag för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling (2018:49)	6 554	5 814	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän för förskoleklass och grundskola		Utifrån socioekonomiskt index och elevantal
16	1:17	Statsbidrag för kartläggning och validering (2021:744)	70	53	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Kommunala huvudmän och kommunalförbund		Investerings-/projektbidrag m.m.
16	1:17	Statsbidrag för lärcentrum (2017:1303)	90	90	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Samverkande kommunala huvudmän och kommunalförbund för kommunal vuxenutbildning		Investerings-/projektbidrag m.m.

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelings- nyckel
16	1:17	Statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning (2016:937)	4 458	4 349	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Samverkande kommunala huvudmän för kommunal vuxenutbildning		Olika belopp för olika kurser, belopp per årsstudieplats
16	1:19	Medel för att bedriva utbildning inom yrkeshögskolan	3 848*	796	Riktat statsbidrag	Myndigheten för yrkeshögskolan	Kommuner, regioner eller enskilda fysiska eller juridiska personer		Schablonbelopp utifrån antalet studerande
16	2:66	Ersättningar för klinisk utbildning och forskning, för den verksamhetsförlagda utbildningen av tandläkare (TUA-avtal)	161	75	Kostnadsersättning	Göteborgs universitet och Umeå universitet	Västra Götalandsregionen och Region Västerbotten		Olika, bl.a. ersättning per helårsstudent
16	2:66	Ersättningar för klinisk utbildning och forskning, för den verksamhetsförlagda utbildningen av läkare (ALF-avtal)	2 600	1 980	Kostnadsersättning	Uppsala universitet, Lunds universitet, Göteborgs universitet, Umeå universitet, Linköpings universitet, Karolinska institutet och Örebro universitet	Region Uppsala, Region Skåne, Västra Götalandsregionen, Region Västerbotten, Region Östergötland, Region Stockholm och Region Örebro län		Olika, bl.a. ersättning per helårsstudent

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelnings- nyckel
16	3:1	Medel för nationell samordning av kliniska studier	50	38	Riktat statsbidrag	Vetenskapsrådet/ Kommittén för kliniska studier	Regionala noder i varje sjukvårdsregion (totalt 6 stycken)		Investerings-/projektbidrag m.m.
16	4:1	Statsbidrag för att främja internationella kontakter inom skolans område (2000:523)	21*	3	Riktat statsbidrag	Universitets- och högskolerådet	Huvudmän inom skolväsendet		Investerings-/projektbidrag m.m.
17	1:2	Statsbidrag till kommuner som bedriver kulturskoleverksamhet (2019:470)	200*	181	Riktat statsbidrag	Statens kulturråd	Kommuner		Investerings-/projektbidrag m.m.
17	1:2, 1:2, 1:3, 2:2, 4:4,	Statsbidrag till kulturella ändamål (2012:517)	2 258*	33	Riktat statsbidrag	Statens kulturråd	Kulturverksamhet som bedrivs i Sverige		Investerings-/projektbidrag m.m.
17	1:2, 3:1	Statsbidrag till folkbibliotek (2018:66)	356*	181	Riktat statsbidrag	Statens kulturråd	Kommuner		Investerings-/projektbidrag m.m.
17	1:3	Statsbidrag till kulturell verksamhet i skolan (2007:1436)	200*	163	Riktat statsbidrag	Statens kulturråd	Huvudmän inom skolväsendet		Investerings-/projektbidrag m.m.
17	1:5	Stöd till vissa icke-statliga kulturlokaler (1990:573)	10	<1	Riktat statsbidrag	Boverket	Kulturlokaler som ägs och drivs av någon annan än staten		Investerings-/projektbidrag m.m.
17	1:6	Statsbidrag för konsulentverksamhet i hemslöjd	<1	<1	Riktat statsbidrag	Nämnden för hemslöjdsfrågor	Region Stockholm		Investerings-/projektbidrag m.m.

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelings- nyckel
17	1:6	Statsbidrag till regional kulturverksamhet (1996:1598)	1 660*	76	Riktat statsbidrag	Statens kulturråd	Förutbestämda regionala och lokala kulturinstitutioner		Investerings-/projektbidrag m.m.
17	1:6	Vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet (2010:2012)	1 660*	1 522	Riktat statsbidrag	Statens kulturråd	Regioner och Gotlands kommun		Investerings-/projektbidrag m.m.
17	3:1	Statsbidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande insatser (2010:1058)	206*	22	Riktat statsbidrag	Statens kulturråd	Kommuner, bibliotek, skolor, ideella föreningar m.fl.		Investerings-/projektbidrag m.m.
17	4:3	Statsbidrag för främjande av hemslöjd	9	<1	Riktat statsbidrag	Nämnden för hemslöjdsfrågor	Bl.a. regioner, enskilda näringsidkare, organisationer och institutioner		Investerings-/projektbidrag m.m.
17	7:1	Bidrag till lönekostnader inom verksamheten Kulturarvs-IT (2003:248)	11	3	Riktat statsbidrag	Riksantikvarie-ämbetet	Lokal eller regional institution inom musei- eller arkivsektorn		Investerings-/projektbidrag m.m.
17	7:2	Bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer (2010:1121)	267*	41	Riktat statsbidrag	Riksantikvarie-ämbetet	Kommuner, stiftelser, bolag och enskilda personer		Investerings-/projektbidrag m.m.

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelings- nyckel
17	14:2	Statsbidrag för viss utbildning som rör tolkning och teckenspråk (2012:140)	60	12	Riktat statsbidrag	Myndigheten för yrkeshögskolan	Folkhögskolor och studieförbund		Utfifrån schablonmodell baserad på t.ex. antal platser och språkgrupper
17	14:4	Statsbidrag för särskilt utbildningsstöd (2011:1163)	202*	53	Riktat statsbidrag	Specialpedagogiska skolmyndigheten	Folkhögskolor, universitet och högskolor		Investerings-/projektbidrag m.m.
18	1:1	Ekonomiskt stöd för innovativa och hållbara samhällsbyggnadsprojekt i Norrbottens och Västerbottens län	15	13	Riktat statsbidrag	Länsstyrelsen i Norrbottens län	Boden, Gällivare, Kiruna, Luleå och Skellefteå kommun		Investerings-/projektbidrag m.m.
18	1:2	Statsbidrag till kommuner med svag bostadsmarknad (2018:111)	13	0	Riktat statsbidrag	Boverket	Kommuner med vissa förutsättningar		Investerings-/projektbidrag m.m.
18	1:3	Statligt bidrag för kommunala hyresgarantier (2007:623)	39	<1	Riktat statsbidrag	Boverket	Kommuner		Fast belopp per lämnad hyresgaranti
19	1:1	Finansiering av regionernas förvaltningskostnader	99	99	Kostnadsersättning	Kammarkollegiet	Regioner och Gotlands kommun		Förutbestämt belopp per region
19	1:1	Statsbidrag till socioekonomiskt eftersatta kommuner (2018:152)	71	71	Riktat statsbidrag	Tillväxtverket	30 utvalda kommuner	Tidsbegränsat (2027)	Investerings-/projektbidrag m.m.
19	1:1	Regionala utvecklingsåtgärder	1 146	345	Riktat statsbidrag	Tillväxtverket och länsstyrelserna	Kommuner, regioner, företag m.fl.		Investerings-/projektbidrag m.m.

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelnings- nyckel
19	1:3, 1:4	Europeiska regionala utvecklingsfonden (2022:1379)	2 250	337	Riktat statsbidrag	Tillväxtverket/Pro- grammen	Kommuner, regioner, företag m.fl.	Tidsbegränsat (2027)	Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:3	Bidrag för förvaltning och utveckling av vandrings- leder där staten inte är huvudman	1 938*	13	Riktat statsbidrag	Naturvårdsverket	En offentlig regional-, lokal aktör, stiftelse eller förening i bred samverkan som anser sig kunna anta rollen som regional eller tematisk ledsamordnare.		Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:3	Statligt bidrag till lokala naturvårdsprojekt (LONA- bidrag, 2003:598)	1 938*	164	Riktat statsbidrag	Naturvårdsverket och läns- styrelserna	Kommuner		Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:4	Statsbidrag till kommuner för att flytta fordonsvrak som skrotas (2021:823)	899*	5	Riktat statsbidrag	Naturvårdsverket	Kommuner		Per fordon
20	1:4	Statsbidrag för avhjälpande av föroreningskador (2004:100)	899*	285	Riktat statsbidrag	Naturvårdsverket och läns- styrelserna	Länsstyrelser (därefter kommun eller till en annan myndighet som är huvudman för avhjälpandet)		Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelings- nyckel
20	1:11	Bidrag till dagvatten- utredningar	15	<1	Riktat statsbidrag	Naturvårdsverket	Bl.a. kommuner, va-huvudmän, universitet, högskolor, offentliga organisationer eller ideella föreningar		Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:11	Statsbidrag till strand- städning (2018:58)	20	19	Riktat statsbidrag	Naturvårdsverket	Kommuner (enskilt eller tillsammans) med havsstränder		Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:11	Statligt stöd för att minska utsläpp av mikroplaster till vattenmiljön (2018:496)	250*	107	Riktat statsbidrag	Naturvårdsverket	Offentliga och privata aktörer som t.ex. kommuner, va- huvudmän och företag (ej privatpersoner)	Tidsbegränsat (2022)	Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:11	Statsbidrag för rening av avloppsvatten från läkemedelsrester (2018:495)	250*	37	Riktat statsbidrag	Naturvårdsverket	Kommuner, kommunala bolag eller kommunal- förbund	Tidsbegränsat (2022)	Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:11	Bidrag för förvaltning av havsmiljö (2010:1341)	1 130*	0	Riktat statsbidrag	Havs- och vatten- myndigheten	Myndigheter, kommuner, orga- nisationer, verk- samtahetsutövare och enskilda		Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelings- nyckel
20	1:11	Statsbidrag till kalkning av sjöar och vattendrag (1982:840)	1 130*	128	Riktat statsbidrag	Havs- och vattenmyndigheten och länsstyrelserna	Kommuner och regioner ¹³		Investerings-/projektbidrag m.m.
20	1:11	Stöd till fiskevården (1998:1343)	1 130*	4	Riktat statsbidrag	Havs- och vattenmyndigheten och länsstyrelserna	Kommuner, lokala och regionala aktörer		Investerings-/projektbidrag m.m.
20	1:11	Statligt stöd till lokala vattenvårdsprojekt (LOVA-bidrag, 2009:381)	1 130*	94	Riktat statsbidrag	Havs- och vattenmyndigheten och länsstyrelserna	Kommuner eller ideella samman- slutningar		Investerings-/projektbidrag m.m.
20	1.11	Statligt stöd för bättre vattenhushållning (2019:556)	100	44	Riktat statsbidrag	Havs- och vattenmyndigheten och länsstyrelserna	Bl.a. kommuner och kommunala bolag	Tidsbegränsat (2022)	Investerings-/projektbidrag m.m.
20	1.14	Bidrag till kommuner för skydd av värdefulla naturområden	821*	37	Riktat statsbidrag	Naturvårdsverket	Kommuner		Investerings-/projektbidrag m.m.
20	1:16	Stöd för installation av laddningspunkter för elfordon (2019:525)	2 659*	7	Riktat statsbidrag	Naturvårdsverket	Organisationer, företag, kommuner, regioner, stiftelser och föreningar		Investerings-/projektbidrag m.m.
20	1:16	Stöd till klimatinvesteringar (klimatklivet, 2015:517)	2 659*	219	Riktat statsbidrag	Naturvårdsverket	Kommuner, regioner, företag, bostadsrättsföreningar och andra organisationer		Investerings-/projektbidrag m.m.

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelings- nyckel
20	1:17	Elbusspremie (2016:836)	1 100	346	Riktat statsbidrag	Statens energimyndighet	Regionala kollektivtrafik- myndigheter, kommuner och trafikföretag	Tidsbegränsat (2023)	Belopp per elbuss
20	1:17	Statligt stöd till vissa miljöfordon (2020:750)	1 440*	2	Riktat statsbidrag	Statens energimyndighet	Företag, kommuner och regioner	Tidsbegränsat (2023)	Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:18	Stöd för gröna och trygga samhällen (2020:1202)	200	116	Riktat statsbidrag	Boverket	Kommuner, andra fastighets- ägare och tomträttshavare	Tidsbegränsat (2022)	Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:20	Bidrag för skredsäkring vid Göta älv (2018:213)	215*	15	Riktat statsbidrag	Statens geotekniska institut	Kommuner (längs Göta älv)		Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:23	Stöd för utbyggnad av publika laddstationer för snabbladdning av elfordon (2020:577)	49*	1	Riktat statsbidrag	Trafikverket	Bl.a. näringsidkare, kommuner, kommunala bolag		Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:23	Statligt stöd till regionala elektrifieringspiloter för tung transporter	551*	20	Riktat statsbidrag	Statens energimyndighet	Alla utom privatpersoner		Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:24	Statligt stöd till produktion av biogas som uppgraderas till biometan	450	7	Riktat statsbidrag	Statens energimyndighet	Företag som producerar biogas		Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelings- nyckel
21	1:3	Stöd till kommuner, regioner, m.fl. för samordnings- och informationsinsatser om förnybar elproduktion.	25*	4	Riktat statsbidrag	Statens energimyndighet	Bl.a. länsstyrelser, kommuner, kommunala samverkansorgan, regioner samt föreningar		Investerings-/projektbidrag m.m.
21	1:4	Stöd till forsknings- och innovationsprojekt (2008:761)	1 433*	50	Riktat statsbidrag	Statens energimyndighet	Företag, institut, universitet, högskola, kommuner m.fl.		Investerings-/projektbidrag m.m.
21	1:10	Bidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning (2016:385)	120	112	Riktat statsbidrag	Statens energimyndighet	Kommuner och regionala energikontor		Utifrån storleken på hushåll, företag och organisationer
22	1:1	Bidrag till Inlandsbanan	176	176	Kostnadsersättning	Trafikverket	Inlandsbanan AB		Investerings-/projektbidrag m.m.
22	1:1	Stöd för att främja hållbara stadsmiljöer (2015:579)	1 450	652	Riktat statsbidrag	Trafikverket	Kommuner och regioner	Tidsbegränsat (2029)	Investerings-/projektbidrag m.m.
22	1:1	Statlig medfinansiering till vissa regionala kollektivtrafikanläggningar m.m. (2009:237)	25 568*	2 002	Riktat statsbidrag	Trafikverket	Kommuner och regionala kollektivtrafikmyndigheter		Investerings-/projektbidrag m.m.
22	1:1, 1:11	Medfinansiering för investeringar enligt storstadsavtalen och västsvenska paketet	27 370*	2 626	Riktat statsbidrag	Trafikverket	Kommuner och regioner som omfattas av avtalen		Investerings-/projektbidrag m.m.

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelings- nyckel
22	1:2	Statsbidrag till enskild väghållning (1989:891)	1 309	0	Riktat statsbidrag	Trafikverket	Väghållare		Investerings-/projektbidrag m.m.
22	1:6	Ersättning för beredskapsflygplatser	50	49	Kostnadsersättning	Trafikverket	Aktör som äger flygplats/er		Investerings-/projektbidrag m.m.
22	1:6	Statsbidrag till icke statliga flygplatser (2006:1577)	169	160	Riktat statsbidrag	Trafikverket	Kommuner		Investerings-/projektbidrag m.m.
22	1:7	Ersättning enligt trafikavtal	1 238*	92	Riktat statsbidrag	Trafikverket	Företag och regionala trafikmyndigheter		Investerings-/projektbidrag m.m.
22	1:18	Ersättning till regionala kollektivtrafikmyndigheter för minskade biljettintäkter under utbrottet av covid-19 (2020:713)	1 000	1 000	Riktat statsbidrag	Trafikverket	Regionala kollektivtrafikmyndigheter	Tidsbegränsat (2022)	Utifrån minskningen av de regionala kollektivtrafikmyndigheternas biljettintäkter
22	2:5	Erbjudande om regionala bredbandskoordinatorer	21	18	Riktat statsbidrag	Post- och telestyrelsen	Regioner eller motsvarande aktör (samarverkansorgan och Gotlands kommun)	Tidsbegränsat (2025)	Belopp per aktör
22	2:5	Statligt stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur (2020:266)	1 300	105	Riktat statsbidrag	Post- och telestyrelsen	Kommuner, företag, m.fl.		Investerings-/projektbidrag m.m.

Utgifts- område	Anslag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2022 (mnkr)	Utbetalt kommun- sektorn 2022 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administ- rar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begränsat (slutår)	Fördelings- nyckel
23	1:2	Stöd till vissa åtgärder inom skogsbruket (2010:1879)	33*	1	Riktat statsbidrag	Skogsstyrelsen	Ägare av skogsmark eller som har mark-ägarens tillstånd		Investerings-/projektbidrag m.m.
23	1:11	Stöd för mjölk till skolelever	167*	44	Riktat statsbidrag	Jordbruksverket	Förskolor, grundskolor och gymnasieskolor eller deras huvudman		Per barn och skoldag
23	1:17	Statsbidrag till kommuner i glesbygd för att stärka näringslivet	70	69	Riktat statsbidrag	Tillväxtverket	39 kommuner i stödområde A enligt förordningen 1999:1382	Tidsbegränsat (2024)	Belopp per kommun med geografiska och demografiska utmaningar
24	1:2	Statsbidrag för stöd till forskning, utveckling och innovation (2015:208)	3 424*	191	Riktat statsbidrag	Vinnova	Kommuner, regioner, företag och organisationer		Investerings-/projektbidrag m.m.
24	2:3	Regionala exportcentra	12*	<1	Riktat statsbidrag	Tillväxtverket	Bl.a. regioner		Investerings-/projektbidrag m.m.
25	1:4	Tillfälligt stöd till enskilda kommuner och regioner	375	299	Riktat statsbidrag	Kammarkollegiet	Kommuner och regioner	Tidsbegränsat (2024)	Investerings-/projektbidrag m.m.

En asterisk (*) betyder att bidragsramen gäller mer än enbart det aktuella bidraget. Bidragsramen omfattar alltså andra bidrag och/eller ska användas för flera ändamål. "Mnkr" står för miljoner kronor.

¹ Största delen av medlen har betalats ut till kommuner. Andelen som har betalats ut till regioner är mindre än 0,1% av totalbeloppet till kommunsektorn.

² Bidraget upphörde egentligen 2021, men det gick att få ersättning för kostnader för skyndsamma transporter fram till och med april 2022.

³ Medlen för detta bidrag kommer inte betalas ut förrän 2023, men regionerna har behövt ansöka om bidraget under 2022.

⁴ Hette tidigare "Ökad nationell testning för covid19, 2021 (överenskommelse)".

⁵ Hette tidigare "Bidrag för att etablera ett kunskapsnätverk för samers hälsa".

⁶ Ungefär 1 167 miljoner kronor betalades ut under 2022, ungefär 1 262 miljoner kronor återbetalades under 2022.

⁷ De sista medlen betalades ut under första kvartalet 2022.

⁸ Största delen av medlen har betalats ut till kommuner. Andelen som har betalats ut till regioner utgör ungefär 6% av totalbeloppet till kommunsektorn.

⁹ Hette tidigare "Främja utvecklingen i riktning mot de jämställdhetspolitiska målen med fokus på att förebygga och motverka hedersrelaterat våld och förtryck."

¹⁰ Medlen för detta bidrag kommer inte betalas ut förrän 2023, men kommunerna och regionerna har behövt ansöka om bidraget under 2022.

¹¹ Bidraget betalas ut utan rekvisering. Men eftersom det är specificerat till skolområdet klassas det ändå som riktat här.

¹² Blir från och med juli 2023 en del av statsbidraget för fortbildning av lärare och förskollärare (2023:144).

¹³ Största delen av medlen har betalats ut till kommuner. Andelen som har betalats ut till regioner är mindre än 0,1% av totalbeloppet till kommunsektorn.

Anmärkning: Om flera ersättningar/bidrag lyder under samma förordning räknar vi det som en kostnadsersättning/ett riktat statsbidrag. I sammanställningen ingår inte statsbidrag som endast har betalats ut till SKR. I utbetalda medel till kommunsektorn ingår medel till kommuner, regioner, kommunägda bolag, regionägda bolag, kommunalförbund samt vissa andra samarbetsorganisationer som hör till kommuner eller regioner (exempelvis Regionala cancercentrum). Medel till stiftelser som grundats av kommuner eller regioner ingår inte.

Källa: Statskontoret utifrån flera grundkällor och egna bearbetningar.